

PENSUMLISTE –VÅREN2007

ARKEOLOGI

Bachelor i arkeologi

Master i forskningsrettet arkeologi

Master i profesjonsrettet arkeologi

MPhil in Maritime Archaeology

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI OG RELIGIONSVITENSKAP
OG
SEKSJON FOR ARKEOLOGI OG KULTURHISTORIE,
VITENSKAPSMUSEET
NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET
TRONDHEIM

INNHOLDSFORTEGNELSE

Det anbefales at pensumlistene leses på bakgrunn av de opplysninger som er gitt i Studiehåndboken. Studiehåndboken 2006/2007 fås kjøpt på Tapir bokhandel. Den er også lagt ut på nettet:

<http://www.ntnu.no/studieinformasjon/serving/studiehandbok.html>

Bachelorgrad i arkeologi

ARK1111 Introduksjon til arkeologi som vitenskap	s. 4
ARK1112 Europas arkeologi	s. 7
ARK1113 Nordens arkeologi	s. 13
ARK1120 Feltarkeologisk metode I	s. 17
ARK2215 Historisk arkeologi I	s. 22
ARK2216 Maritim arkeologi I	s. 28
ARK2217 Teknologienes arkeologi I	s. 33
ARK2218 Arkeologi med annen spesialisering I	s. 40
• Bergkunst i nordisk perspektiv	s. 40
• Regional arkeologi	s. 44
• Steinalder (Midt-Norge i Norden), med fokus på empiri og metode	s. 48
ARK2220 Feltarkeologisk metode II	s. 54

Mastergrad i profesjonsrettet arkeologi

ARK3311 Arkeologi i det moderne samfunn	s. 57
ARK3314 Kulturminneforvaltning og museologi	s. 61
ARK3321 Hospitering	s. 80

Mastergrad i forskningsrettet arkeologi

ARK3313 Arkeologi som vitenskap	s. 59
---------------------------------	-------

Felles for mastergrad i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

ARK3315 Historisk arkeologi II	s. 64
ARK3010 Maritime Culture I	s. 81
ARK3317 Teknologienes arkeologi II	s. 69
ARK3318 Arkeologi med annen spesialisering II	s. 70
• Bergkunst i globalt perspektiv	s. 70
ARK3320 Feltarkeologisk metode III	s. 75

Master of Philosophy in Maritime Archaeology

ARK3010 Maritime Culture I	s. 81
ARK3015 Maritime Culture II	s. 91
ARK3020 Maritime Archaeological Field Research I	s. 98
ARK3025 Maritime Archaeological Field Research II	s. 99
ARK3030 Archaeological Oceanography	s.101
ARK3040 Management of Maritime Heritage	s.102
ARK3050 Maritime Archaeological Science	s.104

EMNER OG EMNEANSVARLIGE FAGLÆRERE:

BACHELOR I ARKEOLOGI:

ARK 1111 Introduksjon til arkeologi som vitenskap – våren 2007	7,5 sp	Marek Jasinski
ARK 1112 Europas arkeologi – høsten 2006	15 sp	
ARK 1113 Nordens arkeologi – høsten 2006	15 sp	
ARK 1120 Feltarkeologisk metode I – våren 2007	15 sp	Brynja Birgisdottir

Studentene skal velge ett av følgende fire emner:

ARK 2215 Historisk arkeologi I – våren 2007	15 sp	Thomas Wallerstrøm
ARK 2216 Maritim arkeologi I – våren 2007	15 sp	Christer Westerdahl
ARK 2217 Teknologienes arkeologi I – våren 2007	15 sp	Lise Bender Jørgensen
ARK 2218 Arkeologi med annen spesialisering I – våren 2007	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 2220 Feltarkeologisk metode II – våren 2007	15 sp	Anne Haug

MASTER I FORSKNINGSRETTET ARKEOLOGI

ARK 3313 Arkeologi som vitenskap – våren 2007	15 sp	Kalle Sognnes
ARK 3391 Masteroppgave – høst 2006 og vår 2007	60 sp	Lise Bender Jørgensen

MASTER I PROFESJONSRETTET ARKEOLOGI

ARK 3311 Arkeologi i det moderne samfunn – våren 2007	7,5 sp	Terje Brattli
ARK 3314 Kulturminneforvaltning og museologi - våren 2007	15 sp	Lars F. Stenvik
ARK 3321 Hospitering – høsten 2006	15 sp	
ARK 3390 Masteroppgave – høst 2006 og vår 2007	45 sp	Birgitta Berglund

Fellesemner for masterstudiet i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

Studentene skal velge ett av følgende fire emner:

ARK 3315 Historisk arkeologi II - høsten 2006	15 sp	
ARK 3010 Maritime Culture I – høsten 2006	15 sp	
ARK 3317 Teknologienes arkeologi II - høsten 2006	15 sp	
ARK 3318 Arkeologi med annen spesialisering II – høsten 2006	15 sp	

Fellesemne for masterstudiet i forskningsrettet og profesjonsrettet arkeologi

ARK 3320 Feltarkeologisk metode III – høst 2006 og vår 2007	15 sp	Terje Brattli
---	-------	---------------

MASTER OF PHILOSOPHY IN MARITIME ARCHAEOLOGY

ARK 3010 Maritime Culture I – høsten 2006	15 ECTS credits	
ARK 3015 Maritime Culture II – våren 2007	7,5 ECTS credits	
ARK 3020 Maritime archaeological Field Research I – høsten 2006	7,5 ECTS credits	
ARK 3025 Maritime archaeological Field Research II - våren 2007	7,5 ECTS credits	
ARK 3030 Archaeological Oceanography – våren 2007	7,5 ECTS credits	
ARK 3040 Management of maritime Heritage – høsten 2007	7,5 ECTS credits	
ARK 3050 Maritime archaeological Science – høsten 2007	7,5 ECTS credits	
ARK 3095 Thesis Seminar – høst 2006 og vår 2007	60 ECTS credits	

ARK1111 INTRODUKSJON TIL ARKEOLOGI SOM VITENSKAP

PENSUM

HVA ER ARKEOLOGI?

Arwill-Nordbladh, E. 2001: Genusperspektiver innom arkeologien. Högskoleverket: Stockholm. 50s.

Bjerck, H. B. 2001: Kulturminner fra oldtid og middelalder. I Holme, J., (red.), *Kulturminnevern*. Bind I, 32-55. Oslo.

Gamble, C. 2002: *Archaeology: The Basics*. Routledge: London, ca. 200 s. Finnes som elektronisk bok I BIBSYS

Shanche, A. 2001: Samiske kulturminner. I Holme, J., (red.), *Kulturminnevern*. Bind I, s. 56-61. Oslo. 4 s.

FORSKNINGSHTORIE OG TEORETISK RAMMEVERK

Jensen, O. W. & H. Karlsson 1998: *Aktuell samhällsteori och arkeologi*. GOTARC Series C, Göteborgs Universitet. S.1-90, 86 sider.

Olsen, B. 1997: *Fra ting til tekst*. Universitetsforlaget, Oslo, s. 11-297. 286 sider.

White, L. 1973: Foreword, I: Service, E. & M.D. Sahlins (red.), *Evolution and Culture*, University of Michigan Press. 5 sider.

ARKEOLOGISKE EKSEMPLER 1: HULEMALINGER I NORGE GJENNOM 80 ÅRS FORSKNING

Bjerck, H. B. 1995: Malte menneskebilder i "Helvete". Betragtninger om en nyoppdaget hulemaling på Trenyken, Røst, Nordland. *Univ. Oldsaksamling Årbok* 1993/1994, s. 121- 150. 16 sider.

Hesjedal, A. 1992: Veideristninger i Nord-Norge, datering og tolkningsproblematikk. *Viking* 1992, s. 27-53. 16 sider.

Johansen, A. B. 1988: Bildene i Troillhåle. *Årbok for Helgeland* 1988, s. 29–32. 3 sider.

Marstrander, S. 1965: Fingalshulen i Gravvik, Nord-Trøndelag. *Viking* XXIX, s. 147–165. 13 sider

Petersen, Th. 1914: Solsemhulen paa Leka. En boplads fra arktisk stenalder. Foreløpig meddelelse. *Oldtiden* IV, s. 25–41. 9 sider.

Sognnes, K. 1983: Prehistoric Cave Paintings in Norway. *Acta Archaeologica* vol. 53/1982, s. 101–118. 10 sider.

(67 sider)

ARKEOLOGISKE EKSEMPLER 2: ENDRINGSTEORIER AVSPEILET I NEOLITTISERINGSPROSESSEN

Bender, Barbara 1978: "Gatherer-hunter to farmer: a social perspective." I: *World Archaeology* vol 10, 2. 15 sider.

Binford, L. R. 1968: *Post-Pleistocene Adaptations*. New Perspectives in Archaeology, S R Binford & L R Binford (eds), Chicago: Aldine. s 313-41. 24 sider.

Braidwood, R. J. & B. Howe 1962: "Southwestern Asia beyond the lands of the Mediterranean Littoral." I: *Courses toward Urban Life, Viking Fund Publications in Anthropology No. 32*, Wenner-Gren Foundation, Braidwood, R J & GR Willey (eds), s 132-146. 13 sider.

Childe, V. G. 1936: "The Neolithic Revolution." Kap V, I: *Man makes himself*, 37 sider. Boken finnes i en rekke utgaver som f.eks. Fourth Edition, The Fontana Library (Collins) 1966.

Flannery, K. V. 1968: "Archaeological systems theory and Early Mesoamerica." I: *Anthropological Archaeology in the Americas*. B.J. Meggers (red). Washington, s 67-87, 20 sider.

Hodder, I. 1990: *The Domestication of Europe*, kapitel 1 "Introduction" og kapitel 2 "The Domestication of Society", s 1-43 (37 s).

Haaland, R. 1997: "Emergence of sedentism: new ways of living, new ways of symbolizing." I: *Antiquity* vol 71:272, s 374-85. 7 sider.

(153 sider)

Arkeologiske Eksempler 3: Materiell kultur

Högberg, A. (red) 2000: *Artefakter – arkeologiske ting. En bok om föremål ur ett arkeologisk perspektiv.* Lund. Ca. 100 sider.

Arkeologiske Eksempler 4: Agency og hantverkskunnskap (84 sider)

Bentz Høgseth, H. 1999: Handlingsbasert kunnskap. Bygningsslevninger som kilde til kunnskap i det arkeologiske materiale. *Primitive tider*, p. 38-44. 5 sider.

Dobres, M.-A. & J. E. Robb 2000: Agency in archaeology: paradigm or platitude? In: Dobres & Robb (red): *Agency in Archaeology*, Routledge: London, s. 3-17. 12 sider.

Eriksen, B. V. 2000: "Chaine opératoire" – den operative proces og kunsten at tænke som en flinthugger. I: Eriksen, B.V. (Red): *Flintstudier. En håndbog i systematisk analyse af flintinventarer.* Aarhus Universitetsforlag: Århus, s. 75-100. 17 sider.

Godal, J. B. 2000: Handlingsboren kunnskap. *Spor 1/2000*, s. 27-30. 4 sider

Grimm, L. 2000: Apprentice flintknapping. Relating material culture and social practice in the Upper Palaeolithic. In J. Sofaer Derevenski (ed): *Children and Material Culture.* Routledge, London, p. 53-71. 11 sider.

Greenfield, P. 2000: Children, material culture and weaving. In J. Sofaer Derevenski (ed): *Children and Material Culture.* Routledge, London, p. 72-86. 11 sider

Pálsson, G. 1994: Enskilment at sea. *Man (N.S.)* 29, 901-927. 24 sider.

I alt ca. 1000 sider

Supplerende lesning og oppslagsverker (seminarer):

Renfrew, C & P. Bahn (red) 2005: *Archaeology: The Key Concepts.* Routledge: London. ca 250 s.

Østmo, E. & L. Hedeager (red) 2005: *Norsk arkeologisk leksikon.* Pax forlag: Oslo (ca 500 s).

ARK1112 EUROPAS ARKEOLOGI

PENSUM

Paleolitikum:

Cunliffe, B. (red.) 1997: *Prehistoric Europe: An Illustrated History*. Kap. 1-2, s.5-79. Oxford University Press, Oxford. (74 s)

Milisauskas S. (red) 2002: *European Prehistory. A Survey*. Kap. 1-4, s. 15-114. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (99 s)

Mesolitikum:

Cunliffe, B. (red) 1997: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe*. Kap. 3, s.79-135. Oxford University Press, Oxford. (56 s)

Milisauskas, S. (red) 2002, *European Prehistory. A Survey*. Kap. 5, s. 115-142. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (27 s)

Neolitikum:

Ammermann, A.J. & P. Biagi (red) 2003: *The Widening Harvest. The Neolithic Transition in Europe: Looking Back, Looking Forward*. Archaeological Institute of America, Boston, Massachusetts, kap. 3, 4, 7, 8, 12, 13 og 14. 98 s.

Cunliffe, B. (red) 1997: *The Oxford Illustrated Prehistory of Europe*. Kap. 4, s.136-166. Oxford University Press, Oxford. (30 s)

Milisauskas, S.(red) 2002, *European Prehistory. A Survey*. Kap. 6-8, s. 143-270. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (123 s)

Bronsealder:

Cunliffe, B. (red.) 1997: *Prehistoric Europe: An Illustrated History*. Kap. 7, s. 244-276. Oxford University Press, Oxford. (32s)

Demakopoulou, K.(red) 1999: *The Gods and Heroes of the European Bronze Age*, s. 29-72. Thames and Hudson, London. (43s)

Kristiansen, K. 1998 : *Europe before history*. Kap.5, s.125-209. Cambridge University Press: Cambridge. (70s)

Milisauskas, S. (red), *European Prehistory. A Survey*. Kap. 9, s. 271-334. Kluwer Academic /Plenum Publishers: New York*. (63 s)

Jernalder:

Arafat K., C. Morgan, 1994 : Athens Etruria and the Heuneburg : mutual misconceptions in the study of Greek barbarian relations, i: Morris, I. (red), *Classical Greece. Ancient histories and modern archaeologies*, s. 108-134, Cambridge University Press: Cambridge. (26 s)

Collis, J. 1992: *The European Iron Age*, Batsford: London. (ca 100 s)

Gorbea, A.M. 1991: The Celts of the Iberian Peninsula. I: Andreose, M. (red) 1991: *The Celts*, s. 389-407. Thames and Hudson: London. (18 s)

Jovanovic B., Popovic P. 1991: The Scordisci. I: Andreose, M.(red) 1991: *The Celts*, s. 337-348. Thames and Hudson: London. (11s)

Romerne, Folkevandringstiden, og den tidlige middelalder:

Oversikter:

Cunliffe, B. (red.) 1997: *Prehistoric Europe: An Illustrated History*. Kap. 12 s.411-447. Oxford University Press: Oxford. (36 s)

Hedeager, L. & H. Tvarnø 2001: *Tusen års Europahistorie. Romere, germanere og nordboere*. Pax Forlag: Oslo. (292 s).

Hodges, R. & D. Whitehouse 1983: *Mohamed, Charlemagne and the Origins of Europe*, Duckworth, London. s. 20-176. (130 s).

Romerriket:

Arce, J. 2000: Imperial Funerals in the Later Roman Empire: Change and Continuity, i: F. Theuws & J.L. Nelson (red): *Rituals of Power, The Transformation of the Roman World* vol. 8, Brill: Leiden, s. 115-129. (14 s).

Doneus, M., C. Gugl & R. Jernej 2003: Ein neu entdecktes römisches Militärlager in Virunum (Noricum). Erste Ergebnisse der Luftbildauswertung, *Archäologisches Korrespondenzblatt* 33, s. 393-402 (5 s).

Goethert, K.-P. 2003: Untersuchungen zum Gründungsschema des Stadtplanes der *Colonia Augusta Treverorum*. Die Geburt der Stadt an der Mosel, *Archäologisches Korrespondenzblatt* 33, s. 239-258 (9 s).

MacDonald, D. & A. Prangerl 2003: A New Diploma of *Pannonia Inferior* from 192 AD, *Archäologisches Korrespondenzblatt* 33, s. 259-271 (8 s).

Slofstra, J. 2002: Batavians and Romans on the Lower Rhine. The Romanisation of a frontier area. *Archaeological dialogues* 2002, vol. 9, nr. 1, s. 16-38 (22 s).

NV-Europa:

Damminger, F. 1998: Dwellings, Settlements and Settlement Patterns in Merovingian Southwest Germany and Adjacent Areas, i: I. Wood (red): *Franks and Alamanni in the Merovingian Period*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 33-89 (33 s).

Dörpler, W. 2003: Rural Economy of the Continental Saxons from the Migration Period to the Tenth Century, i: D.H. Green & F. Siegmund: *The Continental Saxons from the Migration Period to the tenth Century*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 133-148 (9 s).

Effros, B. 2004: Dressing conservatively: women's brooches as markers of ethnic identity? i: L. Brubaker & J.M.H. Smith (red): *Gender in the Early Medieval World. East and West, 300-900*, Cambridge University Press, s. 165-184 (16 s).

Graham-Campbell, J. (red) 1994: *Cultural Atlas of the Viking World*. Western Europe og The Celtic World. Time/Life Books: Amsterdam, s. 122-163 (20 s).

Hadley, D. 2004: Negotiating gender, family and status in Anglo-Saxon burial practices, c. 600-950, i: L. Brubaker & J. M. H. Smith (red): *Gender in the Early Medieval World. East and West, 300-900*, Cambridge University Press, s. 301-323 (18 s).

Härke, H. 2000: The Circulation of Weapons in Anglo-Saxon Society, i: F. Theuws & J.L. Nelson (red): *Rituals of Power, The Transformation of the Roman World* vol. 8, Brill: Leiden, s. 377-399 (19 s).

Lebecq, S. 2000: The Role of Monasteries in the Systems of Production and Exchange of the Frankish World between the Seventh and the Beginning of the Ninth Centuries, i: I. Lyse Hansen & C. Wickham (red): *The Long Eighth Century, The Transformation of the Roman World* vol. 11, Brill: Leiden, s. 121-148. (27s).

Le Jan, R. 2000: Frankish Giving of Arms and Rituals of Power: Continuity and Change in the Carolingian Period, i: F. Theuws & J.L. Nelson (red): *Rituals of Power, The Transformation of the Roman World* vol. 8, Brill: Leiden, s. 281-309 (25 s).

- Meier, D.** 2003: The North Sea Coastal Area: Settlement History from Roman to Early Medieval Times, i: D.H. Green & F. Siegmund: *The Continental Saxons from the Migration Period to the tenth Century*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 37-67 (20 s).
- Powlesland, D.** 1997: Early Anglo-Saxon Settlements, Structures, Form and Layout, i J. Hines (red): *The Anglo-Saxons from the Migration Period to the Eighth Century*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 101-117 (13 s).
- Richards, J.D.** 1995: An Archaeology of Anglo-Saxon England, i: G. Ausenda (red) After Empire. Towards an Ethnography of Europe's Barbarians, The Boydell Press: Woodbridge, s. 51-66 (13 s).
- Scully, C.** 1997: Urban Centres in Pre-Viking Period, i J. Hines (red): *The Anglo-Saxons from the Migration Period to the Eighth Century*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 269-298 (24 s).
- Siegmund, F.** 1998: Social Structure and Relations, i: I. Wood (red): *Franks and Alamanni in the Merovingian Period*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 177-199 (8 s).
- Steuer, H.** 2003: The Beginnings of Urban Economies among the Saxons, i: D.H. Green & F. Siegmund: *The Continental Saxons from the Migration Period to the tenth Century*, The Boydell Press: Woodbridge, s. 159-181 (17 s).
- Verhulst, A.** 2000: Roman Cities, *Emporia* and New Towns (Sixth-Ninth Centuries), i: I. Lyse Hansen & C. Wickham (red): *The Long Eighth Century, The Transformation of the Roman World* vol. 11, Brill: Leiden, s.105-120. (15 s).
- NØ-Europa:**
- Maczynska, M. & D. Rudnicka** 2004: Ein Grab mit römischen Importen aus Czarnówko, Kr. Leborg (Pommern), *Germania* 82, s. 397-429 (12 s).
- Urbanczyk, U.** 2001: The Lower Vistula Area as a 'Region of Power' and its Continental Contacts, i: M.de Jong & F. Theuws (red): *Topographies of Power in the Early Middle Ages, The Transformation of the Roman World* vol. 6, Brill: Leiden, s. 509-532. (17).
- SØ-Europa:**
- Daim, F.** 2001: Byzantine Belts and Avar Birds. Diplomacy, Trade and Cultural Transfer in the Eighth Century, i: W. Pohl, I. Wood & H. Reimitz (red): *The Transformation of Frontiers from Late Antiquity to the Carolingians, The Transformation of the Roman World* vol. 10, s. 143-188 (35 s).

Graham-Campbell, J. (red) 1994: *Cultural Atlas of the Viking World*. Russia and the East. Time/Life Books: Amsterdam, s. 184-198 (7 s).

Schmauder, M. 2003: The 'Gold Hoards' of the Early Migration Period in South-Eastern Europe and the Late Roman Empire, i: R. Corradini, M. Diesenberger & H. Reimetz (red): *The Construction of Communities in the Early Middle Ages. Texts, Resources and Artefacts. The Transformation of the Roman World* vol. 12, Brill: Leiden, s. 81-94. (13 s).

1714s.

Baggrunslitteratur og supplerende læsning:

Fischer, T. 2001: *Die Römer in Deutschland*. Theiss Verlag: Stuttgart.

Kristiansen, K. 1998: *Europe before history*. Kap.1-3, s.1-62. Cambridge University Press: Cambridge. (61s)

Renfrew, C., P. Bahn 1991: *Archaeology Theory, Method and Practice*. Kap. 8-10, s. 311-420. Thames and Hudson: London. (109s)

von Freeden, U. & S. von Schnurbein (red) 2003: *Spuren der Jahrtausende. Archäologie und Geschichte in Deutschland*. Theiss: Stuttgart.

Wieczorek, A. & H.-M. Hinz (red) 2000: *Europas Mitte um 1000*, Bd. I-III, Theiss: Stuttgart.

Willemsen, A. 2004: *Wikinger am Rhein 800-1000*, Theiss: Stuttgart.

Ødegaard, K. 2000: Arkeologiske kilder i kulturhistoriske studier. I: Iddeng, J. (red): *Ad fontes : antikkvitenskap, kildebehandling og metode*, Norsk klassisk forbund: Oslo, s. 89-97 (8s)

Oppslagsverker:

T. Darvill 2002: *The Concise Oxford Dictionary of Archaeology*. Oxford University Press: Oxford.

E. Delson et alii (red) 2000: *Encyclopedia of Human Evolution and Prehistory*. Garland Publishers: New York/London.

J. Filip (red) 1966, 1969: *Enzyklopädisches Handbuch zur Ur- und Frühgeschichte Europa*, I-II. W. Kohlhammer Verlag: Stuttgart Berlin Köln Mainz.

P.N. Peregrine, M. Ember (red) 2001: *Encyclopedia of Prehistory, vol. 4: Europe*. Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York*.

Reallexikon der Germanischen Altertumskunde. W. de Gruyter: Berlin,
New York.

Scarre, C. (red): 1988: *Past Worlds: The Times Atlas of Archaeology*. Time
Books: London.

* OBS Forlaget Kluwer Academic/Plenum Publishers inngår nu i The New
Springer, se [http://www.springeronline.com/sgw/cda/frontpage/0,11855,5-
102-2-122622-0,00.html](http://www.springeronline.com/sgw/cda/frontpage/0,11855,5-102-2-122622-0,00.html)

ARK1113 NORDENS ARKEOLOGI

PENSUM

OVERSIKTER:

Baudou, Evert 1995: *Norrlands forntid – ett historiskt perspektiv*. Umeå (120 s)

Hårdh, Birgitta 1993: *Grunddragen i Nordens förhistoria*. Lund (115 s)

Jensen, Jørgen 1982/2000: *The Prehistory of Denmark*, kap. 1-18. London (200 s)

Lillehammer, Arnvid 1994 [2005]: *Fra jeger til bonde*. Aschehougs Norges-historie 1, s. 16-139. Oslo. (75 s)

Olsen, Bjørnar 1994: *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Oslo (110 s)

Sognes, Kalle 1999: *Det levende berget*, Trondheim (95 s)

STEINALDER:

Alsaker, Sigmund Kinn 2005: Steinalderen. I I. Bull (ed): *Trøndelags historie 1*, s. 17-81 (30 s)

Bang-Andersen, Sveinung 1995: Coast/Inland Relations in the Mesolithic of Southern Norway. *World Archaeology* 27, s. 427-443 (12 s)

Bjerck, Hein 1993: Mesolithic Site Types and Settlement Pattern at Vega, Northern Norway. *Acta Archaeologica* 60, s. 1-32 (30 s) [Finnes som e-dokument]

Bergsvik, Knut Andreas 2002: Task groups and Social Inequality in Early Neolithic Western Norway. *Norwegian Archaeological Review* 35: 1-25 (25 s) [Finnes som e-dokument]

Nærøy, Arne Johan 1999: The Norwegian Stone Age in South Scandinavian and Northwest European Context. I L. Selsing & G. Lillehammer (ed): *Museumslandskap*. AmS rapport 12B, s. 463-488. (30 s)

Olsen, Asle Bruen & Alsaker, Sigmund 1984: Greenstone and Diabase Utilization in the Stone Age of Western Norway. *Norwegian Archaeological Review* 17, s. 71-103 (30 s)

Pavlov, P, Svendsen, J. I & Indrelid, S. 2001: Human presence in the European Arctic nearly 40,000 years ago. *Nature* 9/6/2001, vol. 413, issue 6851 s. 64-67 (3 s) [Finnes som e-dokument]

Pettersen, Kristian 1999: The Mesolithic in southern Trøndelag. I J. Boaz (ed): *The Mesolithic of Central Scandinavia*, Universitetets oldsaksamlings skrifter ny rekke 22, s. 153-166 (13 s)

Rokoengen, Kåre & Johansen, Arne B. 1996: Possibility for early settlement on the Norwegian continental shelf. *Norsk geologisk tidsskrift* 76, s. 121-125. (4 s)

BRONSEALDER:

Bakka, Egil 1976 [1994]: *Arktisk og nordisk i bronsealderen*. *Miscellanea* 27, s. 7-47 (41 s)

Bolin, Hans 1999: Crossroads of Culture. I *Kulturlandskapets korsvegar*, s. 98-138. *Stockholm Studies in Archaeology* 19, s. 98-133 (35 s)

Huurre, Matti 1986: The Eastern Contacts of Northern Fennoscandia in the Bronze Age. *Fennoscandia Archaeologica* 3, s. 51-58 (6 s)

Kristiansen, Kristian 1987: Centre and periphery in Bronze Age Scandinavia. I M. Rowlands et al. (ed): *Centre and Periphery in the Ancient World*, s. 74-85. Cambridge (10 s)

Kaul, Flemming 1995: Ships on Bronzes. I O. Crumlin-Pedersen & B. M. Thye (ed): *The Ship as Symbol in Prehistoric and Medieval Scandinavia*, s. 59-70. København (10 s)

Larsson, Thomas B. 1999: Symbols in a European Bronze Age Cosmology. I C. Orrling (ed): *Communications in Bronze Age Europe*, s. 9-16. Stockholm (8 s)

Løken, Trond 1998: Hustyper og sosial struktur gjennom bronsealder på Forsandmoen, Rogaland, Sørvest-Norge. I T. Løken (ed): *Bronsealder i Norden – regioner og interaksjon*. *Ams Varia* 33, s. 107-121. Stavanger (12 s)

Pønne, Preben 1993: Problemer omkring bronsealderens metalhåndværkere. I L. Forsberg & T. B. Larsson (ed): *Økonomi och näringsformer i nordisk bronsålder*, s. 71-92. Umeå (21 s)

Sognnes, Kalle 2005: Bronsealderen. I I. Bull (ed): *Trøndelags historie* 1, s. 83-105. Trondheim (18 s).

Sørensen, Marie Louise Stig 1989: Looking at Peripheries: Reproduction of Material Culture in Late Bronze Age Scandinavia and England. I H.-Å. Nordström & A. Knappe (ed): *Bronze Age Studies*, s. 63-76. Stockholm (12 s)

JERNALDER:

Dommasnes, Liv Helga 1991: I G. Steinsland (ed): Arkeologi og religion. *Nordisk Hedendom – et symposium*, s. 47-64. Odense. (16 s)

Hedeager, Lotte 1992: *Danmarks jernalder: mellem stamme og stat*, kapittel VIII-IX, s. 195-209. Århus (15 s)

Hedeager, Lotte 1993: Krigerøkonomi og handelsøkonomi i vikingetiden. I N. Lund (ed): *Norden og Europa i vikingetid og tidlig middelalder*, s. 36-68 (32 s)

Hedeager, Lotte 1997: Skandinavisk dyreornamentikk: symbolsk repræsentation af en førkristen kosmologi. I I. Fuglestad et al. (ed): *Et hus med mange rom*. AmS Rapport 11A, s. 219-237. Stavanger (17 s)

Hofseth, Ellen Høigård 1988. Liten tue velter ... : Problemer knyttet til manns- og kvinnegravens fordeling i Nord-Rogaland. I *AmS skrifter* 12, s. 5-38. Stavanger (32 s)

Ilkjær, Preben 2003: Danske krigsbytteofringer. *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 44-64. København (20 s)

Jørgensen, Roger 1988: Spannforma leirkar: opphavsproblemet sett fra en nordskandinavisk synsvinkel. *Viking* 1988, s. 51-65. (11 s)

Kaul, Flemming 2003: Hjortspringfundet: det eldste af de store nordiske krigsbytteofre. I L. Jørgensen et al. (ed): *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 212-223. København. (12 s)

Myhre, Bjørn 1987: Frå smårike til stat. I H. Rommetvedt (ed): *Hafsfjord: fra rikssamling til lokalt selvstyre*, s. 111-125. Stavanger. (14 s)

Skre, Dagfinn 2001: The Social Context of Settlement in Norway in the First Millennium AD (+ kommentarer). *Norwegian Archaeological Review* 34: 1-34 (34 s.) [Finnes som e-dokument]

Solberg, Bergljot 2000: *Jernalder i Norge*. Oslo. (250 s)

Stenvik, Lars F. 1990: Jernvinna i Midt-Norge. *Heimen* 1990, s. 209-218 (9 s)

Stenvik, Lars F. 2005: Jernalderen. I I. Bull (ed): *Trøndelags historie* 1, s. 107-170. Trondheim. (50 s)

Stoklund, Marie 2003: De første runer – germanernes skriftspråk. I L. Jørgensen et al. (ed): *Sejrens triumf: Norden i skyggen af det romerske imperium*, s. 172-178. København. (7 s)

Storli, Inger 2000: "Barbarians" of the North: Reflections on the Establishment of Courtyard Sites in North Norway. *Norwegian Archaeological Review* 33: 81-116 (35 s). [Finnes som e-dokument]

MIDDELALDER:

Berglund, Birgitta 1994: Saga, sentra og kystbosetning. *Helgeland historie* 2, s. 27-90. Mosjøen (63 s)

Christophersen, Axel 1989. Kjøpe, selge, bytte, gi: Vareutveksling og byoppkomst i Norge ca. 800-1100. I *Medeltidens fødsel*, s. 109-145. Lund (34 s)

Gräslund, Anne-Sofie 2001: *Ideologi och mentalitet: om religionsskiftet Skandinavien från en arkeologisk horisont*. Opia 29. Uppsala (135 s)

Solli, Brit 1995: Fra hedendom til kristendom: religionsskiftet i Norge i arkeologisk belysning. *Viking* 1995, s. 23-48 (23 s)

Steinsland, Gro 1995: Hvordan ble hedendommen utfordret og påvirket av kristendommen? I H. E. Lidén (ed): *Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge*, s. 9-27 (17 s)

Vibe-Müller, Inger Helene 1991. Fra ættfelleskap til sognefelleskap: om overgangen fra hedensk til kristen gravskikk. I G. Steinsland et al. (ed): *Nordisk hedendom - et symposium*, s. 359- 372. Odense (11 s)

ARK1120 FELTARKEOLOGISK METODE I

PENSUM

OVERSIKTER:

De eldste sporene i jordbrukslandskapet 1999. *Norsk bondelag*. (10 s).

Greene, Kevin 1996: *Archaeology. An Introduktion*. Routledge, Bath 1996, side 19 – 25 og side 50 – 84. (40 s).

Jacobsen, Harald og Jørn-R. Follum 1997: *Kulturminner og skogbruk*. Side 12 – 241, (229 s).

Terje Gansum, Gro B. Jerpåsen og Christian Keller 1997: *Arkeologisk landskapsanalyse med visuelle metoder*, AmS Varia 28, side 7–50 . (43s).

KULTURMINNEFORVALTNING OG REGELVERK:

Gaukstad, Even 2001: Hovedaktørene i kulturminneforvaltningen. I: *Kulturminnevern. Lov forvaltning, håndhevelse* Bind II. Kap. 3.5, s. 136-145. (9 s).

OPPMÅLING:

Keller, Christian 1984: *En innføring i oppmålingsteknikk for arkeologer*. Universitetets Oldsaksamling Oslo 1984. Side 4 – 94. (90 s).

FORSKJELLIGE KULTURMINNETYPER:

Alsaker, Sigmund 1995: Fiskevær gjennom 1500 år. *SPOR* 1995 nr. 1. (3 s).

Arkeo. 1988: Gravskikk i forhistorisk tid (temanummer) *ARKEO* nr. 1 1988. (7 s).

Bay, Jørgen, Staal Benny 2003: *En stenalderboplads. Ideer til historiske værkstedaktiviteter og tværfagligt arbeidje i skolen og friluftslivet*. Skoletjenesten, Lejre Forsøgssenter. (111 s).

Berglund, Birgitta 1993: Gamle spor etter åkerbruk i Midt-Norge. *SPOR* 1993 nr. 2. (2 s)

- Berglund, Birgitta** 2005: I skyggen av Sandnes – graven forteller. *SPOR 2005 nr.2.* (4 s)
- Binns, Kari Støren og Preben Rønne** 1996: Døde kult i steinalderen – likheter og motsetninger i sør og nord. *SPOR 1996 nr. 2.* (4 s).
- Birgisdóttir, Brynja og Lene Strøm** 2002: Fortiden opp fra åkeren – Vikingen fra Medalhus. *SPOR 2002 nr.2.* (2 s)
- Bjerck, Hein B** 1989/95: Forskningsstyrt kulturminneforvaltning på Vega, Nordland. *Gunneria 61. side 22 – 192.* (170 s).
- Ellingsen, Ellen Johanne Grav** 2005: Offersteinen på Jernmannburet. *SPOR 2005. nr 2.* (2 s)
- Farbregd, Odmunn** 1986: Elveosar – gamle sentra på vandring. *SPOR 1986 nr. 2.* (4 s).
- Farbregd, Odmunn** 1989: Tjørebrenning – ein enkel, men spennande kunst. *SPOR 1989 nr. 1.* (2 s).
- Farbregd, Odmunn** 1993: Gravskikk: Vrimmel av variasjon. *SPOR 1993 nr 1.*(4 s).
- Farbregd, Oddmun** 1993: Vikingetidsfunn på Vang. Oppdal historielag, *Særtrykk av "Bøgda vår".*(14 s).
- Fjellheim, Sverre** 1989: Det sørsamiske kulturlandskapet. *SPOR 1989 nr 2.* (2 s).
- Grønnesby Geir** 1999: Fortidens hus på Kvenild. *SPOR 1999 nr 1.* (1 s).
- Grønnesby, Geir** 2000: Langhus fra eldre jernalder på Hovde, *Årbok for Fosen.* Side 41 – 52. (11 s).
- Grønnesby, Geir** 2002: Gamle graver i veien – Utgraving av røys og haug i forbindelse med E6 Steinkjer. *SPOR 2002 nr.2.* (6 s)
- Grønnesby, Geir** 2004: Arkeologisk utstilling - Graver i veien. *SPOR 2004 nr.2.* (1 s)
- Haug, Anne 2000:** Bronsealderhuset på Bøen i Midsund. *SPOR 2000 nr.2.* (4 s)
- Haug, Anne og Lars Olav Johansen** 2003: Husfrua på Vike. *SPOR 2003 nr.2.* (3 s)
- Haug, Anne** 2003: På sporet av den eldste bosetningen i Kristiansund. *Årbok for Nordmøre.* Side 8 – 48. (40 s).

- Haug, Anne** 2004: Husbonden på Vike. *SPOR 2004 nr. 2.* (2 s)
- Haug, Anne og Raymond Sauvage** 2005: Huler, hellere og deres mange hemmeligheter. *SPOR 2005 nr.2.* (3 s)
- Henriksen, Merete Moe** 2003: Langs forhistoriske vegfar i Strinda. *Årbok for Strinda Historielag* side 59 – 73. (14 s).
- Herje, Torunn** 1986: Valseidet i Bjung ... et høvdingesete i eldre jernalder. *SPOR 1986 nr. 2.* (2 s).
- Jasinski, Marek** 1993: Kong Øysteins havn på Agdenes – en maritim forskningsoppgave. *SPOR 1993 nr 2.* (2 s).
- McLes, Chris** 1994: Et samfunn bak murene – håndverkermiljøet i Erkebispegården. *SPOR 1994 nr 1.* (3 s).
- Nymoen, Pål Aa.** 1995: Sjøveien over land – om eid og båtdrag i Midt-Norge. *SPOR 1995 nr. 1,* (3 s).
- Nymoen, Pål Aa.** 1996: Naturhavner og vareutveksling på kysten. *SPOR 1996 nr. 1,* (2 s).
- Nilsen, Rut Helene Langebrekke** 2000: Øksefunn – Religiøs ofring? *SPOR 2000 nr.1.* (2 s)
- Petersen, Peter Vang** 1999: *Flint fra Danmarks Oldtid.* København 1999 side 21 til 47. (12 s).
- Petterson, Kristian** 1986: Kuløy – sentralt i går, utkant i dag. *SPOR 1986 nr. 2,(2 s)*
- Petterson, Kristian** 1989: Spor i landskapet – om å leve på minner og ta vare på kulturlandskapet. *SPOR 1989 nr. 2,* (3 s).
- Petterson, Kristian** 1996: Dolmsundet i Hitra – et kulturhistorisk perlebånd. *SPOR 1996 nr. 2,* (2 s).
- Rønne, Preben** 1998: Bronsealderens stiler slik de er representert i Midt-Norge. *SPOR 1998 nr.1.* (2 s)
- Rønne, Preben** 1996: Bronse for kleber. *SPOR 1996 nr.1.* (3 s)
- Smedstad, Ingrid** 1986: Veier i myr – broanlegg fra vikingetid og middelalder i Trøndelag. *SPOR 1986 nr. 1.* (2 s).

- Smedstad, Ingrid** 1995: Spor etter veiforbindelsene over Kjølen. *SPOR 1995 nr. 2.* (3 s).
- Sognes, Kalle** 1989: Helleristningenes landskap. *SPOR 1989 nr. 2.* (2 s).
- Sognes, Kalle** 1996: Det religiøse landskapet – ideologiske skiftninger gjennom 7000 år . *SPOR 1996 nr. 2.* (4 s).
- Sognes, Kalle** 2000: Valseidet i Bjung – landskap for de døde? *SPOR 2000 nr. 1.* (2 s).
- Sognes, Kalle** 2000: Graver, båter, krigere - et glimt av Europa i Trøndelags bronsealder. *SPOR 2000 nr.2.* (3 s)
- Stenvik, Lars** 1996: Slipsteinsberget i Sparbu – gammel steinindustri i et kleberbrudd. *SPOR 1996 nr. 1.* (2 s).
- Stenvik, Lars** 1989: Tovmoen i Budal – et fysisk arkiv om bruk av utmarka langt bakover i tid. *SPOR 1989 nr. 1.* (2 s).
- Sveian, Harald og Arne J. Reite** 1995: Elveerosion og leirskred i fjorddaler – en landskapsutvikling styrt av landhevningen etter siste istid. *SPOR 1995 nr. 1.*(2 s)
- Teisen, Michael** 1995: Skips og båtfunn som kulturminner og kildemateriale. *Rapport fra seminar 22 – 25 september 1993. Korshavn ved Lindesnes. Norges forskningsråd.* Side 27 – 33. (6 s).
- Tuddenham, David** 1999: Muligheter for spor etter tidlig bosetning i innlandets innsjøer. *Midtnordisk arkeologisymposium Vitark 3 Vitenskapsmuseet NTNU Trondheim 2003.* side 77 – 85. (8 s).
- Wik, Birgitta** 1986: Tjøttaøyene og høvdingemakt for tusen år siden. *SPOR 1986 nr. 2.* (3 s).
- Westerdal, Christer** 1995: Det maritima kulturlandskapet – ett återseende. *Rapport fra seminar 22 – 25 september 1993. Korshavn ved Lindesnes. Norges forskningsråd.* Side 95 – 102. (7 s).
- Ystgård, Ingrid** 1999: Tanem – borger og samfunn i førromersk jernalder. *SPOR 1999 nr. 1.* (2 s).

SKJØTSEL OG RESTAURERING:

Riksantikvaren 1998: *Automatisk fredete arkeologiske kulturminner. Riksantikvarens informasjon om kulturminner Kapittel 7.2 og 7.3,* (26 s).

DET URBANE LANDSKAP:

Christoffersen, Axel 1989: Landet byen bygde - tverrfaglig samarbeid kaster nytt lys over jernalderens natur- og kulturlandskap på Nidarnes-halvøya. *Spor nr. 2 1989*, (3 s).

Christoffersen, Axel 1992: Folk og bebyggelse i middelalderens Trondheim. *SPOR nr. 2 1992*, (5 s).

ANBEFALT LITTERATUR:

Helskog, Indrelid og Mikkelsen 1976: Morfologisk klassifisering av slåtte steinartefakter *Universitetets Oldsaksamlings årbok 1972 – 1974*. Side 9 – 38. (19 s).

Jeg ser på Oldsaker 1973 Politikens forlag.

Petersen Jan 1928 *Vikingetidens smykker*.

Petersen Jan 1955: *Vikingetidens smykker i Norge*. Katalog over utstillingen av norske smykker fra Vikingetiden.

Rygh Oluf 1885 *Norske Oldsaker*.

Vikingatidens ABC 1995 (nytt opplag) Statens Historiska Museum

Totalt: 972 sider

Alle artiklene som er hentet fra "Spor" er lagt ut på Vitenskapsmuseets internettsider

ARK2215 HISTORISK ARKEOLOGI I

Målsetting: Å gi en generell innføring i teorigrunnlag, mål, metoder og viktige problemstillinger i 1980- og 1990-tallets historiske arkeologi i Norden.

PENSUM

1. INTRODUKSJON TIL HISTORISK ARKEOLOGI

Andrén, Anders 1997: *Mellan ting och text. En introduktion til de historiska arkeologierna*, s 11- 45 og 112-187. Stockholm, Brutus Östling bokförlag Syposium. 111 sider.

Buchli, Victor & Gavin Lucas 2001: *Archaeologies of the contemporary past*. London, Routledge,. S. 3-18 og 171-191. 37 sider.

Christophersen, Axel 1992: Mellom tingenes tale og tekstens tyrrani. Om faglig identitet og selvforståelse i historisk arkeologi. *Meta* 1992 nr. 4, s. 70-85. 15 sider.

Johnson, M. 1993: Notes towards an archaeology of capitalism. I C. Tilley (ed): *Interpretative Archaeology*. Oxford, Berg Publishers, s. 327-353. 36 sider.

Leone, Mark P. 1988: The relationship between archaeological data and the documentary record: Eighteenth century gardens in Annapolis, Maryland. *Historical Archaeology* 22 (1), s. 29-35. 6 sider.

Thomas, David Hurst 1999: *Archaeology: Down to Earth* (3rd edition), s 270 - 293. 23 sider.

253 sider

2. KONGEMAKT OG KRISTNING I ARKEOLOGISK PERSPEKTIV

A. Fra hedendom til kristendom

Brendalsmo, J. og Stylegar, F-A 2001: Om kirkesagn og ødekirker. Muntlig tradisjon og syedsnavn som kilder for kirkeforskningen. I: *Kirkearkæologi i Norden 7. Grankulla, Finland 2001. Hikuin 30*. Forlaget Hikuin 2003. Red. Jens Velle, s. 69 – 95. 17 sider.

Brendalmo, J. og Stylegar, F-A 2001: *Kirkested i 1000 år. Grend, gård og grav i Liknes, Kvinesdal kommune i Aust-Agder. NIKU publikasjoner 111*, s 1 – 52. 37 sider.

McNicol, John 1997: *Plassering av de første kirkene i Norge i forhold til de første kultstedene*. KULT's Skriftserie 98. Oslo, Norges forskningsråd, s 11-21 og s 185 -240. 67 sider.

Roesdahl, Else 1993: *Pagan Beliefs, Christian Impact and Archaeology – a Danish view*. I A. Faulkes & R. Perkins (eds): *Viking revaluations. Viking Society Centenary Symposium 14. -15. may 1992, London, University College*, s 128 -135. 8 sider.

Steinsland, Gro 1996. *Konflikten mellom kristendom og hedendom rundt år 1000*. I: J.F. Krøger & H.-R. Naley (eds): *Nordsjøen - Handel, religion og politikk. Karmøyseminaret 94/95*. Stavanger, Dreyer bok, s 109 - 118. 10 sider.

B. Territoriell og politisk samling

Hyenstrand, Åke 1989: *Riksbildningsfrågorna i belysning av arkeologisk källmaterial*. I A. Andrén (ed): *Medeltidens födelse*. Lund, s 161 - 169. 9 sider.

Myhre, Bjørn 1993: *Rogaland forut for Hafrsfjordslaget*. I M. S. Veia (ed): *Rikssamlingen og Harald Hårfagre. Historisk seminar på Karmøy 10. - 11. juni 1993*. Kopervik, Karmøy kommune, s 41 - 60. 20 s.

178 sider

3. Fra KAUPANG TIL KJØPSTAD

Andrén, Anders 1998: *Från antiken til antiken. Stadsvisioner i Skandinavien före 1700*. I S. Thorman & M. Hagdahl (eds): *Staden: Himmel eller helvete*. Stockholm, Informationsforlaget. ss 142 - 184. 43 sider.

Benevolo, Leonardo 1995: *The European City*. Oxford, Blackwell, s. 23-73. 51 sider.

Christoffersen, Axel 1998. *Opprinnelsen til våre eldste byer*. P2 Akademiet. Oslo, Transit, s 22 – 33. 12 sider.

Christoffersen, Axel & Sæbjørg W. Nordeide 1994/1999: *Kaupangen ved Nidelva*. Riksantikvarens Skrifter 7. Oslo, Riksantikvaren, s 263 - 292. 30 sider.

Helle, K 2006: Fra opphavet til omkring 1500. I: Helle, K. et al 2006: *Norsk byhistorie: urbanisering gjennom 1300 år*. Pax, Oslo. S. 23 – 143. 120 sider.

Saunders, Tom 1995: Trade, towns and states: a reconsideration of early medieval Economics. *Norwegian Archaeological Review* 28, s. 31- 53. 23 sider.

279 sider

4. LANDSKAP, TERRITORIUM OG ROM

A. Kulturlandskap og grenser

Andrén, Anders 1985: Avgränsning eller tillhörighet? Olika principer för social organisation. I K. Kristiansen (ed): *Nordisk TAG. Rapport fra den 1. Nordiske TAG-konferansen, Helsingør*. København, Københavns universitet, s 23 - 30. 8 s.

Hedvall, R. 1997: "Boundaries in the landscape." I H. Andersson, P. Carelli, L. Ersgård (eds): *Visions of the Past*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19. Stockholm, Riksantikvarieämbetet, s 603 - 623. 21 sider.

Helle, K 2006: Innledning. Byen som historisk fenomen. I: Helle, K. et al 2006: *Norsk byhistorie: urbanisering gjennom 1300 år*. Pax, Oslo. S. 9 – 20. 10 sider.

Muir, R.ichard 1999: *Approaches to Landscape*. Brasingstoke, Macmillan press, s.1-98. 98 sider.

B. Det sakrale rommet

Christie, Håkon 1981: Stavkirkene – arkitektur. I K. Berg (red): *Norges Kunsthistorie*, bd 1. Oslo, Gyldendal, s 139 - 173. 35 s.

Ekroll, Øystein 1997: *Med kleber og kalk*. Oslo, Det norske samlaget, s. 63-128. 66 sider.

Lidén, Hans-Emil 1981: Middelalderens stenarkitektur i Norge. I K. Berg (ed): *Norges Kunshistorie* bd 2. Oslo, Gyldendal, s 7 - 46 og 67 - 95. 69 sider.

Wienberg, Je 1997: The Decline and Fall of the Church. The Middle Ages, Gothicization, and the Reformation. I H. Andersson, P. Carelli, L. Ersgård (eds): *Visions of the Past*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19, s 455 - 466. 12 sider.

C. Maktens bolig

Eriksson, Anna-Lena 1995: *Maktens boningar. Norska riksborgar under medeltiden*. Lund studies in Medieval archaeology 14. Stockholm, Almqvist & Wiksell, s 111 - 166. 56 sider.

Larsson, Stefan & Tom Saunders 1997: Order and Architecture in the Age of Transition: A social Analysis of the Archbishop's Palace in Trondheim, Norway. *Norwegian Archeological Review* 30, s. 79-100. 22 sider.

Olsen, Rikke A. 1996: *Borge i Danmark*. København, Fremad, s. 11- 27. 17 sider.

D. Den profane boligen

Christophersen, Axel 1999: Norm, handling og identitet. Om boligkultur og sosial romliggjøring i urbane miljøer i norsk middelalder. I E. Mundal & I. Øye (red): *Norm og praksis i middelaldersamfunnet*. Kulturtekster 14. Bergen, Senter for europeiske kulturstudier, s. 116-148. 33 sider.

Christophersen, A. og Nordeide, S. W. 1994/1999: Kaupangen ved Nidelva. *Riksantikvarens Skrifter* 7. Oslo, Riksantikvaren, s 158-212. 55 sider.

Pearson, Michael Parker & Colin Richards 1994: *Architecture & Order, Approaches to Social Space*. London, Roulledge, kap. 1 og 2, s. 1-30, 38-67. 58 sider.

Samson, Ross 1990: Introduction. I R. Samson (ed): *The Social Archaeology of Houses*. Edinburgh, Edinburgh University Press. s. 1-17. 17 sider.

Thomasson, J. 1997: Private Life made Public. One Aspect of the Emergence of the Burghers in medieval Denmark. I H. Andersson, P. Carelli, L. Ersgård (eds): *Visions of the Past*. Lund Studies in Medieval Archaeology 19, s 697 - 726. 30 sider.

607 sider

5. DET DAGLIGE BRØD

A. Bosetning og ressursutnyttning

Bertelsen, Reidar 1989: Gårdshaugene i Nord-Norge. Eksempler på nordatlantiske teller. *Hikuin* 15, s 171 - 180. 10 sider.

Iversen, Frode 1998: Godsdannelser på Vestlandet i vikingtid og middelalder – et eksempel fra Jølster. I I. Øye (ed): *Samfunn i endring. Fra vikingtid til reformasjonen. Onsdagskvelder i Bryggens Museum* 13. Bergen, Bryggens museum, s 41- 63. 23 sider.

Johannessen, Live 1998: Strandtufter – spor etter tidlige fiskevær? I I. Øye (ed): *Samfunn i endring. Fra vikingtid til reformasjonen. Onsdagskvelder i Bryggens Museum* 13. Bergen, Bryggens museum, s 26 - 39. 14 sider.

Kaland, S. H. H. 1987: "Viking/Medieval Settlement in the Hearthland Area of Nordhordaland." I J. E. Knirk (ed): *Proceedings of the Tenth Viking Congress, Larkollen, Norway, 1985*. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter. Ny rekke 9. s 171-189. 19 s.

Magnusson, Gert 1998: Järnverk och bergsbruk under medeltiden. *META* 1998 (1), s 26 - 47. 22 sider.

Sørheim, Helge 1997: The origin of commercial fisheries and the trade of stockfish in the northern part of Western Norway. I C. de Boe & F. Verhaege (eds): *Exchange and Trade in Medieval Europe*. Papers of the "Medieval Europe Brügge 1997 Conference" 3, s 107 - 116. 10 sider.

B. Handel, håndverk og konsumpsjon

Carelli, P. og P. Kresten 1997: Give us this day our daily bread. A study of Late Viking and medieval Quernstones in South Scandinavia. *Acta Archaeologica* 68, s 109 - 127. 18 sider.

Carelli, Peter 1998: Varubytet i medeltidens Lund. Uttryck för handel eller konsumtion? *META* 1998 (3), s 3 - 25. 23 sider.

Grinder-Hansen, Keld. 1994: Mønter som kilde til middelalderens økonomiske historie - en præsentasjon af et kildemateriale. I: *fortid og nutid juni 1994*, s. 101-133. 33 sider.

Jasinski, Marek E. 1997: European commercial Arctic Whaling reconsidered – Archaeological Data. I G. de Boe & F. Verhaege (eds): *Exchange and Trade in Medieval Europe*. Papers of the "Medieval Europe Brügge 1997" Conference 3, s 119 -129. 11 sider.

Roslund, M. 1995: Tools of Trade – Spatial Interpretations of Trade Activities in Early Medieval Sigtuna. *Meddelanden från Lunds Universitets Historiska Museum, New series*, 10, s 145 - 157. 13 sider.

Schia, Erik 1989: Varetilførsel fra landsbygda til Oslo i middelalder. Med bakgrunn i arkeologiske utgravninger i Gamlebyen. *Universitetets Oldsaksamling. Årbok 1986/88*, s 143 - 158. 16 sider.

212 sider

Totalt 1517 sider

ARK2216 MARITIM ARKEOLOGI I

PENSUM

GENERELT

Muckelroy, Keith 1978: *Maritime Archaeology*. Cambridge University Press. 253 sider.

Cunliffe, Barry 2001. *Facing the Ocean*. Oxford University Press. s: 109-310. Ca. 120s.

TEORI OG METODE

Carpenter, Steven P 1991: *Fra Undervanns Arkeologi til Maritim Arkeologi – et forskningshistorisk tilbakeblikk og nye muligheter*. Hovedfagsavhandling i arkeologi, Universitetet i Tromsø, s 1-59. 59 sider.

Jasinski, Marek E 1995: "Maritim arkeologi – genesis, definisjon, og kunnskapsbehov." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*. Norges Forskningsråd, s 103-127. 24 sider.

Cederlund, Carl Olof 1995: "Svensk marinarkeologi inför 2000-tallet." I: *Marinarkeologi. Kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 79-93. 14 sider.

Cederlund, Carl Olof 1995: Vad er marinarkeologi? En studie av ideologiska och symbolistiska tendenser i svensk marinarkeologi - byggd på litteratur publicerad 1986-1990". I: *Meta* 95:2: 46-65. 19sider

Crumlin-Pedersen, Ole; Einarsson, Lars; Varenus Bjørn; Westerdahl, Christer 1995: Replikker til Carl Olof Cederlund. I: *Meta* 95:4:3-27. 24 sider

BÅT, SJØFART, SJØBRUK

Casson, Lionel. 1991. *The Ancient Mariners. Seafarers and Sea Fighters of the Mediterranean in Ancient Times*. Princeton University Press.

Christensen, Arne Emil 1966: *Frå vikingskip til motorsnekke*. Oslo, s 1-89. 89 sider.

Clark, J G D 1952. "Prehistoric Europe. Chapt.III – Catching and Gathering." I: Coastal and Maritime, s 62-90. 28 sider.

Crumlin-Pedersen, Ole 1978: "Søvejen til Roskilde." I: *Historisk årbog fra Roskilde amt*, s 3-76. 74 sider.

Johnstone, Paul 1988: *The Sea-craft of Prehistory*. London and New York, s. 1-234. 234 sider.

McGrail, Sean 1985: "Early Landing Places." I: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns* no. 2, Herteig, Asbjørn E (ed) Bergen 1983, s 12-17. 6 sider.

ARKTIS

Grenier, Robert 1988: "Basque Whalers in the New World: the Red Bay Wrecks." I: *Ships and Shipwrecks of Americas*. London, George F Bass (ed), s 70-84. 14 sider.

Jasinski Marek E. 1988: "Maritime Aspects of Svalbard Archaeology." I: *Norsk Sjøfartsmuseum Årsberetning* 1988, s 85-106. 22 sider.

Jasinski, Marek E. 1991: "Russian Hunters on Svalbard and the Polar Winter." I: *Arctic, Journal of the Arctic Institute of North America*, vol 44, no. 2, s 156-162. 6 sider.

McGee, Robert 1978: "Whalers in skin boats." I: *Canadian Arctic Prehistory*. Chapt. 5. s 74-82. 9 sider.

SJØFART OG MARITIMT KULTURLANDSKAP

Baudou, Everf 1988: "Det maritima kulturlandskapet och den arkeologiska forskningen i Norrland." I: *Det maritima kulturlandskapet kring Bottenviken*. Umeå:168-179. 11 sider.

Crumlin-Pedersen, Ole (ed) 1991: *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*. Roskilde, s 11-283. 272 sider.

Jasinski, Marek E 1993: "Maritimt kulturlandskap – arkeologisk perspektiv." I: *Viking*, bd LVI, s 129-140. 11 sider.

MARITIM ARKEOLOGI I NORGE (med hovedvekt på Midt-Norge)

Christensen, Arne Emil 1968: "The Sjøvollen Ship." I: *Viking*, bd XXXII, s 131-147. 16 sider.

Christensen, Arne Emil 1994: "Skips-og båtfunn som kulturminnekategori – muligheter og begrensninger." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 19-26. 7 sider.

Fastner, Jørgen 1981: "Marinarkeologi i Trøndelag i de senere år." I: *Det Kgl Norske Videnskabers Selskab, Museet, Rapport – arkeologisk serie, årshäfte* 1981, s 11-19. 8 sider.

Jasinski, Marek E. 1995: "Kong Øysteins havn på Agdenes – forskningsstatus og revurderte problemstillinger." I: *Viking*, bd LVIII, s 73-104. 31 sider.

Jasinski Marek E. og Jørgensen, Roger 199: Marinarkeologiske undersøkelser i Storvågan. Feltarbeid 1987. Tromsø, kulturhistorie nr 17, s 79-87. 8 sider.

Jasinski, Marek E. og Nymo, Pål Aa 1993: "Nærøya og havet. Tre sesonger med marinarkeologiske undersøkelser i Martnadsundet i Nærøy." I: *Årbok for Vikna* 1993, s 35-40. 6 sider.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik 2000. "Fordums havner og tapte skip – en marinarkeologisk historie" I: *Trondheims Fjorden*. Tapir Forlag.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik. 2001. Marine Archaeology: Perspective and Efforts of the Norwegian University of Science and Technology (NTNU). *AIAC NEWS 29/30 Bollettino Informativo dell'Associazione Internazionale di Archeologia Classica – Onlus*. Roma. 3 s.

Marøy Hansen, Arild 1994: "Registrering av kulturminner under vann i Norge i dag." I: *Marinarkeologi – kunnskapsbehov. Rapport fra seminar 22.-25. september 1993*, Korshavn, s 145-151. 6 sider.

Teisen, Michael 1994. "A Medieval Clinker-Built Wreck at Hundevika, Norway." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Christer Westerdahl (ed). Oxbow Monograph 40. Oxford, s 73-76. 3 sider.

WATERFRONT

Crumlin-Pedersen, Ole; Porsmose, Erland; Thrane, Henrik (reds) 1996. "Atlas over Fyns kyst i jernalder, vikingtid og middelalder". Odense Universitetsforlag. 301s.

Herteig, Asbjørn E. 1981: "The medieval harbour of Bergen." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s. 80-87. 7 sider.

Jondell, Erik 1985: "Medieval Waterfronts in Trondheim." I: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns*, no. 2, Asbjørn E Herteig (ed). Bergen, s. 125-128. 3 sider.

Mardsen, Peter 1981: "Early shipping and waterfronts of London." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s. 10-16. 6 sider.

McGrail, Sean 1991. "Medieval boats, ships, and landing places." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, s. 17-23. 6 sider.

Moulaug, Petter B. 1993: *Middelalder-Oslo sett fra sjøen*. I: *Viking*, bd LVI-1993, s. 113-128. 15 sider.

SYMBOLIKK

Crumlin-Pedersen, Ole 1995: "Boat-burials at Slusegaard and the interpretation of the Boat-grave custom." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*. Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) Copenhagen, s. 87-99. 11 sider.

Elmers, Detlev 1995: "Crew structure on board Scandinavian vessels." I: *Shipshape – Essays for Ole Crumlin-Pedersen*. The Viking Ship Museum. Roskilde, s. 231-240. 9 sider.

Jasinski, Marek E. 1992: "European Arctic: Maritime aspects of cultural development – the need for intellectual investment." I: *Specimina Sibirica*, vol V, s. 127-136. 9 sider.

Jasinski, Marek E. 1994: "Tracing Crossroads of Shipbuilding Traditions in the European Arctic." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Westerdahl, Christer (ed). Oxbow Monograph 40, Oxford, s. 195-202. 7 sider.

Kobylnski, Zbigniew 1995: "Ship, Society, symbols and archaeologists." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*, Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) s. 9-18. 10 sider.

Muller-Wille, Michael 1995: "Boat-Graves. Old and new Views." I: *The ship as symbol in prehistoric and medieval Scandinavia*, Crumlin-Pedersen, Ole & Munch Thye, Birgitte (eds) Copenhagen, s. 101-109. 8 sider.

METODIKK

Dean, Martin et al 1992: "Archaeology Underwater – the NAS guide to Principles and Practice." I: *Nautical Archaeological Society*. Chapt. 6-9, s 88-195. 108 sider.

Jasinski, Marek E., Bjørn Sortland, Fredrik Søreide 1995: "Applications of remotely controlled equipment in Norwegian Marine Archaeology." I: *Ocean`95*. October 9-12, 1995, San Diego, California, USA, s 566-572. 6 sider.

Søreide, Fredrik 1999: "Applications of underwater technology in deep water archaeology. Principles and practice" Dr.ing avhandling 1999:55 Institutt for marin prosjektering. MTA-rapport 1999:132. 239 sider.

Jasinski, Marek E., Søreide, Fredrik. Application of Remote Sensing in Norwegian Marine Archaeology and Management of Underwater Heritage. I: *Memorias del Congreso Científico de Arqueología Subacuática ICOMO, Mexico*.

Antall sider ekskludert illustrasjoner etc. ca 1400.

ARK2217 TEKNOLOGIENES ARKEOLOGI I

PENSUM

Generelt

Bender Jørgensen, L. 2003: The Epistemology of Craftsmanship. I: L. Bender Jørgensen, J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 30-36 (6 s).

Cornell, L. 1986: *Arbete och arbetsformernas utveckling*. Meddelanden från Ekonomisk-historiska institutionen vid Göteborgs universitet: Göteborg, Kap. 1-3, s 11-41 (30 s).

Cotterell, B., Kamminga, J. 1990: *Mechanics of preindustrial technology*. Cambridge University Press: Cambridge. Kap. 1 Introduction, s 1-17 (17 s).

Crone, P. 1989: *Pre-industrial societies*. Blackwell: Oxford. Chap. 1, Introduction, s 1-10 (10 s).

Godal, J.B. 1996: Om å lesa kunnskap ut av ting, *Arr. Idéhistorisk tidsskrift 1-1996*, s 54 - 59, 1996. Oslo. 6 sider.

Hagen, K. G. 1994: *Profesjonalisme og urbanisering*. Universitetsforlaget: Oslo, s 25-36 (9 s).

Hill, D. 1996: *A History of Engineering in Classical and Medieval Times*. Routledge: London & New York. Part 1 & 2, s 1-179 (140 s).

Lemonnier, P. (red) 1993: *Technological Choices. Transformation in Material Cultures since the Neolithic*. Routledge: London & New York. Kap 1-7 og 9. s 1-226, og 238-289 (209 s).

427 sider

Bygningsteknologi

Christophersen, A., Nordeide, S. W. 1994: *Kaupangen ved Nidelv*. Riksantikvarens Skrifter nr. 7, Trondheim. Kap. 4.2, Gårdsbebyggelsen, s. 140– 212 (40 s).

Molaug, P. 2001: Medieval House Building in Oslo, *Der Hausbau*. Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum III: / herausgegeben für den Bereich Archäologie der Hansestadt Lübeck. Editor Gläser, M. 2001. Lübeck: Schmidt-Römhild. S 783-809 (10 s)

Reimers, E. 2001: Medieval Domestic Architecture in Bergen: A sample of the archeological material, *Der Hausbau*. Lübecker Kolloquium zur Stadtarchäologie im Hanseraum III: / herausgegeben für den Bereich Archäologie der Hansestadt Lübeck. Editor Gläser, M. 2001. Lübeck: Schmidt-Römhild. S 765-80 (10 s)

Høgseth, B. H. 2001: Endringer i middelalderens håndverkskunnskap: mekanismer som påvirker og fornyer etablert byggeskikk, *Collegium medievale: tverrfaglig tidsskrift for middelalderforskning*, Vol 14, 2001 (20s).

Høgseth, B. H. 2006: Å skrive håndverk. I: Børresen Anne Kristine og Molander, Bengt: *Håndverk og Kunnskap*, Tapir Akademisk forlag 2006. S 42-76 (31s)

Milne, G. 1992: *Timber building techniques in London c. 900-1400: an archaeological study of waterfront installations and related material*. London & Middlesex Archaeological Society. S. 8-22 (9 s), 86-105 (10 s), 106-130 (14 s), s. 131-137 (4 s). Totalt 37 sider.

Wallace, P. F. 1992: *The Viking Age Buildings of Dublin*, Ser. A, Vol 1, Part 1, s 7-64 (57 sider).

Godal, J. B. 1998: Om materialkvaliteten i ein del mellomalderhus. I: A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd 6. Landbruksforlaget: Oslo, s. 216-244 (38 s).

Sands, R. 1997: *Prehistoric Woodworking. The Analysis and Interpretation of Bronze and Iron Age Toolmarks*. The Institute of Archaeology., UCL: London (77 s).

Thun, T. 1998: Dendrokronologi, i A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen*, Bind 6. Landbruksforlaget, Oslo, s. 253 – 259 (6 s).

325 sider

KURSORISK (kilder):

Berg, A. 1989: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bd. 1. Landbruksforlaget: Oslo, Kap. 3-9. Landbruksforlaget: Oslo.

- Bjørvik, H.** 1998: Gardane som overlevde. I: A. Berg: *Norske tømmerhus frå mellomalderen* Bind 6. Landbruksforlaget, Oslo. s. 198 - 213
- Christie, H.** 1982: Stavkirkene som tradisjonsbærere og fornyere i middelalderens norske byggemiljø. I B. Myhre, B. Stockholm og P. Gjærder (red): *Vestnordisk byggeskikk gjennom to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrene (AMS Skrifter 7)*. s. 68-79. (5 s).
- Fett, T. M.** 1989: Bygninger og bygningsdetaljer, *De Arkeologiske utgravninger i Gamlebyen, Oslo* Bd. 6, s. 15-92 (47 s).
- Hauglid, R.** 1980: *Laftekunst. Laftehusets opprinnelse og eldste historie*. Dreyers Forlag. Kap. 1, s. 9-59; kap. 2, s. 101-169; kap. 4: s. 169-269.
- Olsen, John.** 2002: *.. skapar kinnunga ok leggur eptir ... Laftebygninger i Bergen før 1700 - teknikk, funksjon og sosial markør*. Hovedoppgave i arkeologi - Universitetet i Bergen 2002. Sidetall: 145 bl. : ill.
- Reimers, E.** 1982: Synspunkter på bruk av stavverk og lafteverk i middelalderen basert på arkeologisk materiale fra bryggen i Bergen. I: B. Myhre, B. Stoklund & P. Gjærder (red): *Vestnordisk byggeskikk gjennom to tusen år. Tradisjon og forandring fra romertid til det 19. århundrene*, AMS Skrifter 7. s. 80 – 96 (10 s)
- Skevik, O.** (red) 2003: *Middelaldergården i Trøndelag*
Foredrag fra to seminar. Stiklestad Nasjonale Kultursenter: Verdal.
- Svanberg, J.** 1994: *Medeltida bygmästare*. Carmina, Uppsala.
- Wallace, P. F.** 1992: *The Viking Age Buildings of Dublin*, Ser. A, Vol 1, Part 2.

Metallurgi

- Barndon, R.** 2004: A Discussion of Magic and Medicines in East African Iron Working: Actors and Artefacts in Technology. *Norwegian Archaeological Review* vol. 37, No. 1, s. 21-40 (14 s).
- Espelund, A.** 1999: *Bondejern i Norge*. Arketype Forlag: Trondheim, s. 17-158 (96 s).
- Gansum, T.** 2004: Role the Bones – from Iron to Steel. *Norwegian Archaeological Review* vol. 37, No. 1, s. 41-57 (10 s).
- Haaland, G., Haaland, R. & Rijal, S.** 2002: The Social Life of Iron. *Anthropos* 97:2002, s. 35-54 (17).

- Haaland, R.** 2004: Iron Smelting a Vanishing Tradition: Ethnographic Study of this Craft in South-West Ethiopia, *Journal of African Archaeology* Vol. 2 (1), 1-15. (7 s)
- Haaland, R.** 2004: Technology, Transformation and Symbolism: Ethnographic Perspectives on European Iron Working. *Norwegian Archaeological Review* vol. 37, No. 1, s. 1-19 (13 s).
- Hjärthner-Holdar, E.** 1993: *Järnets och järnmetallurgins introduction i Sverige*. Societas Archaeologica Upsaliensis: Upsala, Kap 5 og 6. s. 183-193 (10 s.)
- Nørbach, L. C.** 1999: Organising iron production and settlement in Northwestern Europe during the Iron Age. i C. Fabech & J Ringtved (red): *Settlement and Landscape*. Jysk Arkeologisk Selskab: Højbjerg, s. 237-247 (10s).
- Pleiner, R.** 2000: *Iron in Archaeology. The European Bloomery Smelters*. Praha, Kap. I-IV, s. 7-86. (80 s).
- Stenvik, L. F.** 2003: Iron Production in Scandinavian Archaeology. *Norwegian Archaeological Review* vol. 36, No. 2, s. 119-134. (10 s).

267 sider

KURSORISK (kilder):

- Pare, C. F. E.** (red) 2000: *Metals Make The World Go Round. The supply and Circulation of Metals in Bronze Age Europe*. Oxford.
- Tylecote, R.** 1987: *The early History of Metallurgy in Europe*. Longman: London.

Tekstilteknologi og samfunn

- Andersson, E.** 1995: Invisible Handicrafts. The General Picture of Textile and Skin Crafts in Scandinavian Surveys. *Lund Archaeological Review* 1, s. 7-20 (10 s).
- Andersson, E.** 2003: Textile Production in Scandinavia during the Viking age. I: Bender Jørgensen, L., J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 46-62 (14 s).

- Bender Jørgensen, L.** 1995: Karl den Store, Muhammed og Uldsækken, I: H. Gjøstein Resi (red): *Produksjon og Samfunn (Varia 30)*, Universitetets Oldsaksamling: Oslo, s 73-83 (6 s).
- Bender Jørgensen, L.** 2003: Kriegerdragten i folkevandringstiden. *Universitetets kulturhistoriske Museer Skrifter 2*, s. 53-79 (14 s).
- Bender Jørgensen, L.** i tryk: The World According to Craftsmanship. I: C. Gillis & M. L. Nosch (red): *Ancient Textiles. Production, Craft and Society* (10 s).
- Ciszuk, M.** 2003: *Den akademiske hantverkaren. En metoddiskussion kring hantverkskunskapers användning inom textilforskning*. D-uppsats I Textilvetenskap, Uppsala Universitet (16 s).
- Gilbert, K. R.** 1965: Rope-making. I: C. Singer, E.J. Holmyard & A.R. Hall (red): *A History of Technology*. Clarendon Press, Oxford. S. 451-454 (5 s).
- Gohl, E. P. G. and Vilensky, L. D.** (1983). *Textile Science. An Explanation of Fibre Properties*. Longman Cheshire: Melbourne, s. 41-53, 68-88 (34 s).
- Hagen, K. G.** 1994: *Profesjonalisme og urbanisering*. Universitetsforlaget: Oslo, s 25-36 (9 s).
- Hoffmann, M.** (1991). *Fra fiber til tøy*. Landbruksforlaget: Oslo, s 16-62 (46 sider).
- Jenkins, D.** (red) 2003: *The Cambridge History of Western Textiles*. Cambridge University Press: Cambridge. Part I: Textile Industries of the Ancient World to AD 1000, s. 9-178, og Part II The Medieval Period 7, The Use of Textiles, s. 355-377 (140 s).
- Maik, J.** 2003: Anfänge des Textilgewerbes im frühmittelalterlichen Polen. I: L. Bender Jørgensen, J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 63-71 (6 s).
- Peacock, E. E.** 1992: Når et tekstil ikke bare er et tekstil. I: *SPOR* nr 2 / 1989. s 44-45 (2 s).
- Peacock, E. E.** 2001: The Contribution of Experimental Archaeology to the Research of Ancient Textiles. I: P. Walton Rogers et al (red): *The Roman Textile Industry and its Influence*. Oxbow: Oxford, s. 181-192 (8 s).
- Sawbridge, M., Ford, J. E.** (1987). *Textile Fibres Under the Microscope*. Manchester: Shirley Institute, s. 4-7, 12-13, 17-19 (19 s).
- Walton, P.** 1991: Textiles. I: J. Blair og N. Ramsey (red) *English Medieval Industries.*, s. 319-354 (25 s).

Wild, J. P. 2003: Facts, Figures and Guess Estimates in Roman Textile Production. I: L. Bender Jørgensen, J. Banck-Burgess & A. Rast-Eicher (red): *Textilien aus Archäologie und Geschichte*. Wachholtz Verlag: Neumünster, s. 37-45 (7 s).

325 sider

KURSORISK (kilder):

Andersson, E. 1996: *Textilproduktion i arkeologisk kontekst, en metodstudie av yngre järnåldersboplatser i Skåne*. Lunds Universitet, Lund.

Behr, G. 2000: *Tekstilredskaber i det middelalderlige Danmark*. Århus Universitet, Århus.

Hoffmann, M. 1964: *The Warp-Weighted Loom*. Universitetsforlaget: Oslo. Flere genoptrykk.

Schjølberg, E. 1988: Cord and similar products from Bryggen in Bergen. *The Bryggen Papers. Supplementary Series No.3*. Norwegian University Press: Bergen, s. 69-138.

Thursfield, S. 2001: *The Medieval Tailor's Assistant. Making common garments 1200-1500*. Ruth Bean: Carlton, Bedford.

Østergaard, E. 2003: *Som syet til jorden*. Århus Universitetforlag: Århus.

Øye, I. 1988: *Textile Equipment and its Working Environment, Bryggen in Bergen c 1150-1500*. The Bryggen Papers, Main Series vol. 2, Norwegian University Press: Bergen.

VIDEO:

Derås, K. M. & M. Johansen 1995: *Forsøk med jernblestring I romertidsomn*. Video, Skuggsjå, 25 minutter.

Leirpoll, J., I. Haugen & M. Rugsveen 1998: *Flisbane og flistak. Fra emne til ferdig tak*. Video, Norsk Skogbruksmuseum: Elverum. 16 minutter

Lightfoot, A. 1996: *Ullarbeid på Shetland. En video om tradisjonelt jordbruk på Shetland, basert på sauedrift*. Video, Håndverksregisteret: Lillehammer. 23 minutter.

Skre, I., K. Midttun & V. Trellevik 1997: *Veving på oppstadgogn i Sør-Noreg. Tradisjonsberaren Berta Liarbø*. Video. Skre: Elverum. 30 minutter.

Wendrich, W. 1999: *The World According to Basketry. An Ethno-archaeological Interpretation of Basketry Production in Egypt*. CNWS, Leiden. Video, 60 minutter.

I alt (eksl. kursorisk) 1.290 sider

ARK2218 ARKEOLOGI MED ANNEN SPESIALISERING I

Studentene skal selv legge opp gjeldende pensum. Pensumet må være godkjent av faglærer før fristen for å melde seg til eksamen går ut.

Et alternativ er å avlegge eksamen etter allerede godkjente pensumlister i ett av emnene *Bergkunst i nordisk perspektiv*, *Regional arkeologi* eller *Steinalder*.

BERGKUNST I NORDISK PERSPEKTIV

PENSUM

GENERELT

Bahn, Paul G. 1998: *The Cambridge illustrated history of prehistoric Art*. Cambridge. (200 s)

NORGE

Bakka, Egil 1973: Om alderen på veideristningane. *Viking* 37, s. 151-187. (36 s)

Bakka, Egil 1975: Geologically dated Arctic rock carvings at Hammer near Steinkjer in Nord-Trøndelag. *Arkeologiske skrifter* 2, s. 7-48. Bergen. (40 s)

Hagen, Anders 1976: *Bergkunst: jegerfolkets helleristninger og malninger i norsk steinalder*, s. 3-195. Oslo. (193 s)

Helskog, Knut 1985: Boats and meaning: a study of change and continuity in the Alta Fjord, Arctic Norway, from 4200 to 500 years B.C. *Journal of Anthropological Archaeology* 4, s. 177-205. (27 s)

Helskog, Knut 1988: *Helleristningene i Alta: spor etter ritualer og dagligliv i Finnmarks forhistorie*, s. 11-129. Alta. (119 s)

Helskog, Knut 1999: The shore connection: cognitive landscape and communication with rock carvings in northernmost Europe. *Norwegian Archaeological Review* 32, s. 73-94. (16 s)

Hesjedal, Anders 1994: The hunters' rock art in northern Norway: problems of chronology and interpretation. *Norwegian Archaeological Review* 27, s. 1-14. (14 s)

- Hood, Brian C.** 1988: Sacred pictures, sacred rocks: ideological and social space in the north Norwegian Stone Age. *Norwegian Archaeological Review* 21, s. 65-84. (18 s)
- Mandt, Gro** 1995: Alternative analogies in rock art: the west Norwegian case. *Perceiving rock art – social and political perspectives*, s. 263-291. Oslo. (28 s)
- Mandt, Gro** 1997: Vingen revisited: a gendered perspective on 'hunters' rock art. *Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademiens konferenser* 40, s. 201-234. Stockholm. (32 s)
- Mandt, Gro & T. Lødøen** 2005: *Helleristninger i Noreg*. Oslo. (240 s)
- Mikkelsen, Egil** 1977: Østnorske veideristninger – kronologi og økokulturelt miljø. *Viking* 40, s. 147-201. (52 s)
- Simonsen, Povl** 1974: The rock art of Arctic Norway. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 24, s. 99-112. (12 s)
- Sognnes, Kalle** 1995: The social context of rock art in Trøndelag, Norway: rock art at a frontier. *Perceiving rock art: social and political perspectives*, s. 130-145. Oslo. (32 s)
- Sognnes, Kalle** 2001: Land of elks – sea of whales: landscapes of the Stone Age rock-art in Central Scandinavia. I *European Landscapes of Rock-Art*, s. 195-209. London (10 s)
- Sognnes, Kalle** 2003: On shoreline dating of rock Art. *Acta Archaeologica* 74, s. 1-21. (20 s)
- Vinsrygg, Synnøve** 1980: Om tidsaspektet i agrararistningane. *Ristninger i forhistorie og middelalder*. Universitetets oldsaksamling varia 1, s. 37-62. Oslo. (25 s)

NORDEN

- Bertilsson, Ulf** 1989: Space, economy and society: the rock carvings of northern Bohuslän. *Approaches to Swedish prehistory: a spectrum of problems and perspectives in contemporary research*. BAR international series 500, s. 287-321. Oxford. (40 s)
- Goldhahn, Joakim** 2001: Rock art and the materialisation of a cosmology: the case of the Sagaholm barrow. *Rock art as social representation*, s. 76-100. Oxford. (24 s)

Goldhahn, Joakim 2002: Roaring rocks: an audio-visual perspective on hunter-gatherer engravings in northern Sweden and Scandinavia. *Norwegian Archaeological Review* 35: 29-60. (30 s)

Hygen, Anne-Sophie og Lasse Bengtsson 1999: *Helleristninger i en grensebygd: Bohuslän og Østfold* s. 9-216. Gøteborg. (205 s)

Janik, Lilana 2001: Rock art as visual representation: or how to travel to Sweden without Christopher Tilley. *Rock art as social representation*, BAR international series 794, s. 129-140. Oxford. (11 s)

Lindgren, Britta 2001: Kosmogoni och verklighet. *Tisspår* 2001, s. 43-81. Härnösand. (37 s)

Nash, George 2001: The landscape brought within. *European Landscapes of Rock-Art*, s. 176-194. London. (10 s)

Nordbladh, Jarl 1978: Images as messages in society: prolegomena to the study of Scandinavian petroglyphs and semiotics. *New Directions in Scandinavian Archaeology*, s. 63-78. København. (16 s)

Sarvas, Pekka 1969: Die Felsmalerei von Astuvansalmi. *Suomen museo* 1969, s. 5-33. (28 s)

Sognnes, Kalle 2001: Land of elks – sea of whales: landscapes of the Stone Age rock-art in central Scandinavia. *European landscapes of rock-art*, s. 195-212. Cambridge. (17 s)

Tavitsainen, Jussi-Pekka 1978: Hällmålningarna – en ny synsvinkel på Finlands förhistoria. *Suomen antropologi – Antropologi i Finland* 1978, s. 179-195. (15 s)

Tilley, Christopher 1991: *Metaphor and Material Culture*, s. 133-173. London. (40 s)

RUSSLAND OG BALTIKUM

Bakka, Egil 1976: Bergkunst i barskogsbeltet i Sovjetunionen. *Viking* 39, s. 95-124. (32 s)

Faradjev, Arzen 1993: Zalavruga's petroglyphs and the prehistoric ego. *Rock art research* 10, s. 132-138. (7 s)

Sawwateyev, Yu. A. 1977: Rock pictures (petroglyphs) of the White Sea. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 16, s. 67-86. (19 s)

Sawwateyev, Yu. A. 1982: Rock pictures of Lake Onega. *Bollettino del Centro Camuno di Studi Preistorici* 19, s. 27-48. (20 s)

Shumkin, V. Ya. 1990: The rock art of Russian Lapland. *Fennoscandia archaeological* 7, s. 53-67. (14 s)

Tvauri, Andres 2000: Cup-marked stones in Estonia. *Folklore*. (22 s)

Totalt ca. 1570 sider

REGIONAL ARKEOLOGI

PENSUM

GENERELT

- Hafsten, Ulf** 1987: Vegetasjon, klima og landskapsutvikling i Trøndelag etter siste istid. *Norsk geografisk tidsskrift* 41, s. 101-120. 20 s.
- Marstrander, Sverre** 1954. Trøndelag i forhistorisk tid. *Norges bebyggelse: fylkesbindet for Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Nordland fylker*, s. 34-140. 136 s
- Olsen, Bjørnar** 1994. *Bosetning og samfunn i Finnmarks forhistorie*. Oslo 142 s
- Reite, A.J., H. Selnes & H. Sveian** 1982. A proposed deglaciation chronology for the Trondheimsfjord area, central Norway. *Norges geologisk undersøkelse* 373: 75-84. 9 s
- Smelror, Morten** 2000. Hvordan ble Trondheimsfjorden til?. *Trondheimsfjorden*, s. 19-37. Trondheim. 18 s
- Sognes, Kalle** 1999. *Det levende berget*. Trondheim 70 s.
- Sognes, Kalle** 2000. Det hellige landskapet: religiøse og rituelle landskapselementer i et langtidsperspektiv. *Viking* 2000, s. 87-121. 25 s
- Solem, Thyra & John O. Solem** 1997. Shoreline displacement on the coast of Sør-Trøndelag and Møre og Romsdal, central Norway: a botanical and zoological approach. *Norsk geologisk tidsskrift* 77, s. 193-203. 10 s.
- Sveian, Harald** 1995. *Sandsletten blir til: Stjørdal fra fjordbunn til strandsted*. Norges geologiske undersøkelse skrifter 117. 43 s
- Wik, Birgitta** 1985. Hovedlinjer i bosetningsutvikling og naturtilpasning i Trøndelag i det første tusenåret e.Kr.. *Viking* 1981, s. 117-131. 21 s

DEBATTAVHANDLINGER:

- Grønnesby, Geir** 1998. *Helleristningene på Skatval: ritualer og sosial struktur*. Gunneria 73. Trondheim. 80 s

Prestvold, Kristin 1999. *Trøndelag i støpeskjeen: jernproduksjon og sosial organisasjon i Nord-Trøndelag mellom 350 f.Kr. og 500 e.Kr.* Gunneria 75. Trondheim. 100 s

STEINALDER:

Bang-Andersen, Sveinung 1995. Coast/inland relations in the Mesolithic of southern Norway. *World Archaeology* 27, s. 427-443. 12 s

Bergsvik, Knut A. 2001. Strømmer og steder i vestnorsk steinalder. *Viking* 64, s. 11-34. 16 s

Bjerck, Hein B. 1986. The Fosna-Nøstvet problem. A consideration of archaeological units and chronozones in the south Norwegian Mesolithic period. *Norwegian archaeological review* 19, s. 103-121. 18 s

Bjerck, Hein B. 1993. Mesolithic site types and settlement patterns at Vega, northern Norway. *Acta archaeologica* 60, s. 1-32. 30 s

Bjerck, Hein B. 1995. Nordsjøfastlandet og pionerbosetningen i Norge. *Viking* 1994, s. 25-58. 20 s

Boaz, Joel 1999. Pioneers in the Mesolithic. The initial occupation of the interior of eastern Norway. I *The Mesolithic of Central Scandinavia*. Universitetets oldsaksamlings skrifter 22, s. 125-152. 25 s

Hesjedal, Anders 1992. Veideristninger i Nord-Norge, datering og tolkningsproblematikk. *Viking* 1992, s. 27-54. 25 s

Nygaard, Signe E. 1995. Steinalderen i Sør-Norge. Et debattinnlegg. I: *Steinalderkonferansen i Bergen 1993*. Arkeologiske skrifter 8, s. 12-26. 13 s

Olsen, Asle Bruen og Sigmund Alsaker 1984. Greenstone and diabase utilization in the Stone Age of western Norway. *Norwegian archaeological review* 17, s. 71-103. 30 s

Pettersen, Kristian 1999. The Mesolithic of southern Trøndelag. I *The Mesolithic of central Scandinavia*. Universitetets oldsaksamlings skrifter ny rekke 22, s. 153-166. 13 s

Ramstad, Morten 2000. Brytinga mellom nord og sør – ei faghistorisk analyse med utgangspunkt i Møre i yngre steinalder. *Primitive tider* 2000, s. 54-79. 25 s

- Sognes, Kalle** 1994: Ritual landscapes: towards a reinterpretation of Stone Age rock art in Trøndelag, Norway. *Norwegian archaeological review* 27, s. 29-50. 21 s
- Storli, Inger** 1993. Fra "kultur" til "natur". Om konstitueringa av den "arktiske" steinalderen. *Viking* 1993, s. 7-22. 20 s
- Søborg, Hans Christian** 1988. Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalderen. *Festskrift til Anders Hagen*. Arkeologiske skrifter 4, s. 225-140. Bergen. 15 s
- Østmo, Einar** 2000. Elleve trønderske steinøkser. Traktbegerkulturen nordafjells. *Primitive Tider* 2000, s. 80-100. 20 s

BRONSEALDER:

- Bakka, Egil** 1994. *Arktisk og nordisk i bronsealderen i Nordskandinavia*. Miscellanea 25 (2. opplag). Trondheim. 41 s
- Bolin, Hans** 1999. Kulturlandskapets korsvægar: mellersta Norrland under de to sista årtusenden f.Kr. *Stockholm studies in archaeology* 19, s. 97-186. 90 s
- Sognes, Kalle** 1993. The role of rock-art in the BronzeAge and Early Iron Age in Trøndelag, Norway. *Acta archaeologica* 63, s. 157-188. 31 s
- Østmo, Einar** 1998. Hester, båter, menn. En statusrapport fra bronsealderen. *Viking* 1998, s. 71-98. 25 s

JERNALDER:

- Berglund, Birgitta** 1994. Saga, sentra og kystbosetning. *Helgeland historie* 2, s. 27-63. 45 s
- Berglund, Birgitta** 2000. Sentra, maktkamp og kontakt: arkeologiske strandhogg. *Trondheimsfjorden*, s. 240-262. Trondheim. 20 s
- Farbregd, Oddmund** 1979. Perspektiv på Namdalens jernalder. *Viking* 1979, s. 20-80. 40 s.
- Grønnesby, Geir** 1999. Eldre jernalders hus og hall på Hovde i Trøndelag. *Viking* 1999, s. 69-80. 10 s
- Johansen, Olav Sverre & Tom Søbstad** 1977. De nordnorske tunanleggene fra jernalderen. *Viking* 1977, s. 9-56. 50 s

- Løken, Trond** 2001. Oppkomsten av den germanske hallen – hall og sal i eldre jernalder i Rogaland. *Viking* 64, s. 49-86. 24 s
- Marstrander, Lyder** 1983. *Inntrøndelag i romertid: gravfunn og bosetning*. Gunneria 43, s. 118-151. Trondheim. 33 s
- Ramqvist, Per H.** 2001. Utbytesystem under det första årtusendet e.Kr. Idéer från tre mellannorrländska älvor. *Fornvännen* 2001, s. 1-22. 22 s
- Sandnes, Jørn** 1967. Trøndelags eldste politiske historie. *Historisk tidsskrift* 46, s. 1-20. 20 s
- Sognes, Kalle** 1998. Trondheimen før Nidaros. *Historisk tidsskrift* 77, s. 317-335. 18 s
- Solli, Brit** 1995. Fra hedendom til kristendom. Religionskiftet i Norge i arkeologisk belysning. *Viking* 1995, s. 23-48. 20 s.
- Stenvik, Lars F.** 1979. Samer og nordmenn sett i lys av et uvanlig gravfunn fra Saltenområdet. *Viking* 1979, s. 127-137. 10 s
- Stenvik, Lars F.** 1988. Tidlig jernproduksjon i Midt-Norge. *Nordkalotten i en skiftende värld*, s. 99-119. 20 s
- Stenvik, Lars F.** 1989. Nytt lys på en gammel historie. Stiklestad sett i et arkeologisk perspektiv. *Verdal historielags årbok* 1989, s. 18-28. 11 s
- Stenvik, Lars F.** 2001. *Skei – et maktsenter fram fra skyggen*. Vitark 2, s. 63-74. Trondheim. 12 s
- Storli, Inger** 2001. 'Tunanleggenes rolle i nordnorsk jernalder. *Viking* 64, s. 87-111. 15 s
- Sørheim, Helge** 1997. *En høvdings gård – en høvdings grav. Et vikingtids båtgrav på Egge i Steinkjer, Nord-Trøndelag*, Gunneria 72, s. 68-74. 6 s
- Wik, Birgitta** 1983. *Tunanlegget på Tjøtta. En økonomisk og demografisk studie*. Gunneria 44, s. 85-109. 15 s
- Zachrisson, Inger** 1986. Saami and Nordic. *In honorem Evert Baudou*. Archaeology and environment 4, s. 187-196. 9 s

Totalt ca. 1500 sider

STEINALDER (MIDT-NORGE I NORDEN) MED FOKUS PÅ EMPIRI OG METODE

Målsetting:

Forberedende studier for ev. mastergradsprosjekt på steinalder. Fokus på empiri og metode, primært med utgangspunkt i Midt-Norge, men med forgreininger i et overregionalt perspektiv (Norden).

Empiri:

Morfologi spaltet stein

Steinteknologi

De vanligste råstofftyper

Arkeologiske hovedlinjer: Hovedfokus Midt-Norge, men i overregionalt perspektiv mot Nord-Norge, Vest-Norge og indre Øst-Norge (spesielt) og Norden. Forskningshistorie, kronologisk riss, utviklingstrekk i materiell kultur, næringsmønster, samfunnsstruktur og bosetning

Naturhistorisk riss: Klimautvikling, vegetasjon, strandforskyvning

Metode:

Bør omfatte de vanligste metodene i steinalderforskningen:

Lokaliseringsmetoder og landskapsstudier, Morfologisk klassifisering, typologi og relativ datering, Slitespor-analyse, Sammensetting av spaltet stein, Operasjonsskjede-analyse, Eksperimentell produksjon og bruk av steinredskaper, Utvalg av naturvitenskapelig metode.

PENSUM

Anundsen, K. 1996: The physical conditions for earliest settlement during the last deglaciation in Norway. I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 9 sider

Bakka, E. & Kaland, P. E. 1971: Early Farming in Hordaland, western Norway. Problems and Approaches in Archaeology and Pollen Analysis. *Norwegian Archaeological Review* 4 (2), 1-36. 1971. 29 s.

Ballin, T.B. 1996: Klassifikasjonssystem for stenartefakter. *Varia* 36. Oslo. 30 sider

Bang Andersen, S. 2003: Southwest Norway at the Pleistocene / Holocene Transition: Landscape Development, Colonization, Site Types, Settlement Patterns. *Norwegian Archaeological Review*, Vol. 36/1, 5 – 27. 18 sider

Bergsvik, K. A. 1995: Bosetningsmønstre på kysten av Nordhordland i steinalder. En geografisk innfallsvinkel. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 95 - 111. 11 sider

- Bergsvik, K. A.** 2000: A New Reference System for Classification og Lithic Raw Materials: A Case Study from Skatestraumen, Western Norway. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke 22.* Oslo 2000. 10 sider.
- Bergsvik, K. A. & Olsen, A. B.** 2003. Traffic in Stone Adzes in Mesolithic Western Norway. In Larsson, L., Kindgren, H., Knutsson, K., Loeffler, D., and Åkerlund, A. (eds.), *Mesolithic on the Move. Papers presented at the Sixth International Conference on the Mesolithic in Europe, Stockholm 2000*, 395-404. Oxbow Books. 7 sider
- Bjerck H. B.** 2000: Stone Age settlement on Svalbard? A re-evaluation of previous finds and results of a recent field survey. *Polar Record* 36 (197), 97–122. Cambridge. 18 s.
- Bjerck, H.** 1995: The North Sea continent and the pioneer settlement of Norway. I: Fischer, A. (red.) *Man and Sea in the Mesolithic*, 131-144. Oxbow Monograph 53. 10 sider
- Bjerck, H. B.** 1986/1987: The Fosna–Nøstvet problem. A consideration of Archaeological units and chronozones in the south Norwegian Mesolithic Period. *Norwegian Archaeological Review* 19(2), 103–122. Oslo 1986. Comments on «The Fosna–Nøstvet problem». Reply to Comments. *Norwegian Archaeological Review* 20(1), 31–45. Oslo 1987. 25 sider
- Boaz, J.** 1998: Hunter-Gatherer, Site Variability: Changing patterns of site utilization in the interior of eastern Norway, between 8000 and 2500 BP. Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke Nr. 20, Oslo. 28 s
- Boaz, J.** 2000: Pioneers in the Mesolithic: The Initial Occupation of the Interior of Eastern Norway. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke 22.* Oslo. 20 sider.
- Bruen Olsen, A.** 1995: Fangstsedentisme og tidlig jordbrukspraksis i vestnorsk yngre steinalder belyst ved undersøkelsene i Kotedalen, Radøy, Hordaland. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum, Nr. 8.* Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 111 - 131. 12 sider
- Damm, C.** 1991: The Danish Single Grave Culture - Ethnic Migration or Social Construction. *Journ. Of Danish Archaeology* 10, 199-204. 5 sider
- Engelstad, E.** 1984: Diversity in Arctic Maritime Adaptations. *Acta Borealia* 2/1984, 3-25. 15 sider

- Engelstad, E.** 1989: Mesolithic House sites in Arctic Norway. I Bonsall, C. (red), *The Mesolithic in Europe*. Univ. Of Edinburg Press, 331-337. 5 sider
- Fischer, A.** 1996: At the border of human habitat. The late Palaeolithic and early Mesolithic in Scandinavia. I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 16 sider
- Fischer, A., P.Vemming Hansen & P. Rasmussen** 1988: Macro and Micro Wear Traces on Lithic Projectile Points. *Journ. Of Danish Archaeology*, 3/1988, 19-46. 17 sider
- Forsberg, L.** 1989. Economic and Social Change in the Interior of Northern Sweden 6000 BC-1000 AD. I: *Approaches to Swedish Prehistory*. BAR 500:55-78. 20 sider
- Gjerland, B.** 1988: Analyse av bergartsøksar og meislar sin praktiske funksjon. *AmS-Skrifter*, 12, 73-82. Stavanger. 9 sider
- Gjerland, B.** 1990: Raw Materials Used in the Production of Stone Adzes in Western Norway. *Univ. Oldsaksaml. Årbok* 1989/1990, 73-85. 8 sider
- Gustafson, L.** 1988: Fjellpionerene. *Arkeologiske Skrifter, Historisk museum* 4. Bergen. 10 sider
- Gustafson, L.** 1990: Bukkhammeren, en beverfangstplass i Innerdalen, Kvikne. *Viking* 1990, 21-50. 20 sider
- Helskog, K.** 1984: Younger Stone Age Settlements in Varanger. *Acta Borealia* 1984/1, 39-69. 23 sider
- Hjelle, K. L.** 1995: Boplassavsetninger og pollenanalyse, et eksempel fra Kotedalen. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 187 - 203. 12 sider
- Huffhammer, A. K.** 1995: Tidlig husdyrhold i Vest-Norge. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 203-220. 12 sider
- Fuglestvedt, I.** 2003: Enculturating the Landscape beyond Doggerland. I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 4 sider
- Indrelid, S.** 1975: Problems Relating to the Early Mesolithic Settlement of Southern Norway. *Norw. Archaeol. Rev.* Vol 8/1, 1-18. 15 s.

- Indrelid, S.** 1994: Fangstfolk og bønder i fjellet - bidrag til Hardangerviddas førhistorie 8500-2500 år før nåtid, *Universitetets Oldsaksamlinger Skrifter - Ny rekke* nr. 17 . Oslo. (Side 231- 311: "Menneskenes utnyttelse av Hardangervidda 8500-2500 år før nåtid" og "Hardangerviddas bosetning i en videre kultursammenheng"). 70 sider
- Johansen, A. B. & I.Undås** 1992: Er Blomvågmaterialet et boplassfunn? *Viking* 1992, 9-26. 14 sider
- Johansen, O. S.:** Early Farming North of the Arctic Circle. *Norwegian Archaeological Review* 12(1), 22-32. 1979. 7 s
- Johansen, O.S. & K.D.Vorren** 1986: The Prehistoric Expansion og farming into Arctic Norway: A chronology based on 14C dating. *Radiocarbon* 28 (2A), 739-747. 6 sider
- Johansson, A. Degn** 2000: *Ældre stenalder i Norden*. SDA. 150 sider
- Jussila, T. & H. Matiskainen** 2003: Mesolithic Settlement in the Preboreal period in Finland. I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A. Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 3 sider
- Knutsson, K.** 1998: Convention and lithic analysis. I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 71-95. Uppsala 17 sider
- Knutsson, K., P. Falkenström, & K.-F. Lindberg** 2003: Appropriation of the Past. Neolithisation in the Northern Scandinavian Perspective. . I Larsson, L., H.Kindgren, K.Knutsson, D.Loeffler & A.Åkerlund (eds.) *Mesolithic on the Move*. Oxbow Books. 15 sider
- Larson, L.** 1996: "The colonization of South Sweden during the deglaciation". I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 13 sider
- Larsson, L.** 1995: Man and sea in Southern Scandinavia during the Late Mesolithic. The role of cemeteries in the view of society. I: Fischer, A. (red.) *Man and Sea in the Mesolithic*, 95-104. Oxbow Monograph 53. 8 sider
- Larsson, L.** 1989: Big Dog and Poor Man. Mortuary Practices in Mesolithic Societies in Southern Sweden. *Approaches to Swedish Prehistory*, 211-223. B.A.R. Oxford 1989. 12 sider
- Larsson, L.** 1990: The Mesolithic of Southern Scandinavia. *Journal of World Prehistory*, Vol. 4, No. 3, 257-309. Plenum Publishing, New York. 49 s.

- Lindgren, Ch.** 1998: Shapes of quarts and shapes of minds. I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweeden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Arcaeology* 16, 95-103. Uppsala 6 sider
- Møller, J.** 1995: Isnedsmelting og strandforskyvning i Midt-Norge. Metoderedskap i utforskningen av strandnær bosetning gjennom tidene. *Spor* 1995/1., 4-9. Trondheim. 3 s.
- Narmo, L. E.** 1993: Steinalder på Romsdalskysten. *Romsdalsmuseets Årbok* 1993, 9-35. Molde. 20 sider
- Nummedal, A.** 1933: Kan det finnes flintplasser på kyststrekningen mellem Kristiansand og Ålesund? *Naturen* 1933 Bergen museum. 16 sider
- Nunes, M.** 1998: Slates, the "Plastics" of Stone Age Finland.I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 105-125. Uppsala. 10 sider
- Nygaard, S.** 1990: The Stone Age of Northern Scandinavia: A Review. *Journal of World Prehistory*, Vol. 3, No. 1, 71-116. Plenum Publishing, New York. 43 sider
- Nærøy, A. J.** 2000: *Stone Age Living Spaces in Western Norway*. BAR International Series 857. 200 s.
- Olausson, D.** 1998: Battleaxes: Home-made, Made to Order or Factory Products? I (Holm, L. & K.Knutsson (red.) *Proceedings from the Third Flint Alternatives Conference at Uppsala, Sweden, October 18-20, 1996. Occasional Papers in Archaeology* 16, 125-140. Uppsala. 10 sider
- Olausson, D.** 2001: Review of "Stone Age Living Spaces in Western Norway". *Norw. Archaeological Review*, 34/1, 53-57. 5 sider
- Pettersen, K.** 2000: The Mesolithic in Southern Trøndelag. *The Mesolithic of Central Scandinavia. Univ. Oldsaksaml. Skr. Ny rekke* 22. Oslo. 11 s.
- Prescott, C. & Walderhaug, E.** 1996. The last Frontier? Processes of Indo-Europeanization in Northern Europe. The Norwegian Case. *Journal of Indo-European Studies*. Vol. 23, No 3-4, s. 257-278. 21 sider
- Prescott, C.** 1996: Was there really a Neolithic in Norway? *Antiquity* 70, 77-87. 10 sider

- Price, T. Douglas** 1985: The Reconstruction of Mesolithic Diets. I: Bonsall, C. (red.), *The Mesolithic of Europe*, 48-60. John Donald Publishers, Edinburgh. 12 s.
- Ramstad, M.** 2000: Brytninga mellom nord og sør. *Primitive tider*. Oslo. 20 sider
- Renouf, M. A. P.** 1999: Sedentary coastal hunter-fishers: an example from the Younger Stone Age of Arctic Norway. I: Bayley, G. & J. Parkington (red) *The Archaeology of Prehistoric Coastlines*, 100-113. Cambridge Univ Press. Cambridge. 11 sider
- Scanche, K.** 1995: Var det store landsbyer i Finnmark i Yngre steinalder. Debattinnlegg med utgangspunkt i bosetningsspør fra ca 2000 f. Kr. *Arkeologiske skrifter, Arkeologisk inst., Bergen Museum*, Nr. 8. Steinalderkonferansen i Bergen 1993, 174 - 187. 12 sider
- Sjurseike** 1997: Strategi for norsk steinalderforskning år 1995-2000. Hvor står vi – hvor går vi? *Univ. Oldsaksaml. Årbok 1996-1996*, 41-52. 8 sider
- Skar, Birgitte og Sheila Coulson** 1986: Evidence of Behaviour from Refitting- A Case Study. *Norwegian Archaeological Review*, Vol. 19, No. 2, 90-102. 10 s.
- Solem, T. & J. O. Solem** 1997: Shoreline displacement on the coast of Sør-Trøndelag and Møre og Romsdal, central Norway; a botanical and zoological approach. *Norsk geologisk tidsskrift 77/3*, 193 - 202. 9 sider
- Svendsen, J. I., & J. Mangerud** 1987: Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross-section of Western Norway. *Journ. Of Quaternary Science* (1987) 2, 113-132. 15 sider
- Søborg, H. C.** 1988: Knivskarpe grenser for skiferbruk i steinalderen. *Arkeologiske Skrifter* No. 4-1988, 225-241. Historisk museum, Bergen. 12 s.
- Thommesen, T.** 1996: "The early settlement of Northern Norway". I: Larson, L. (red) *The earliest settlement in Scandinavia. Acta Archaeologica Lundensia* nr 24. 6 sider
- Valentin Eriksen, B.** (red,) 2000: *Flintstudier. En håndbog i systematiske analyser af flintinventarer*. Århus. 250 s.
- Woodman, P.** 1992: The Komsa Culture. *Acta Archaeologica* 63, 57-76. 17 sider

Totalt ca. 1520 sider

ARK2220 FELTARKEOLOGISK METODE II

PENSUM

- Arkæologisk felthåndbog.** Forskjellig utgivelsesår, oppdateres jevnlig.
København. Avsnitt: M. *Hjemtagning af fund*. 17 sider.
N. *Prøveudtagning*. 31 sider.
X. *Udgravning af forskellige anlægstyper*. 72 sider.
- Collis, J.** 2001: *Digging Up The Past. An introduction to Archaeological Excavation*. Gloucesterchire. s 2 – 174. 92 sider
- Greene, K.** 1995: *Archaeology. An Introduction*. Philadelphia. s 1-18, 25-48, 87-277. 223 sider
- Harris, E. C.** 1989: *Principles of archaeological stratigraphy*. London. s 1-34. 33 sider
- Løken, T., Pilø, L. & Hemmendorff O.** 1996: *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksboplasser*. Stavanger. s 8-92. 84 sider
- Solem, T.** 1996: Vegetasjonshistoriske undersøkelser i Fjergen-området, Meråker, Nord-Trøndelag. *Rapport arkeologisk serie 1996.1*, s 75-101. 26 sider
- Tauber, H.** 1993: *Dateringsmetoder. I: Da klinger i Muld... 25 års arkæologi i Danmark*. Århus. s 40-43. 3 sider
- Vitark 4, Kulturminner i ferskvann.** Vitenskapsmuseet, NTNU, Trondheim 2004. Kapittel 5. Oversikt over metoder for påvisning og undersøkelser av Kulturminner i ferskvann. s. 55 – 62. 7 sider

KULTURMINNEFORVALTNING OG REGELVERK

Historikk, oppbygging og overordna føringer

NOU 2002:1 *Fortid former framtid*, kap. Kap. 2 (s. 23-30) og vedlegg 3 (s. 171-191) 27 sider.

Riksantikvaren 2000: *Riksantikvarens strategi 2000-2005*. 11 sider.

Riksantikvaren 2001: *Alle tiders kulturminner*. (hele heftet) 21 sider.
Lovverk og forskrift:

Holme, J., M. Finne & R. Guribye 2001: Lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50. I: *Kulturminnevern. Lov, forvaltning, håndhevelse*. Bind II. Kap. 7.1, 7.2 og 7.3. s. 9-100. 91 sider.

Lov om kulturminner av 9.6. 1978 nr. 50, Forskrift om faglig ansvarsfordeling innen kulturminnevernet og Miljøverndepartementets kommentarer til ansvarsforskriften. I: *Kulturminnevern. Lov, forvaltning og håndhevelse*, Bind II. Vedlegg I, II og III s. 229-253. 24 sider.

KONSERVERING

GENERELT

What is conservation? <http://www.capc-acrp.ca/ewhatis.htm>. 3 sider.

What is conservation science?
<http://aic.stanford.edu/sg/rats/whatis.html>. 3 sider

Cronyn, J. M. (1990). *The Elements of Archaeological Conservation*. London: Routledge, London. 126 sider:

Introduction s 1-13. 13 sider

Agents of deterioration s 14-42. 29 sider

Composition and deterioration of siliceous materials and stone s 102-114. 13 s

Composition and deterioration of cementing materials s 116-120. 5 sider

Composition and deterioration of glass s 128-134. 7 sider

Composition and deterioration of ceramics s 141-147. 7 sider

Composition and deterioration of metals s 160-176. 17 sider

Composition and deterioration of organic materials s 238-245. 8 sider

Composition and deterioration of wood s 246-251. 6 sider

Composition and deterioration of skin s 263-268. 5 sider

Composition and deterioration of skeletal materials s 275-278. 7 sider

Composition and deterioration of horn and fibres s 282-287. 7 sider

Composition and deterioration of amber s 293-294. 2 sider

CASE STUDIES

Fell, V. 1996: *Washing away the evidence*. I: A. Roy & P. Smith (red)
Archaeological Conservation and its Consequences IIC. London.
s 48-50. 3 sider.

Peacock, E.E. (2004). Havbunn – fremtidens lagringsplass for marinarkeologiske gjenstander? SPOR 19(2), s 34-37. 4 sider.

Peacock, E. og Turner-Walker, G.H. (1998). Erkebispenes nye dusj. SPOR 13(1), s 44-47. 4 sider.

Watkins, S. & E. Cameron 1987: An Iron Age warrior's grave from Gurney: the excavation, conservation and interpretation of its contents. *Recent Advances in the Conservation and Analysis of Artifacts*, J Black (red). Summer Schools Press, London. s 51-57. 7 sider.

DATERING:

Bowman, S. 1990: Radiocarbon dating. I: *Interpreting the past*. Hele boken. 64 sider.

OPPSLAGSVERK

Cross, S., C. Heff & M. Bertulli 1989: *Conservation Manual for Northern Archaeologists*. Archaeology Report No. 6. Prince of Wales Northern Heritage Centre, Yellowknife.

Dowman, E. A. 1970: *Conservation in Field Archaeology*. London: Methuen.

Ellis, L. 2000: *Archaeological Method and Theory: An Encyclopedia*. London: Garland Publishing.

Madsen, H. B. 1994: *Handbook of Field Conservation*. Copenhagen: Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Conservation.

Payton, R. 1992: *Retrieval of Objects from Archaeological Sites*. London: Archetype Publications.

Price, N. S. 1995: *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM.

Robinson, W. 1998: *First Aid for Underwater Finds*. London: Archetype Publications / Nautical Archaeology Society.

Sease, C. 1994: *A Conservation Manual for the Field Archaeologist*. Archaeological Research Tools, Vol.4. Los Angeles: Institute of Archaeology, University of California.

Singley, K. 1988: *The Conservation of Archaeological Artifacts from Freshwater Environments*. South Haven: Lake Michigan Maritime Museum.

Watkinson, D. & V. Neal 1998: *First Aid for Finds*. London: Rescue / UKIC Archaeology Section.

I alt 976 sider.

ARK3311 ARKEOLOGI I DET MODERNE SAMFUNN

PENSUM

GENERELL INNLEDNING

Merriman, N. (red.) 2004 *Public archaeology* (N. Merriman red.). Routledge. 298 s.

Skeates, R. 2000 *Debating the archaeological heritage*. Duckworth. 124 s.

Thomas, J. (red.) *Interpretive archaeology, a reader*. Leicester University Press. Del I, II og VI. 205 s.

Etnisitet, identitet og globalisering

Christophersen, A. 2000 He is dead, but he won't lay down. Om globalt kulturminnevern, lokalt demokrati og vestlig kulturimperialisme. *Primitive tider* 2000. s. 162-166. 5 s.

Hansen, L. I. og Olsen, B. 2004 *Samenes historie fram til 1750*. Cappelen Akademisk Forlag. Kap. 1 og 2. 9-50. 41 s.

Omland, A. 1999 Kulturminnevern og demokrati: Problematikk omkring meningskontroll og vesliggjøring av kulturminner. *Primitive tider* 1999. 82-98. 12 s.

Schanche, A. og Olsen, B. 1983 Var de alle nordmenn? En etnopolitisk kritikk av norsk arkeologi. *Kontaktstensil*. 22-23. Tromsø s. 115-146- 26 s.

Solli, B. 1996 Fortiden er et annet sted. Om arkeologi og kulturminnevern, røtter og føtter. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 1996/2, 81-92. 11 s.

Solli, B. 2003 Refleksjoner omkring bruk av fortid og kulturminner i identitetskaping. *Fortidsfortellinger. Bruk og misbruk av nordnorsk historie* (A. B. Berg og E. Niemi red.). Skriftserie fra Institutt for historie, UiTø, nr. 4, s. 23-31. 8 s.

Eiendomsforholdet til fortida

Daa, K., Dahlerup Koch, H., Gonzales, M., Heidemann Lutz, L., Näsman, U. Randsborg, K. og Sørensen, M. 2000 Debatt om amatørisme og bruk av amatører i dansk arkeologi. *Magisterbladet* nr. 3, 5, 6, 7 og 8. 5 s.

Selkirk, A. 1997 *Who owns the past? Grass Roots critique of heritage policy.* Adam Smith Institute, London. 1-31. 30 s.

Østigård, T. 2001 *Norge uten nordmenn. En antinasjonalistisk arkeologi.* Spartacus. 120 s.

Kunnskapsteori

Burström, M. 2004 Archaeology and existential reflection. *The interplay of past and present* (H. Bolin red.). Södertörn Archaeological Studies 1, s. 21-30. 9 s.

Holtorf, C. 1998 The past is a renewable resource. *Arkeologen* nr 5-6. 4-9. 5 s.

Keller, C. 1978 Arkeologi og samfunn – virkelighetsflukt eller samfunnsforming? Oslo. 104 s.

Johansen, A. 1990 Ting, tid, identitet. *Estetikk og historisitet.* s. 231-254. (Siri Meyer red.). Bergen. 13 s

Johansen, A. B. 1983 Problemer i svensk arkeologi. *Fornvennen* 78. 43-47. 5 s.

Kristiansen, K. 1992 The strength of the past and its great might; an essay on the use of the past.I. *Journal of European Archaeology* Vol.1, s. 3-32. 31s.

Lucas, G. 2001 Destruction and the Rethoric of Excavation. *NAR* vol. 34. 35-46. 11 s.

Myklebust, D. 2002 Kulturminnevernets begrunnelse – en pest eller rett og slett bare en plage? I: *NIKU Tema* 5. 9-17. 9 s.

Olsen, B. 2003 Material Culture after Text: Re-Membering Things. *NAR.* Vol. 36. No 2. 87-100. 13 s.

Til sammen: 1085 sider

ARK3313 ARKEOLOGI SOM VITENSKAP

PENSUM

- Andersson, A.-C.** 1999: "Agent A med licens att tolka förhistorian", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 351-373. 22 sider.
- Baudou, E.** 1991: Hur den arkeologiska forskningen styrs i Sverige. *Arkeologi och makt*. Lund, Inst. of Arch. Report Series 40, s 75-84. 7 sider.
- Bender Jørgensen, L.** 1999: "Whose Heritage? The Archaeology of Roman Egypt", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 21-29. 6 sider.
- Christophersen, A.** 2000: " 'He is dead, but he won't lay down'. Om globalt kulturminnevern, lokalt demokrati og vestlig kulturimperialisme". *Primitive tider*. s. 162-166. 5 sider
- Daa, K., Dahlerup Koch, H., Gonzales, M., Heidemann Lutz, L., Näsman, U., Randsborg, K. , Sørensen, M.** 2000: Debat om amatørisme og bruk af amatører i dansk arkeologi. *Magisterbladet* Nr. 3, 5, 6, 7 og 8. 5 sider.
- Hesjedal, A.** 1999: "Fra tekst til tekst - eller hvordan forhistorien ble til en katalog", i: A. Gustafsson & H. Karlsson (red): *Glyfer och arkeologiska rum - en vänbok till Jarl Nordbladh*, GOTARC Series A, vol. 3, s. 253-265. 12 sider.
- Holtorf, C.** 1998: "The Past as a Renewable Resource." *Arkeologen* nr 5-6, 1998, s 4-9. 5 sider.
- Johansen, A. B.** 1983: "Problemer i svensk arkeologi." *Fornvännen* 78, s 43-47. 5 sider.
- Jones, A.** 2002: *Archaeological Theory and Scientific Practice. Topics in Contemporary Archaeology*. Cambridge University Press. Hele boken. 180 sider.
- Kristiansen, K.** 1992: " 'The strength of the past and its great might'; an essay on the use of the past." *Journal of European Archaeology* vol. 1,1, s 3-32. 27 sider.
- Kristiansen, K.** 1996: "Old Boundaries and New Frontiers. Reflections on the Identity of Archaeology." *Current Swedish Archaeology* Vol. 4, s 103-122. 9 sider.

- Mahler, D., C. Paludan-Müller & S. Stummann Hansen** 1983: *Om arkeologi. Forskning, formidling, forvaltning - for hvem?* Hans Reitzel. Hele boken.
- Myhre, B.** 1991: "Theory in Scandinavian Archaeology since 1960: a View from Norway." I: *Archaeological Theory in Europe*. I Hodder (red), Routledge, s 161-186. 16 sider.
- Näsman, U.** 1995: "Finns en nordisk tradition i dagens nordiska arkeologi?" *Nicolay* nr. 65/66, s 9-15. 6 sider.
- Nordenborg Myhre, L.** 1994: Arkeologi og Politikk. En arkeo-politisk analyse av faghistoria i tiden 1900-1960. *Varia* nr 26. Kap 5. s. 95-139. 25 sider.
- Olsen, B.** 2002: "Divided we stand." I: "Archäologien Europas/Archaeologies of Europe." Biehl, P. F. et.al. (red). I: *Tübringer Archäologische Taschenbücher 3*. Ca. 20 sider.
- Omland, A.** 1999: Kulturminnevern og demokrati: Problematikk omkring meningskontroll og vestliggjøring av kulturminner. I: *Primitive tider* 1999, s. 82-98. 12 sider
- Randsborg, K.** 1989: "Archaeology in the twentieth century - a Scandinavian view." *Acta Archaeologica*. s 151-164. 12 sider.
- Rathje, W. & B. Schiffer** 1982: *Archaeology*. Harcourt Brace Jovanovich Publishers, kap. 5, 6, 7, 8 og 9. s. 105-295. 190 sider.
- Schanche, A. & B. Olsen** 1983: Var de alle nordmenn? En etnopolitisk kritikk av norsk arkeologi. *Kontaktstencil* 22-23. Tromsø 1983, s. 115-146. 26 sider.
- Selkirk, A.** 1997: *Who Owns the Past? Grass Roots Critique of Heritage Policy*. Adam Smith Institute, London, s 1-31. 30 s.
- Solli, B.** 1996: Fortiden er et annet sted. Om arkeologi og kulturminnevern, røtter og føtter. *Norsk antropologisk tidsskrift*. 1996/2, s 79-90. 12 s.
- Svestad, A.** 1995: *Oldsakernes orden. Om tilkomsten av arkeologi*. Universitetsforlaget. Hele boken. 197 sider.
- Thomas, J.** (red) 2000: *Interpretive Archaeology, a reader*. Leicester University Press. Hele boken. 560 sider.
- Thrane, H.** 1992: Status 1991. *Dansk forhistorisk arkæologi gennem de sidste 25 år, nu og i 2001*. København, s 41-53. 8 sider.

Totalt ca. 1500 sider

ARK3314 Kulturminneforvaltning og museologi

PENSUM

Modul 1 Kulturminneforvaltning

Forvaltningsteori

Brattli, T. 2006 Fortid og forvaltning. En analyse av norsk kulturminneforvaltning i perioden 1990-2005, med hovedvekt på arkeologiske forhold.
Doktorgradsavhandling ved NTNU 2006:32. 247 sider.

Grundberg, J. 2004 Historiebruk, globalisering och kulturarvsförvaltning. Utveckling eller konflikt? *Gotarc, Serie B. Gothenburg Archaeological Thesis no 28.* 93 s.

Handlingsplan for kulturminneforvaltning, Miljøverndepartementet, 1992. 158 s.

Myklebust, D. 1999 Utviklingen av kulturminnevernet gjennom 1900-tallet.
Fortidsminneforeningen. Årbok 1999. 153. årgang. Ca 200 s.

NOU 2002:1 *Fortid former framtid – Utfordringer til en ny kulturminnepolitikk.*
Miljøverndepartementet. Ca. 150 s.

St.meld. nr. 16 *Leve med kulturminner.* Miljøverndepartementet. 93 s.

Tilsammen ca 940 sider.

Rammeverk og prosesser

Riksantikvaren 2000 *Utkast til veileder – forvaltning av automatisk fredete kulturminner.* 26 s.

Riksantikvaren 2001 Veileder. Kulturminner og kulturmiljøer, Plan- og bygningsloven (K. Johansen og F. Sandvik (red.)). *Riksantikvarens rapporter.* Nr. 29. Ca 80 s.

Forvaltningsloven.

Kulturminneloven med forskrift forutsettes kjent fra ARK 2220.

Tilsammen ca 100 sider.

Modul II Museologi

- Apall-Olsen, L.** (1997). *Livslang Læring i Museer. Nye Mål for Museumsformidling*. NMU Skriftserie **1-1997**, 5-15, 11 s.
- Bing, J.** 1998: Rettslige aspekter ved elektronisk formidling av materiale fra arkiv, museum, bibliotek, universitet og visse andre institusjoner. *Fra skuff til skjerm. Om universitetenes databaser for språk og kultur*. K. Aukrust og B. Hodne (Red.). Oslo. S. 196-221.
- Cameron, F.** (2001). World of museums. Wired collections – the next generation. *Museum Management and Curation* 19(3), 309-315, 7 s.
- Dean, D.** (1994). *Museum Exhibition – Theory and Practice*. London: Routledge (Introduction 1-7, Audiences and Learning 19-31), 21 s.
- Dommasnes, L.H.** (1999). Muséet og magasin. *Årbok for Bergen Museum 1999*, 39-43, 5 s.
- Edson, G.** (1997). Ethics and museums. I: G. Edson (red.), *Museum Ethics*. London: Routledge, 36-53, 18 sider.
- Hohler, E. B.** (1994). Museologi – myte eller metode? I: S. Helliesen og B. Tønseth (red.), *M for museum. Museumsmønstring 1993*. Oslo: NKKM, 37-42, 6 s.
- Gjestrum, J.A.** (1994). Kommentar til Erla B. Hohler: Hva er Museologi? Myte eller metode? I: S. Helliesen og B. Tønseth (red.), *M for museum. Museumsmønstring 1993*. Oslo: NKKM, 43-49, 7 s.
- Johanson, A.** (2002). Museumsforskning som museumsutvikling. *Nordisk Museologi*, **2000.2**, 59-68, 10 sider. (Finnes også som Norsk museumsutvikling 6:2000.)
- Johansen, A. & al.** (Red) 2002: Tingenes tale. Innspill til museologi. *Bergen Museums Skrifter Nr 12*. Bergen. 230 s.
- Keene, S.** (2002). *Managing Conservation in Museums*. London: Butterworth-Heinemann, 12-29, 18 s.
- Kimo, I. M.** 2005: Kommunevåpen -eit våpen i kampen om identitet og myte. Hovudfagsoppgåve i arkeologi NTNU. 100 s.
- Liston, D.** (1993). *Museum Security and Protection*. London: Routledge, 9-20, 12 s.

- MacLeod, S.** (2001). Making museum studies: training, education, research and practice. *Museum management and Curation* **19**(1), 51-61, 11 s.
- Moe, H.** (1996). Museet og museologien – debatten om en institusjon av "udiskutabel" betydning. *Årbok for Bergen Museum 1996*, 67-69, 3 s.
- Normann, S.** 2002: *Arkeologi på programmet. En analyse av arkeologi i NRK Radio/TV 1960-2000*. Upubl. Hovedoppgave NTNU. Ca 100 s.
- Olsen, B.** 1993 Det arkeologiske museum. Momenter til en kritikk. *Nordisk Museologi* 1. 45-60. 15 s.
- Olsen, B. og Svestad, A.** 1994 Creating prehistory: archaeology museums and the discourse of modernism. *Nordisk museologi* 1. 3-20. 17 s.
- Schmidt, F.** (1992). Codes of museum ethics and the financial pressures on museums. *Museum Management and Curatorship* 11, 257-268, 12 s.
- Sullivan, L.P. og Childs, S.T.** (2003). Managing curated collections – the basics. *Curating Archaeological Collections*. Walnut Creek: Alta Mira Press, 59-77, 19 s.
- Sæter, G.** (2004). Museene mellom konservering og konsum. *Nordisk Museologi* 2004.1, 11-28, 18 s.
- Šola, T.** (1992). The future of museums and the role of museology. *Museum Management and Curatorship* 11, 393-400, 8 s.
- Østmo, E.** 1998: Arkeologiens arkiver på data. . *Fra skuff til skjerm. Om universitetenes databaser for språk og kultur*. K. Aukrust og B. Hodne (Red.). Oslo. S. 55-80.
- Ågren, P.-U.** (1993). Museologi och kulturarv. *Nordisk Museologi* 1993.1, 61-65, 5 s.

Tilsammen ca 710 sider.

Practical guide / Textbook

Ambrose, T. og Paine, C. (1993). *Museum Basics*. London: Routledge, 319 sider.

Totalt 1750 s

ARK3315 HISTORISK ARKEOLOGI II

PENSUM

SENTRUMS- OG MAKTBEGREPENE

Bertelsen, Reidar 1991: "Periferi og periferidannelse fra førhistorisk til historisk tid." I: *Gunneria* 64. s 51-70. 20 sider.

Hiorth, Finngeir 1975: *Makt*. Universitetsforlaget 1975. s 9-129. 121 sider.

David Hume: *A Treatise of Human Nature. Book I: Of the understanding, Part I* (s 1 - 25), Part III (s 69-94). Sidehenvisningene er fra utgave utgitt av Oxford University Press, second edition 1978. 51 sider.

Johansen, Arne B 1991: "Periferi og sentrum som arkeologiske begreper." I: *Gunneria* 64. s 23-34. 12 sider.

Rowlands, Michael 1987: *Centre and periphery. A review of a concept*. Centre and periphery in the ancient world. Cambridge. s 1-11. 11 sider.

Helgesson, Bertil 2001: Järnålderns Skåne. Samhälle, centra och regioner. I: *Uppåkrastudier; 5 Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°; no. 38*, s. 9-41.

OPPKOMST OG ENDRING AV SENTRA SENTRUMSDANNELSER (IKKE BYER)

Adams, R M 1979: "The Origin of Cities. Hunters-farmers and civilizations." I: *Scientific American*. Ed. Lamberg-Karlowski s 171-177. 7 sider.

Ambrosiani, Björn 1985: *Aristocratic Graves and Manors in Early Medieval Sweden. Archaeology and Environment*. Umeå. s 109-118. 10 sider.

Berglund, Birgitta 1995: *Tjøtta-riket. – En arkeologisk undersøkelse av maktforhold og sentrumsdannelser på Helgelandskysten fra Kr. f. til 1700 e. Kr.* s i-v, 11-29, 469-520. 76 sider.

Fonnesbech-Sandberg, E 1991: "Centralmagt, centre og periferi i Danmarks folkevandringstid." I: *Gunneria* 64 s 233-247. 15 sider.

Gren, Leif 1989: "Platon mitt i byn. Kyrksocknens oppkomst från monumentologisk synpunkt." I: *Mänsklighet genom millenier. En vänbok till Åke Hyenstrand* I Damell (red). Stockholm. s 63-71. 8 sider.

- Hansen, U. L.** 1988: "Handelscentre i Danmark i romersk og ældre germansk jernalder." I: *Festskrift til Olaf Olsen*. København. s 79-90. 12 sider.
- Haarnagel, W** 1963: "Die Ergebnisse der Grabung Feddersen Wierde im Jahre 1961." I: *Germania* 41. s 280-317. 38 sider.
- Munch, G S, O S Johansen & I Larsen** 1987: "Borg in Lofoten. A Chieftain's farm in Arctic Norway." I: *Univ. Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke* nr 9. s 146-170. 14 sider.
- Myhre, Bjørn** 1978: "Chieftains' graves and chiefdom territories in South Norway in the Migration Period." I: *Studien zur Sachsenforschung* 6. s 169 - 187. 18 sider.
- Nosov, E N** 1992: "Ryurik Gorodishche and the Settlements to the North of Lake Ilmen." I: *The Archaeology of Novgorod, Russia. The Society for Medieval Archaeology, Monograph Series: No.13*. Mark Brisbane (red). Lincoln. s 5-63. 59 sider.
- Ramqvist, Per H** og **Müller-Wille, Michael** 1988: "Regionale und überregionale Bedeutung des völkerwanderungszeitlichen Gräberfeldes von Högom, Medelpad, Nordschweden." I: *Germania* 66. s 95-134. 40 sider.
- Watt, Margrethe** 1991: "Sorte muld. Høvdingesæde og kultcentrum fra Bornholms yngre jernalder." I: *Fra stamme til stat i Danmark 2. Jysk arkæologisk Selskabs Skrifter XXII:2*. Aarhus. s 89-106. 18 sider.
- Hedeager, Lotte** 2002: Scandinavian "central places" in a Cosmological Setting. I: *Uppåkrastudier; 6 Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°*; no. 39, s. 3-19.
- Saunders, Tom** 1999: Power Relations and Social Space: A Study of the Late Medieval Archbishop's Palace in Trondheim. I: *NIKU temahefte* nr 31, s. 90-96.
- Skre, Dagfinn** 1995: Kirken før sognet. Den tidligste kirkeordningen i Norge. I: Liden, Hans Emil (red.): *Møtet mellom hedendom og kristendom i Norge*.
- BYDANNELSER**
- Andersson, Hans** 1982: "Städer i öst och – regional stadsutveckling under medeltiden." I: *Bebyggelsehistorisk tidskrift* nr 2 1982: *Den medeltida staden*. Umeå. s 55-67. 13 sider.
- Avdusin, Daniil A** 1991: "De gammelrussiske byers oppkomst: Historiografi." I: *Gunneria* 64, s 81-98. 13 sider.

- Christophersen, Axel** 1991: "Ports and Trade in Norway ca 800-1200." I: *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*, Crumlin-Pedersen (red). Roskilde, s 159-168. 10 s.
- Christophersen, Axel** 1998: *Setja, efla or reisa* kaupstad? A critical reading of the sagas on the origins of Trondheim in light of archaeological evidences. I: *Hikuin* nr. 25, s. 61-78.
- Christophersen, Axel** 2001: The shaping of urban landscapes in Medieval Norway. I: Brandt et. Al (red.): *From huts to houses: transformation of ancient societies: proceedings of an international seminar...*, s.
- Cinthio, Erik** 1972: "Variationsmuster in dem frühmittelalterlichen Städtewesen Schonens." I: *Kiel papers '72. Frühe Städte im westlichen ostseeraum*. Kiel. s 57-3. 7 s.
- Helle, Knut & Nedkvitne, Arnvid** 1977: "Sentrumsdannelse og byutvikling i norsk middelalder. Urbaniseringsprosessen i Norden." Del 1: *Middelaldersteder*. Universitetsforlaget. s 189-278. 90 sider.
- Leciejewicz, Lech** 1980: "Medieval Archaeology and Its Problems." I: *Unconventional Archaeology. Polska Akademia Nauk*, Romuald Schild (red) 1980. s 191-208. 18 sider.
- Myrvoll, Siri** 1984: "Trade in Telemark and the earliest settlement in Skien." I: *Offa* 41. s 41-55. 14 sider.
- Schofield, J** 1987: "Recent approaches in urban archaeology." I: *Urban archaeology in Britain. CBA Research Reports No.61*, Schofield & Leech (red). s 1-8. 8 sider.
- Yanin, V L** 1992: "The Archaeological Study of Novgorod: an Historical Perspective." I: *The Archaeology of Novgorod, Russia. The Society for Medieval Archaeology, Monograph Series: No 13*, Mark Brisbane (red). Lincoln, s 67-103. 37 sider.
- Øye, Ingvild** (red) 1992: "Våre første byer." I: *Onsdagskvelder i Bryggens Museum* VII. Bryggens Museum. Bergen. Artikler av K Helle, E Schia, A Christophersen, R Bertelsen og L Ersgård. s 7-116. 110 sider.
- Hansen, Gitte** 2000: Bydannelse og forklaring af sociale fænomener. Individualisme, kollektivism og Giddens strukturationsteori. I: *META* nr. 4, 2000, s. 2-16.

**SAMFUNNSORGANISASJON
FØR STATSDANNELSE**

- Fabech, Ch** 1991: *Samfundsorganisasjon, religiøse ceremonier og regional variasjon. Samfunnsorganisasjon og regional variasjon.* s 283-300. 17 s.
- Gansum, T.** 1997: Jernaldermonumenter og maktstrukturer. Vestfold som konfliktarena. I: Fuglestvedt og Myhre (red.): *Konflikter i forhistoria. AmS Varia* nr. 30, s. 27-40.
- Hedeager, Lotte** 1992: "Centerdannelse i et langtidsperspektiv. Danmarks jernalder." I: *Økonomiske og politiske sentra i Norden ca 400-1000 e. Kr.* Åkerseminaret, Hamar. I: *Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke,* Nr 13. s 89-94. 6 s.
- Ilkjær, J.** 1991: *Mosefunnene i perspektiv. Samfundsorganisasjon og regional variasjon.* s 277-281. 5 s.
- Myhre, Bjørn** 1992: Økonomiske og politiske sentra i Norden ca. 400-1000 e.kr. Åkerseminaret, Hamar 1990. I: *Universitetets Oldsaksamlings Skrifter, Ny rekke* nr. 13.
- Rahmqvist, Per** 1991: *Perspektiv på regional variation och samhälle i Nordens folkvandringstid. Samfunnsorganisasjon og sosial variasjon.* s 305-317. 12 s.
- Røskaff, Merethe** 1997: Religionsskiftet og lokale maktforhold i Trøndelag. I: *Kultursamenhengar i Midt-Norden, DKNVS Skrifter* 1 – 1997, s. 101-112. 12 s.
- Solberg, Bergljot** 1988: "Social Status in the Merovingian and Viking Periods in Norway from Archaeological and Historical Sources." I: *Norwegian Archaeological Review* Vol 18: 1-2, s 61 - 76. 15 s.

STATSDANNELSE

- Andrén, Anders** 1989: "State and towns in the Middle Ages." I: *Theory and Society* Vol 18. s 585-609. 25 s.
- Fenger, O** 1989: "Begrebene slægtsamfund og stat." I: *Medeltidens fødsel*, A Andrén (red). Lund. s 149-158. 10 s.
- Jørgensen, Lars** 1991: "Våbengrave og krigeraristokrati. Etableringen af en centralmagt på Bornholm i det 6.-8. årh. e. Kr." I: *Fra stamme til stat i Danmark 2. Jysk arkæologisk Selskabs Skrifter* XXII: 2. Aarhus, s 109-123. 15 s.

Kurtz, D V 1981: "The Legitimation of Early Inchoatic States." I: *The Study of the State*, Claessen og Skalnik (red). Haag, s 177-200. 24 s.

Lindkvist, Th 1990: "Plundring, skatter och den feodala statens framväxt." I: *Opuscula Historica Upsalienses* 1. s 1-44, s 69-74. 49 s.

KURSORISK

Wells, Peter S 1984: *Farms, Villages and Cities. Commerce and Urban Origins in Late Western isles in the Viking World*, Fenton A and H Palsson (eds) Edinburgh, s. 116-128. 13 s.

ARK3317 TEKNOLOGIENES ARKEOLOGI II

PENSUM

Birgerstam, P. 2000: *Skapande handling – om idéernas födelse*. Studentlitteratur: Lund. 200 s.

Dobres, M.-A. 2000: *Technology and Social Agency. Outlining a Practice Framework for Archaeology*. Blackwell: Oxford. S. 1-230. 220 s.

Gustafsson, G.A. 2002: *Den inre teatern I lärandet – en studie om kunskapsväxandet inom handverk*. Kungl. Tekniska Högskolan: Stockholm. 260 s.

Gutfom, G. 2001: *Duodji Bálgát – en studie i duodji. Kunsthåndverk som visuell erfaring hos et urfolk*. Dr.art. avhandling, Universitetet i Tromsø, Kap. 4: Erfaring og duodji. S. 45-62. 18 s.

Ingold, T. 2000: *The Perception of the Environment. Essays in livelihood, dwelling and skill*. Routledge: London/New York. Part III: Skill. S. 289-419. 120 s

Latour, B. 1999: *Pandora's hope. Essays on the Reality of Science Studies*. Harvard University Press: Cambridge Mass/London. Chapter 2: Circulating Reference. S. 24-80. 55 s.

Molander, B. 1993 [1996]: *Kunnskap i handling*. Daidalos: Gøteborg. 300 s.

Polanyi, M. 1958 [1962]: *Personal Knowledge. Towards a Post-critical Philosophy*. University of Chicago Press. Chapter 4, Skills. S. 49-65. 16 s.

Polanyi, M. 1966 [1983]: *The Tacit Dimension*. Peter Smith: Gloucester, Mass. Chapter 1, Tacit knowing. s. 1-25. 25 s.

Ryle, G. 1949 [2000]: *The Concept of Mind*. The University of Chicago Press. Chapter II: Knowing how and knowing that. S. 25-61. 36 s.

Wendrich, W.Z. 1999: *The World According to Basketry. An Ethnoarchaeological Interpretation of Basketry Production in Egypt*. CNWS: Leiden. 426 s.

1676 sider

ARK3318 ARKEOLOGI MED ANNEN SPESIALISERING

Studentene skal selv legge opp gjeldende pensum. Pensumet må være godkjent av faglærer før fristen for å melde seg til eksamen går ut.

Et alternativ er å avlegge eksamen etter allerede godkjent pensumlitteratur i emnet *Bergkunst i globalt perspektiv*.

BERGKUNST I GLOBALT PERSPEKTIV

PENSUM

GENERELT

Paul G. Bahn 1993: The 'dead wood stage' of prehistoric art studies: style is not enough. *Rock art studies: the post-stylistic era or where do we go from here?* Oxbow monograph 35, s. 51-59. Oxford. (6 s)

Jean Clottes 2002: *World rock art*. Los Angeles. (135 s)

J.B. Deręowski 1995: Perception – depiction – perception and communication: a skeleton key to rock art and its significance (med kommentarer), *Rock art research* 12, s. 3-22. (18 s)

David Groenfeldt 1985: The interpretation of rock art (med kommentarer), *Rock art research* 2, s. 20-46. (25 s)

Ericka Engelstad 2001: Desire and body maps: all the women are pregnant, all the men are virile, but... *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 263-289. Oslo. (21 s)

Derek Hodgson 2000: Art, perception and information processing: an evolutionary perspective. *Rock art research* 17, s. 3-34. (30 s)

Robert Layton 1991: *The anthropology of art, second edition*. Cambridge. (258 s)

J. David Lewis-Williams 2001: Monolithism and polysemy: Scylla and Charybdis in rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 23-39. Oslo. (15 s)

Gro Mandt 2001: Women in disguise or male manipulation? Aspects of gender symbolism in rock art. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 290-311. Oslo. (19 s)

Kalle Sognnes 2001: When rock art comes into being: on the recognition and acceptance of new discoveries (med kommentarer). *Rock art research* 18, s. 75-90. (15 s)

PALEOLITTIKUM

Paul G. Bahn 1988: No sex, please, we're Aurignacians (med kommentarer). *Rock art research* 3, s. 99-120. (20 s)

Jean Clottes 1990: The parietal art of the Late Magdalenian. *Antiquity* 64, s. 527-548. (20 s)

Jean Clottes 1993: Post-stylistic? *Rock art studies: the post-stylistic era or where do we go from here?* Oxbow monograph 35, s. 19-25. Oxford. (5 s)

Margareth W. Conkey 1987: New approaches in the search of meaning? A review of research in 'Palaeolithic art'. *Journal of field archaeology* 14, s. 413-430. (17 s)

David Lewis-Williams 2002: *The mind in the cave*. New York. (320 s)

Steven J. Waller 1993: Sound reflection as an explanation for the content and context of rock art. *Rock art research* 10 (med kommentarer), s. 91-101. (9 s)

EUROPAS POST-PALEOLITTIKUM

Emmanuel Anati 1976: *Evolution and style in Camunian rock art*, s. 33-54. Capo di Ponte. (21 s)

Beltran, Antonio 1982: *Rock Art of the Spanish Levant*. Cambridge (70 s).

Bevan, Lynn 2000: Women's art, men's art: gender specific image selection in the rock art of Valcamonica. *Signifying place and space: world perspectives of rock art and landscape*. BAR international series 902, s. 103-110. Oxford. (7 s)

Richard Bradley 1999: *Rock art and the prehistory of Europe*. London. (213 s)

Christopher Chippindale 2001: Theory and meaning of prehistoric European rock art: 'informed methods', 'fomal methods' and questions of uniformitarianism. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 68-98. Oslo. (20 s)

Jeremy Dronfield 1995. Subjective vision and the source of Irish megalithic art. *Antiquity* 69: 539-549. (10 s)

Maarten van Hoek 1997: The distribution of cup-and-ring motifs along the Atlantic seaboard of Europe. *Rock art research* 14, s. 3-17. (14 s)

Susan Johnston 1991: Distributional aspects of prehistoric Irish petroglyphs. *Rock art and prehistory*. Oxbow monographs 10, s. 86-95. Oxford. (8 s)

George Nash 1997: Dancing in space: rock art of Campo Lameiro Valley, southern Galicia, Spain. *Semiotics of landscape: archaeology of mind*. BAR international series 661, s. 46-58. Oxford. (11 s)

Roberto Vázquez Rozas 1999: Prehistoric open-air rock art in Galicia, north-west Spain: characteristics and principal iconography. *Rock art research* 16, s. 113-126. (13 s)

Clive Waddington 1998: Cup and ring marks in context. *Cambridge archaeological journal* 8, s. 29-54. (23 s)

AFRIKA

Whitney Davis 1984: Representation and knowledge in the prehistoric rock art of Africa. *The African archaeological review* 2, s. 7-35. (27 s)

Thomas A. Dowson 1988: Revelations of religious reality: the individual in San rock art. *World archaeology* 20, s. 116-127. (10 s)

Hermione Kechagia 1995: The row and the circle: semiotic perspective of visual thinking. *Rock art research* 12, s. 109-116. (8 s)

J. David Lewis-Williams 1982: The economic and social context of southern San rock art. *Current anthropology* 23, s. 429-449. (20 s)

J. David Lewis-Williams 1984: The empiricist impasse in southern African rock art studies. *The South African archaeological bulletin*. 39, s. 58-66. (7 s)

J. David Lewis-Williams 1987: Art as a window to other worlds. *Suid-Afrikaanse Tydskrift vir Wetenskap* 83, s. 245. (1 s)

J. David Lewis-Williams 1987: A dream of eland: an unexplored component of San shamanism and rock art. *World archaeology* 19, s. 165-176. (10 s)

J. D. Lewis-Williams & T.D. Dowson 1990: Through the veil: the San rock paintings and the rock face. *South African archaeological bulletin* 45, s. 5-16. (12 s)

Sven Ouzman 1998: Towards a mindscape of landscape: rock art as expression of world-understanding. *The archaeology of rock-art*, s. 30-41. Cambridge. (9 s)

AMERIKA

J. J. Brody 1989: Site use, pictorial space and subject matter in late prehistoric and early historic Rio Grande pueblo art. *Journal of anthropological research* 45, s. 15-28. (14 s)

Roy Q. Lewis 1994: Contemporary indigenous use of traditional rock art sites at Yaraque, Bolivia. *Rock art research* 11, s. 3-7. (5 s)

Marjorie Meldrum 1992: Archaeology of the mind: rhythmic and certain elemental petroglyph forms. *Ancient images, ancient thought*, s. 347-356. Calgary. (9 s)

Carol Patterson-Rudolph 1993: *Petroglyphs and pueblo myths of the Rio Grande*. Rev. ed. Albuquerque. (132 s)

B. K. Swartz & T. S. Hurlbutt 1994: Space, place and territory in rock art interpretation: An integration of concepts of space and their application to an unusual petroglyph locality in the Great Basin, USA. *Rock art research* 11, s. 13-22. (9 s)

David S. Whitley 2001: Science and the sacred: interpretive theory in U.S. rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 124-151. (22 s)

AUSTRALIA

Robert G. Bednarik 1986: Parietal finger markings in Europe and Australia. *Rock art Research* 3. (med kommentarer) s. 30-61. (30 s)

John Clegg 1991: Pictures and pictures of... *Rock art and prehistory*. Oxbow monograph 10, s. 109-111. Oxford. (3 s)

Natalie R. Franklin 1986: Stochastic vs. emblematic: an archaeologically useful method for the analysis of style in Australian rock art. *Rock art research* 3, s. 121-124. (4 s)

Robert Layton 1992: *Australian rock art: a new synthesis*. s. 1-30. (30 s)

Ken Mulvaney 1996: What to do on a rainy day: reminiscences of Mirriuwung and Gadjerong artists. *Rock art research* 13, s. 3-20. (18 s)

Paul S. C. Taçon 2001: Theory building and model making in Australian rock art research. *Theoretical perspectives in rock art research*, s. 110-123. Oslo. (10 s)

ASIA

Zbigniew Jasiewicz & Andrzej Rozwadowski 2001: Rock paintings – wall paintings: new light on art tradition in Central Asia. *Rock art research* 18, s. 3-14. (11 s)

Dario Novellino 1999: Towards an understanding of Pālaqwan rock drawings: between visual and verbal expression. *Rock art research* 16, s. 3-24. (21s)

Tang Huisheng 1989: A study of petroglyphs in Qinghai Province, China. *Rock art research* 6, s. 3-10. (7 s)

Tang Huisheng 1993: Theory and method in Chinese rock art studies. *Rock art research* 10, s. 83-90. (9 s)

Wang Ningsheng 1984: An introduction to rock paintings in Yunnan province (People's Republic of China). *Rock art research* 1, s. 75-90. (15 s)

Totalt ca. 1650 sider

ARK3320 FELTARKEOLOGISK METODE III

PENSUM:

- Alterskjær, Kurt** 1985: Eldre steinalder. *Helgelands historie*, Bind 1 p. 20 - 60, Mosjøen 1985. 28 sider. Artikkelen er lagt ut på internett: <http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Andersen Niels H.** 1999: Saruppladsen. Sarup vol. 2. *Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXXIII: 2*. Moesgård 1999. (p 16 - 104)
- Bruen Olsen, Asle**, 1974: Utgraving av gravhaug på Hynne, Levanger, Nord-Trøndelag. *Rapport. Arkeologisk Serie 1974:2*. Vitenskapsmuseet. 10 sider. <http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Christensen, Kjeld** 1997: Egestammer fra halsskovfjorden. *Storebælt i 10.000 år. Mennesket, havet og skoven p. 37-44*. København 1997. 8 sider.
- Christophersen, A. og Jondell, E.**, 1988: "Feltundersøkelsene 1973-85" p.9-37..I Fortiden i Trondheim bygrunn:Folkebibliotekstomten. *Meddelelser nr.13 Del 1. Utgraving, kronologi og bebyggelsesutvikling*. Riksantikvaren, Utgravingskontoret for Trondheim. 18 sider.
- Diinhof, Søren**, 2005: Kogegruber – glimt af en rituel praksis gennem 1500 år. *De gåtefulle kokegroper*. Varia 58. s. 135 – 144. Oslo 2005.
- Ejstrud, Bo og Jensen, Claus Kjeld**, 2000: Vendehøj – landsby og gravplads. *Kulturhistorisk Museums skrifter 1. Jysk Arkæologisk Selskab*. p.10-65, 123-129, 183-261. 60 sider.
- Ethelberg, Per**, 1986: HJEMSTED – en gravplads fra 4. og 5. årh e.Kr. *Skrifter fra museumsrådet for Sønderjyllands amt, 2. Haderslev 1986*. p. 7 – 23. 7 sider.
- Ethelberg, Per, Erik Jørgensen, Dirk Meier, David Robinson**, 2000: Det Sønderjyske Landbrugs Historie. Sten og Bronzealder. P. 135 – 296. 90 sider. Haderslev 2000.
- Ethelberg, Nis Hardt, Bjørn Poulsen og Anne Birgitte Sørensen**, 2000: Det Sønderjyske Landbrugs Historie. Jernalder, vikingetid og Middelalder. P. 130 – 272. 70 sider. Haderslev 2003.
- Farbregd, Oddmund**, 1974: To nordtrønderske båtgraver. Lø, Steinkjer. Utgraving 1969. Haug, Verdal. Utgraving 1970. I:*Rapport. Arkeologisk serie 1974:1, Vitenskapsmuseet*. Universitetet i Trondheim. 16 sider. <http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>

- Farbregd, Oddmund**, 1977: Utgraving av romartids gravhaug på Kvello, Verdal, Nord-Trøndelag 1969 - 70. I: *Rapport. Arkeologisk serie 1977:1, Vitenskapsmuseet*. Universitetet i Trondheim. 17 sider.
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Farbregd, Oddmund**, 1980: Perspektiv på Namdalens jernalder. Undersøkingar på Veiem, Sem, Væren og Bertnem. I: *Viking Bind XLIII 1979*. Norsk arkeologisk selskap, Oslo 1980. Side 20 - 80. 43 sider.
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Fjellheim, Sverre** 1999: Samer i Rørostraktene, p. 13- 31, 145-177, 291-297. Snåsa 1999. 20 sider.
- Gustafson, Lil**, 2005: Om kokegroper i Norge. *De gåtefulle kokegroper*. Varia 58. S. 103 - 134. Oslo 2005.
- Gustafson, Lil**, 2005: Om kokegrop – kokesteinsgrop – kokegrube – jordovn – hårdgrop – torkugn – skärvsteinsgrop. *De gåtefulle kokegroper*. Varia 58. S. 7 – 8. Oslo 2005.
- Hvass, Steen**, 1985: Hodde. Et vestjysk landsbysamfund fra ældre jernalder. *Arkæologiske Studier Vol. VII*. Akademisk Forlag. Universitetsforlaget i København. p.11-98. 87 sider.
- Krongaard Kristensen, Hans** 1998: "Udgravingerne 1981 og 1984-85." p.21-58. "Bebyggelsen." p.59-80. I *Viborg Søndersø 1000-1300. Byarkæologiske undersøgelser 1981 og 1984-85*. Red: Hjermind, Iversen og Krongaard Kristensen. *Viborg Stiftmuseums skriftrække bind 2. Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XXXIV*. 34 sider.
- Høgestol, M. et alii, (red.)** 2005: Konstruksjonsspor og byggeskik – metodikk, tolkning og forvaltning. *Ams-Varia 43*. p. 9-168. 160 sider.
- Lind, Birgit**, 1991: Slusegårdsgravpladsen III, Gravformer og gravskikke. Bådgravene. p. 17 – 50. *Jysk Arkæologisk Selskabs Skrifter XIV, 3 1991*. 21 sider.
- Løken, Trond** 1977: " Nye funn fra et gammelt gravfelt. Kan gård og gravplass gå tilbake til eldre bronsealder?" p.133-165. I *Viking XLI-1977*. 20 sider.
- Løken, Trond** 2003: Oppkomsten av den germanske hallen - Hall og sal i eldre jernalder i Rogaland. (p. 49 - 83). *Viking 2001*. (20 sider)
- Martens, Jes**, 2005: Kokegruber i syd og nord – samme sag? *De gåtefulle kokegroper*. Varia 58. S. 37- 56. Oslo 2005.

- Mikkelsen, Martin** 1996: "De 3-skibede bronzealderhuse i Viborg amt." p. 34-59. "Bronzealderbosættelserne på Ås-højderyggen i Thy." p. 110-123. I *Bronzealderens bopladser i Midt- og Nordvestjylland*. Udgivet af De Arkæologiske Museer i Viborg amt. 25 sider.
- Nordeide, S.W.** 1988: "Relativ kronologi og faseinndeling" p.38-61. I Fortiden i Trondheim bygrunn:Folkebibliotekstomten. *Meddelelser nr.13 Del1. Utgraving, kronologi og bebyggelsesutvikling*. Riksantikvaren, Utgravingskontoret for Trondheim. 23 sider.
- Olsen, Olaf og Schmidt, Holger** 1977: Fyrkat. En jysk vikingeborg. *Nordiske Fortidsminder. Serie B-in quarto. Bind 3*. Det kongelige nordiske Oldskriftselskab. p.11-31. 20 sider.
- Pettersen, Kristian** 1983: Øvre Glomma: arkeologiske undersøgelser 1982 i Forbindelse med konsesjonssøknad. p. 5- 16, 35 – 39, 63 – 77. Verneplan for vassdrag Rapport. Det Kgl. Norske videnskabernes selskab, Museet. *Arkeologisk serie*; 1983:1, Trondheim 1983. 15 sider. Artikkelen er lagt ut på internett:
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- RIKSANTIKVAREN (utgitt av) : UTAST TIL VEILEDER – FORVALTNINGEN AV AUTOMATISK FREDETE KULTURMINNER. RIKSANTIKVAREN, Oslo 2000**
(Utastet forventes oppatert 2006. Når den nye utaven utkommer vil den erstatte denne). Utleveres i kopi. 25 sider.
- Rønne, Preben** 1997: En landingsplads ved Horsekær. *Storebælt i 10.000 år. Mennesket, havet og skoven p. 290 - 294*. København 1997. 3 sider.
- Stenvik, Lars** 1982: Arkeologiske kulturminner i Gaulavassdraget, Sør-Trøndelag. Verneplan for vassdrag Rapport / Det Kgl. Norske videnskabernes selskab, Museet. *Arkeologisk serie*; 1982:3 Trykt: Trondheim, 1982. 15 sider. Artikkelen er lagt ut på internett:
<http://www.ntnu.no/vmuseet/fakark/formidling/artikler.html>
- Stenvik, L.F.** (2001): Skei - et maktsenter fram fra skyggen. Vitark 2. *Acta Archaeologica Nidarosiensia 2*. Trondheim 2001.

Totalt ca 1100 sider

KONSERVERING

- De Guichen, G.** (1995). Object interred, object disinterred. I N.S. Price (red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 21-28, 8 sider.

Foley, K. (1995). The role of the objects conservator in field archaeology. I N.S. Price(red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 11-19, 9 sider.

Price, N.S. (1995). Excavation and conservation. I N.S. Price (red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 1-9, 9 sider.

Sease, C. (2000). Conservation of archaeological materials. I L. Ellis (red.) *Archaeological Method and Theory: An Encyclopedia*. London: Garland Publishing, 120-124, 5 sider.

Sease, C. (1995). First aid treatment for excavated finds. I N.S. Price (red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 29-44, 16 sider.

Sease, C. (1987). *A Conservation Manual for the Field Archaeologist*. Los Angeles: University of California, 23-49, 27 sider.

Stubbs, J.H. (1995). Protection and presentation of excavated structures. I N.S. Price(red.) *Conservation on Archaeological Excavations*. Rome: ICCROM, sider 73-89, 17 sider.

Totalt 91 sider

ANBEFALT LITTERATUR:

Børsheim, R.L. E-C. Soltvedt et alii, 2002: GAUSEL - utgravningene 1997 - 2000. AmS-Varia 39. Stavanger 2002.

Feltperm. Oppslagsverk for rutiner og fremgangsmåter ved arkeologiske utgravninger. Seksjon for arkeologi og kulturhistorie. Vitenskapsmuseet. NTNU. u.år. Utleveres i kopi.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 2000. *Verdier i Gaula, Midtra Gauldal kommune i Sør-Trøndelag*. Utgitt av direktoratet for naturforvaltning i samarbeid med Norges vassdrag- og energidirektorat. VVV-rapport 2001-22, Trondheim.

Holck, Per 1970: Skjelettgraving. En innføring i antropologi for arkeologer. Universitetsforlaget.

RIKSANTIKVAREN (utgitt av) :

Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven.
<http://www.lovdatab.no/for/sf/md/md-19790209-8785.html>

Forskrift om forbud mot utførelse av kulturminner.

<http://www.lovdatab.no/for/sf/kk/kk-20011214-1420.html>

LANG ESKURSION

Det vil senere bli opplyst om gjeldene pensum i forbindelse med lang ekskursjon. Dette pensumet varierer årlig alt etter hvor ekskursjonen går. Ca 200 sider. Litteraturliste leveres/avtales ved semesterstart.

PLANLAGTE KURS

Det planlegges kurs i rentegning av utgravningsplaner med ADOBE ILLUSTRATOR, kurs i GIS som arkeologisk verktøy og bruk av GPS i registrering. Pensum til dette vil bli opplyst dersom det blir mulig å gjennomføre kurserne.

ARK 3321 HOSPITERING

Studenter som tar mastergrad i profesjonsrettet arkeologi skal gjennomføre et hospiteringsopphold i forvaltningsverket, museumsvesenet eller ved en høyere utdanningsinstitusjon. Under oppholdet skal studentene få opplæring i og delta aktivt i reelle arbeidsoppgaver.

ARK3010 MARITIME CULTURE I MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

DEVELOPMENT, SCOPE, AND THEORETICAL PERSPECTIVES OF MARITIME ARCHAEOLOGY

Cunliffe, Barry, 2001. *Facing the Ocean*. Oxford University Press. s: 109-310. Ca. 120s.

Jasinski, Marek E. 1999. Which way now? Maritime archaeology and underwater heritage into the 21st century. Paper presented at the World Archaeological Congress 4, Maritime Archaeology: Challenges For The New Millennium, Cape Town, South Africa, January 1999. 22pps

Muckelroy, Keith, 1978. *Maritime Archaeology*. Cambridge University Press. 253 sider.

BOAT AND SHIPBUILDING TECHNOLOGIES

Cederlund, Carl Olof , 1983. The Old Wrecks of the Baltic Sea. Archaeological recording of the wrecks of carvel-built ships. *BAR International Series* 186. 120 pps.

Christensen, Arne Emil 1982. Viking Age Ships and Shipbuilding. In: *NAR*, 1982: 19-28.7 pps.

Crumlin-Pedersen, Ole, 1972. Skin or Wood. A Study of the Origin of the Scandinavian Plank-boat. In: Hasslöf et al: *Ships, shipyards*. Copenhagen: 208-234. 21 pps.

Crumlin-Pedersen, Ole, 1983. *From Viking Ships to Hanseatic Cogs*. 3rd Paul Johnstone Memorial Lecture, Occasional Lecture No 4. National Maritime Museum. 18 pps.

Eskeröd, Albert, 1956. Early Nordic Arctic Boats. In: Furumark, A (et al.): *Arctica. Studia Ethnographica Upsaliensia XI*. Uppsala: 57-87. 24 pps.

Evans, Angela, 1985. The Clinker-Built Boats of the North Sea, 300-100 A.D. In: *The North Sea, A Highway of Economic and Cultural Exchange, Character – History*: 63-78 Stavanger, Oslo, Bergen. 15 pps.

- Filipowiak, Wladyslaw**, 1994. Shipbuilding at the Mouth of the River Odra (Oder). In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth ISNSA Roskilde 1991*: 83-96. Oxford. 10 pps.
- Grenier, Robert**, 2001. The Basque whaling ship from Red Bay, Labrador: a treasure trove of data on Iberian Atlantic shipbuilding design in the mid-16th century. In: Alves, F.(ed): *Proceedings International Symposium on Archaeology of Medieval and Modern Ships of Iberian-Atlantic Tradition: 269-294 Lisbon 1998*. 20 pps.
- Hasslöf, Olof**, 1972. Main Principles in the Technology of Ship-Building. In Hasslöf, O, et al.: *Ships and Shipyards, Sailors and Fishermen. Introduction to Maritime Ethnology*. Copenhagen: 27-72. 40 pps.
- Jasinski, Marek E.** 1994. Tracing Crossroads of Shipbuilding Traditions in the European Arctic. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991*: Oxford. 5 pps.
- Jasinski, M.E.; Ovsyannikov, O.V.** 2005. Routs to the Arctic Ocean. Aspects of Medieval and Post-Medieval Portage Systems in the Russian North. *BAR, International Series*. In Press. 33 pps
- Johnstone, Paul**, 1988. *The Sea-craft of Prehistory*: 1-234. London and New York. s. 234 sider.
- Leshikar, Margaret E.** 1988. The Earliest Watercraft: From Rafts to Viking Ships. Bass, G. (ed/1)1988: *Ships and Shipwrecks of the Americas. A history based on Underwater Archaeology*: 13-32. Thames & Hudson. 13 pps.
- Litwin, Jerzy**, 1994. Shipbuilding Traditions in the Southern Part of the Vistula Lagoon. In: Westerdahl, C.(ed.) *Crossroads of Ancient Shipbuilding. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991*: 203- 213. Oxford. 7 pps.
- Malinowski, Bronislaw**, 1922 (1978, 1983, paperback). *Argonauts of the Western Pacific*: 124 -145.527. Routledge & Kegan Paul.. The ceremonial building of a waga. 19 pps.
- McGrail, Séan**, 2001. Boats of the World from the Stone Age to Medieval Times. Oxford. 300 pps.
- Sorokin, Piotr**, 2000. The Medieval Boatbuilding Tradition of Russia. In: Litwin, J.(ed): *Down the River to the Sea. Proceedings of the Eighth ISBSA Gdansk 1997*: 37-44. 4 pps.
- Ward, Cheryl**, 2003. Sewn Planked Boats from Early Dynastic Egypt. In: Beltrame, C.: *Boats Ships and Shipyards. Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000*. Oxford: 19-23. 3 pps.

McGee, Robert. 1978. Whalers in skin boats. I: *Canadian Arctic Prehistory*.
Chapt. 5: 74-82. 9 sider.

McGrail, Sean, 1985. Early Landing Places. In: Herteig, Asbjørn E (ed),
Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns. No.
2: 12-17, Bergen 1983. 6 pps

Steffy, Richard, 1994. *Wooden Shipbuilding and the Interpretation of*
Shipwrecks: 266-298. Texas A&M University, College Station. 20pps

Varenius, Björn, 1992. Det nordiska skeppet. Teknologi och samhällsstrategi i
vikingatid och medeltid. *Stockholm studies in archaeology 10.*
Stockholm. 219. Summary: 134-146. 10 pps.

Westerdahl, Christer, 1985. Sewn Boats of Sweden. In: McGrail, Séan; Eric
Kentley (eds): *Sewn Plank Boats, BAR International series 276:* 211-232.
18 pps.

MARITIME CULTURAL LANDSCAPE

Barber, Ian, 2003. Sea, land and fish: spatial relationships and the
archaeology of South Island Maori fishing. In: *World*
Archaeology(Seascapes) vol. 35 (3): 434-448. 8 pps.

Bell, Trevor; Renouf, M.A.P., 2003. Prehistoric cultures, reconstructed coasts:
Maritime Archaic Indian site distribution in Newfoundland. In: *World*
Archaeology (Seascapes) vol 35/3: 350-370. 15 pps.

Breen, Colin, Lane, Paul J. 2003. Archaeological approaches to East Africa's
changing seascapes. In: *World Archaeology(Seascapes) vol. 35 (3):*
469-489. 15 pps.

Crumlin-Pedersen, Ole, (ed), 1991. *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200*
-1200. 11-283 Roskilde. 272 pps.

Crumlin-Pedersen, Ole; Porsmose, E; Thrane, H., (red). 1996. *Atlas over Fyns*
kyst i jernalder, vikingetid og middelalder. Odense. English summary:
283-301. 18 pps.

Frake, Charles O. 1985. Cognitive Maps of Time and Tide Among Medieval
Seafarers. In: *Man, vol 20, 1985:* 254-265. 9 pps.

Ilves, Kristin, 2004. The seaman's perspective in landscape archaeology.
Landing sites on the maritime cultural landscape. In: *Estonian Journal of*
Archaeology. Special issue on maritime landscapes 8/2, 2004: 163-177.
10 pps.

- Herteig, Asbjørn E.** 1981. "The medieval harbour of Bergen." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe*. CBA Research Report No 41: 80-87. 7 pps
- Jasinski, Marek E.** 2004. Kings Øystein`s harbour at Agdenes. In: *Encyclopaedia of Underwater Archaeology-The Vikings: Conquerors, Traders and Pirates*. Periplus Publishing London Inc. 5 pps.
- Leone, Mark P.** 1983. Land and Water, Urban life, and Boats: Underwater Reconnaissance in Chesapeake Bay. In: Gould, Richard A.(ed): *Shipswreck Anthropology*, University of New Mexico, pps 173-188. c. 15 pps.
- Mardsen, Peter,** 1981. "Early shipping and waterfronts of London." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe*. CBA Research Report No 41, s 10-16. 6 sider.
- McGrail, Sean,** 1991. "Medieval boats, ships, and landing places." I: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe*. CBA Research Report No 41, s 17-23. 6 sider.
- Meløe, Jakob,** 1990. The Two Landscapes of Northern Norway. In: *Acta Borealia* 1-1990, pps 68-80. 12 pps.
- Morton, Jamie,** 2001. *The Role of the Physical Environment in Ancient Greek Seafaring*. Brill, Leiden etc. Conclusions pps 229-254. c 20 pps.
- Ohnuki-Tierney, Emiko,** 1972. Spatial Concepts of the Ainu of the Northwest Coast of Southern Sakhalin. *American Anthropologist No 74*: pps 426-457. c. 25 pps.
- Parker, A.J.** 2001. Maritime Landscapes. In: *Landscapes 2001*: pps 22-41. c. 12 pps.
- Pedersen, Lisbeth,** 1995. 7000 years of fishing: stationary fishing structures in the Mesolithic and afterwards. In: Fischer, Anders (ed,): *Man and Sea. Coastal settlement above and below present sea level*. Oxford: pps 75-86. c 5 pps.
- Phillips, Tim,** 2003. Seascapes and landscapes in Orkney and northern Scotland. In: *World Archaeology (Seascapes) 35/3*: pps 371-384. c. 8 pps.
- Stylegar, Frans-Arne & Grimm, Oliver,** 2003. Place-names as evidence for ancient maritime culture in Norway. In: *Norsk sjøfartsmuseum. Årbok 2002*: pps 79-97 (-100). c. 13 pps.

Westerdahl, Christer, 1992. The Maritime Cultural Landscape. In: *IJNA 21:1*: pps 5-14. London. c. 8 pps.

Westerdahl, Christer, 1995. Traditional Transport Zones in Relation to Ship Types. In: Olsen, O./ Skamby Madsen, J./ Rieck, F. (eds): *Shipshape. Essays for Ole Crumlin-Pedersen*, Roskilde: pps 213-230. c.12 pps.

Westerdahl, Christer, 2002. The cognitive landscape of naval warfare and defence- Typonymic and archaeological aspects.. In: Jørgensen, Anne Nørgård (et al, eds): 2002. Maritime Warfare in Northern Europe. Technology, organisation, logistics and administration 500 BC-1500 AD. *Publications from the National Museum. Studies in Archaeology and History Vol 6*, Copenhagen.: 169-190. c. 14 pps.

All together approximately 1800 pages

LIST OF CURSORY READING

GENERAL. DEFINITIONS. INTRODUCTION:

Flatman, Joe, 2003. Cultural biographies, cognitive landscapes and dirty old bits of boats: ´theory´ in maritime archaeology. *The international Journal of Nautical Archaeology* 32.2 (2003): 143-157. c. 10 pps.

Jasinski, Marek E. 1994. The maritime cultural landscape- an archaeological perspective. In: *Archeologia Polski XXXVIII 1993*, Zeszyt 1: 7-21. 10 pps.

Westerdahl, Christer. Maritime culture, compendium (to be translated) c. 20 pps.

SHIP (BUILDING) TERMINOLOGY:

Röding, J.H. Allgemeines Wörterbuch der Marine I-IV. 1793 etc. (Facsimile, Amsterdam 1969. Monumenta Nautica Historica Selecta, Nederlandse Vereniging voor Zeegeschiedenis). Including important illustrations.

Fenwick, Valerie (ed.). 1978. The Graveney Boat. National Maritime Museum Greenwich, Archaeological Series No. 3/ *BAR British Series* 53. Greenwich/ Oxford 1978: with glossary: 331-339.

BOAT AND SHIPBUILDING TECHNOLOGIES.

Adams, Jonathan. 2003. Ships, Innovation and Social Change. Aspects of Carvel Shipbuilding in Northern Europe 1450-1850. *Stockholm Studies in Archaeology* 24. Marine Archaeological Reports 3. Stockholm. 246 pps. I: Maritime Archaeology . Orientation pps 2-16. 2. Watercraft as

archaeological source material pps 17-33. Shipbuilding. 3. Theory and Practice pps. 34-46. 7. Synthesis. Carvel building in retrospect. 8. Maritime material culture: 196-208. 40 pps.

Åkerlund, Harald. 1963. *Nydamskeppen*. En studie i tidig skandinavisk skeppsbyggnadskonst. Gbg. Hft, 160 pps. Summary in English: 154-160. 5 pps.

Alves; Fransisco (ed), 2001. International Symposium on the Archaeology of Medieval and Modern Ships of Iberian-Atlantic Tradition. *Trabalhos de arqueologia* 18. Lisbon. 454 pps.

Andersen, Søren, 1991. New finds of Mesolithic Logboats in Denmark. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991: 1-10.. Oxford. 6 pps.

Beltrame, Carlo, 2000. Sutils Naves of Roman Age. New Evidence and Technological Comparisons with Pre-roman Sewn Boats: In: Litwin, J: *Down the River to the Sea*. Proceedings of the 8th ISBSA. Gdansk 1997: 91-96. c. 4 pps.

Bill, Jan, 2002. Castles at sea. The warship of the High Middle Ages. In: Jørgensen, Anne Nørgård (et al, eds): 2002. Maritime Warfare in Northern Europe. Technology, organisation, logistics and administration 500 BC-1500 AD. *Publications from the National Museum. Studies in Archaeology and History* Vol 6. Copenhagen: 47-56. c. 6 pps.

Cederlund, Carl Olof, 1985 "The Lodja and other vessels." In: Sewn Plank Boats. *BAR International Series* 276, McGrail and Kentley (eds): 233-252. 15 pps.

Christensen, Arne Emil, 1968. The Sjøvollen Ship. In: *Viking*, BD XXXII: 131-147. 16 pps.

Christensen, Arne Emil, 1982. Viking Age Boatbuilding tools. In: McGrail, Séan (ed): Woodworking techniques before AD 1500. Papers presented to a Symposium at Greenwich in September, 1980, together with edited discussion. National Maritime Museum, Greenwich Arch. Ser. No 7, *BAR Intern. Ser.* 129, Oxford: 327-337. 7 pps.

Christensen, Arne Emil, 1996. Treenails. In: Maritime Archaeology Newsletter from Roskilde, Denmark 7/96: 20-21. 2 pps.

Clark, P. (ed), 2004. *The Dover Bronze Age Boat in Context. Society and water transport in prehistoric Europe*. Oxford 2004. In particular: Clark, Peter (ed): 2004. The Dover boat ten years after its discovery. 1-13. 9 pps.

- Crumlin-Pedersen, Ole; Trakadas, Athena** (eds), 2003. *Hjortspring. A Pre-Roman Iron-Age Warship in Context. Ships and Boats of the North*. Volume 5. Roskilde. Inb., 293 pps. with CD (film).
- Ellmers, Detlev**, 1984 (1972). Frühmittelalterliche Handelsschiffahrt in Mittel- und Nordeuropa. *Offa- Bücher* 28. Neumünster. In German, but illustrations in the text and the catalogue of finds are unique in any literature. 270 pps.
- Fenwick, Valerie** (ed), 1978. The Graveney Boat. National Maritime Museum Greenwich Archaeological Series No 3/ *BAR British Series* 53. 348 pps. With glossary pps 331-339.
- Forsell, Henry**, 1985. The reconstruction of a sewn boat find from Lake Mekrijärvi. In: *Word Archaeology* 16. 3. Febr. 1985: 304-311. 5 pps.
- Friel Ian** 1995. *The Good Ship. Ships, shipbuilding & technology in England 1200-1520*. British Museum. 208 pps
- Goodburn, Damian**, 1986. Do we have evidence of a continuing Saxon boat building tradition? In: *JNA* 15.1: 39-47. 6 pps.
- Green, Jeremy**, 2002. The archaeological contribute to the knowledge of the extra-European shipbuilding at the time of the Medieval and Modern Iberian-Atlantic tradition. In: Alves, F.(ed): *Proceedings International Symposium on Archaeology of Medieval and Modern Ships of Iberian-Atlantic Tradition*. Lisbon 1998: 63-102. 32 pps.
- Grenier, R.;Loewen, B.; Proulx, J-P.** 1994. Basque Shipbuilding Technology c. 1560-1680: The Red Bay Project. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991. Oxford: 137-141. 3 pps.
- Hirte, Christian**, 1997. Logboats. In: Crumlin-Pedersen, O. (ed): *Viking-Age Ships and Shipbuilding in Hedeby/ Haithabu and Schleswig*: pps 148-165. 9 pps.
- Hocker, Fred**, 1999. Technical and organizational development in European shipyards 1400-1600. In: Bill, J./Clausen, B.(eds): *Maritime Topography and the Medieval Town. Papers from the 5th International Conference on Waterfront Archaeology in Copenhagen 14-16 May, 1998. Publications from the National Museum, Studies in Archaeology & History* Vol. 4, Copenhagen: 21-32. 8 pps.
- Höckmann, Olaf**, 1993. Late Roman Rhine vessels from Mainz, Germany. In: *JNA* 22.2.: 125-135. c. 7 pps.

- van Holk, André**, 2003. Clenched Lap-Strake Boat Finds from the Netherlands, between 1200 and 1600. In: Beltrame, C. (ed): *Boats, ships and shipyards*. Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000: 296-305. c. 6 pps.
- L´Hour, M.; Veyrat, E.** 1994. The French Medieval Clinker Wreck from Aber Wrac´h. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISBSA Roskilde 1991. Oxford: 165-180. 10 pps.
- Landström, Björn**, 1961. *The Ship*. 309 pps. (in Swed. ed.)
- Marsden, Peter**, 1976. A boat of the Roman period found at Bruges, Belgium, in 1899, and related types. In: *JNA* 5.1.: 23-55. 18 pps.
- Marsden, Peter**, 1994. Ships of the Port of London. First to eleventh centuries AD. *English Heritage Archaeological Report* Number 3. 237 pps.
- Marsden, Peter**, 1996. Ships of the Port of London. Twelfth to seventeenth centuries AD. *English Heritage Archaeological Report* Number 5. 236 pps.
- Needham, Joseph**, 1978 (1971). *Science and Civilization in China*. Vol 4. Physics and Physical Technology. Part III Civil Engineering and Nautics. Cambridge University Press. Cambridge etc.: 379-699. Abridgement by Ronan, C.: (1986): *Shorter Science and Civilization in China* 3 (Nautic). Cambridge University Press.
- Oertling, Thomas**, 2001. The concept of the Atlantic vessel.. In: Alves, F.(ed): *Proceedings International Symposium on Archaeology of Medieval and Modern Ships og Oberian-Atlantic Tradition*. Lisbon 1998: 233-240. 5 pps.
- O hEalidhe, P**, 1992. `The Monk´s Boat´ - a Roman-period relic from Lough Lene, Co. Westmeath, Eire. *JNA* 21.3: 185-190. c. 3 pps.
- Olsen, Olaf; Crumlin-Pedersen, Ole**, 1967. The Skuldelev Ships (II) A Report of the final underwater excavation in 1959 and the salvaging operation in 1962. 73-174. *Acta Archaeologica* Vol XXXVIII. København: 73-174 plus plates. 80 pps.
- Pomey, P.** 1994. Shell Conception and Skeleton Process in Ancient Mediterranean Shipbuilding. In: Westerdahl, C (Ed): *Crossroads of Ancient Shipbuilding*: 125-130. Oxford. c. 4 pps.
- Pulak, Cemal**, 2003. Mortise-and-Tenon Joints of Bronze Age Seagoing Ships. In: Beltrame, C.: *Boats Ships and Shipyards*. *Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000*. Oxford: 28-34. 3 pps.

- Reinders, Reinder**, 1985. *Cog Finds of the IJsselmeerpolders*. Ketelhaven. (or forthcoming by Vlierman, K.) 25 pps.
- Rieck, Flemming**, 1994. The Iron Age Boats from Hjortspring and Nydam- New investigations. In: Westerdahl, C.(ed): *Crossroads of Ancient Shipbuilding*: 45-54. Oxford. 7 pps.
- Rieck, Flemming**, 2000. New parts of the Nydam ships. Investigations on a Classical Danish Site 1989-97. In: Litwin, J.(ed): *Down the River to the Sea. Proceedings of the 8th ISBSA*. Gdansk: 11-20. 6 pps.
- Rosenberg, G**, 1937. *Hjortspringfundet*. Nord Fortidsminder. København. Summary: 103-111. 7 pps.
- Sjøvold, T**, 1971. *The Oseberg find and the other Viking ship finds*. Oslo: 5-81. 65 pps.
- Smolarek, Przemyslaw**, 1994. Aspects of Early Boatbuilding in the Southern Baltic Region. In: Westerdahl, C.(ed) *Crossroads of Ancient Shipbuilding*. Proceedings of the Sixth ISNSA Roskilde 1991. Oxford: 77-81. c. 3 pps.
- Steffy, Richard**, 1994. *Wooden Shipbuilding and the Interpretation of Shipwrecks*. Texas A & M University Press. College Station. With glossary pps 266-298, in total 314 pps. List of shipbuilding terminology, illustrated: 266-298 etc.
- Taavitsainen, Jussi-Pekka**, 1999. Wilderness Commerce and the Development of Boat Types. The Remains of the Hartola Boat. In: *Huurre, M.(ed): Dig it all*. Papers dedicated to Ari Siiriäinen, Helsinki: 307-313. 4 pps.
- Teisen, Michael**, 1994. "A Medieval Clinker-Built Wreck at Hundevika, Norway." In: Westerdahl, Christer (ed): *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Oxbow Monograph 40. Oxford: 73-76. 3 pps.
- Vlek, Robert**, 1987. The Medieval Utrecht Boat. The history and evaluation of one of the first nautical archaeological excavations and reconstructions in The Low Countries. *National Maritime Museum Greenwich Archaeological Series No II/ BAR International Series 382*. Greenwich/ Oxford. 177 pps.
- Wagner, Peter**, 1986. Wood Species in Viking Age Shipbuilding. In: Crumlin-P/Vinner, M.: *Sailing into the Past*. Roskilde: 130-137. 5 pps.
- Watts, Gordon P.** 1988. The Civil War at Sea: Dawn of an Age of Iron and Engineering. In: Bass, G.F. (ed): *Ships and Shipwrecks of the Americas*. London: 207-230. c. 19 pps.

MARITIME CULTURAL LANDSCAPE.

Adams, J.; Rönnby, J. 2002. Kuggmaren 1: the first cog find in the Stockholm archipelago, Sweden. *JNA* 31.2: 172-181. c. 6 pps.

Braudel, Fernand, 1986 (1949). *The Mediterranean I-II*. French orig La Méditerranée--. Especially Vol I: Seas and coasts. Selected, in total c. 600 pps.

Holmberg, Bente, 1991. Maritime place-names. In: Crumlin-Pedersen, Ole (ed): *Aspects of Maritime Scandinavia AD 200-1200*. Proceedings of the Nordic Seminar on Maritime Aspects of Archaeology, 13th-15th March, 1989. Roskilde 1991: 233-240. c. 6 pps.

Jasinski, Marek E. 1993. Aspects of archaeology on Svalbard. In: *XX-Polar Symposium*, Lublin 1993:31-46. 10 pps.

Mägi, Marika, 2004. "...Ships are their main strength." Harbour sites, arable lands and chieftains on Saaremaa. *Estonian Journal of Archaeology*. Special issue on maritime landscapes 8/2, 2004: 128-155. 21 pps.

Tuovinen, Tapani, 2002. The Burial Cairns and the Landscape in the Archipelago of Åboland, SW Finland, in the Bronze Age and the Iron Age. *Acta Universitatis Ouluensis Humaniora B* 46. Oulu: 315 pps, selection, dating, perspectives: 242-278. c. 32 pps.

Vedru, Gurly, 2004. People on River Landscapes. *Estonian Journal of Archaeology*. Special issue on maritime landscapes 8/2, 2004: 181-197. 13 pps.

Westerdahl, Christer, 1989. *Norrlandsleden I*. The Norrland Sailing Route I. Källor till det maritima kulturlandskapet. Sources of the maritime cultural landscape.. En handbok i marinarknologisk inventering. A handbook of marine archaeological survey. Arkiv för norrländsk hembygdsforskning XXIV 1988-89. Härnösand. 343 pps. 7. English summary: 313-327. 12 pps.

Westerdahl, Christer, 1995. Maritime cultures and ship types. brief comments on the significance of maritime archaeology. *JNA* 1994: vol 23.4: 265-270. London etc. 5 pps.

Westerdahl, Christer, 2000. From Land to Sea, from Sea to Land. On transport zones, borders, and human space. In: Litwin, J.(ed): *Down the River to the Sea. Proceedings of the 8th ISBSA*. Gdansk: 11-20. c. 7 pps.

ARK3015 MARITIME CULTURE II

MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

Seafaring and maritime infrastructures

- Braudel, Fernand:** 1986 (1949). *The Mediterranean*: Ch. II. The Heart of the Mediterranean: seas and Coasts pps 103-167, Ch. IV. The Seasons pps 246-275, Ch. V. The Mediterranean as a human unit, communication & cities pps 246-267, The Med. As a human unit. Land Routes and Sea Routes 276-306 +last section: A meeting place 316-318. 30+29+2= 61 pps.
- Blackman, D.J.:** 2003. Progress in the Study of Ancient Shipsheds: a Review. In: Beltrame, C.(ed): *Boats, ships and shipyards. Proceedings of the 9th ISBSA, Venice 2000*: 81-90. c. 5 pps.
- Bondioli, Mauro:** 2003. The Arsenal of Venice and the Art of Building Ships. In: Beltrame, C.(ed): *Boats, ships and shipyards. Proceedings of the 9th ISBSA Venice 2000*: 10-13. c. 3 pps.
- Chaudhuri, K. N.:** 1985. Trade and Civilization in the Indian Ocean. An Economic History from the Rise of Islam to 1750. New Delhi/ Cambridge. C. 260 pps.
- Christensen, Arne Emil:** 1992: "Medieval Shipping in the North Sea." In: *Medieval Europe*, Pre-printed Papers Vol 2, Maritime Studies, Ports and Ships, York, pps 87-92. 5 pps.
- Crumlin Pedersen, Ole:** 1986: "Ship Finds and Ship Blockages AD 800-1200." In: Kristiansen, Kristian (ed): *Archaeological Formation Processes. The representativity of remains from Danish prehistory* pps 215-228. 14 pps.
- Guibal, Frédéric/ Pomey, Patrice:** 2003. Timber Supply and Ancient Naval Architecture. In: Beltrame, C.: *Boats, Ships and Shipyards. Proceedings of the Ninth ISBSA Venice 2000. Oxford*: pps 35-41. 4 pps.
- du Jourdin, Michel Mollat:** 1993. Europe and the Sea. Blackwell, Oxford UK & CambridgeUSA.247 pps.
- Herteig, Asbjørn E.:** 1981: The medieval harbour of Bergen. In: *Waterfront archaeology in Britain and Northern Europe. CBA Research Report No 41*, pps 80-87. 7 pps.

- Jondell, Erik:** 1985: Medieval Waterfronts in Trondheim. In: *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns*, no. 2, Asbjørn E Herteig (ed). Bergen, pps 125-128. 3 pps.
- Kolsrud, Knut:** 1984: Fishermen and Boats. In: Fenton A/ H. Palsson (eds): *The northern and Western isles in the Viking World*, Edinburgh, pps 116-128. 13 pps.
- McGrail, Séan:** 1983. The interpretation of archaeological evidence for maritime structures. In: *Sea Studies. Essays in Honour of Basil Greenhill. National Maritime Museum, London:* 33-46. c. 9 pps
- Myhre, Björn:** 1985. Boathouses as Indicators of Political Organization. In: *Norwegian Archaeological Review (N A R) vol 18:* 1-2: pps 36-60. Oslo. c. 20 pps.
- Nedkvitne, A.:** 1985: Ship Types and Ship Sizes in Norwegian Foreign Trade 1100-1600. In: Herteig, A. (ed.) *Conference on Waterfront Archaeology in North European Towns*, no 2. Bergen, pps 98. 4 pps.
- Westerdahl, Christer:** 1995b. Traditional Transport Zones in Relation to Ship Types. In: Olsen, O./ Skamby Madsen, J./ Rieck, F. (eds): *Shipshape. Essays for Ole Crumlin-Pedersen* Roskilde: pps 213-230. 12 pps.

Marine natural resources and cultural development

- Arenson, Sarah:** 1990. The Encircled Sea. The Mediterranean maritime civilization. London. c. 150 pps.
- Broodbank, Cyprian:** 2002. *An Island Archaeology of the Early Cyclades*. Cambridge University Press. Paperback. pps 6-35. c. 20 pps.
- Clark, J. G. D.:** 1952. "Prehistoric Europe. Ch.III – Catching and Gathering." In: *Coastal and Maritime*, pps 62-90. c. 28 pps.
- Dumond, Don E.:** 1975: Coastal Adaptation and Cultural Change in Alaskan Eskimo Prehistory. In: Fitzhugh, William (ed). *Prehistoric Maritime Adaptations of the Circumpolar Zone*, Paris, pps 167-180. 14 pps.
- Engelstad, Ericka:** 1984: Diversity in Maritime Adaptations. An Example from Late Stone Age of Arctic Norway. In: *Acta Borealia* 2:1984, pps 3-24. 21 pps.
- Fitzhugh, William /ed):** 1975. Prehistoric Maritime Adaptations of the Circumpolar Zone. Paris. In particular: A Comparative Approach to Northern Maritime Adaptations. pps 339-386. c. 40 pps.

- Jasinski Marek E.:** 1988: Maritime Aspects of Svalbard Archaeology." In: *Norsk Sjøfartsmuseum Årsberetning 1988*, pps 85-106. 22 pps.
- Jasinski, Marek:** 1992. European Arctic: maritime aspects of cultural development- the need for intellectual investment. In: Pusztay, J/ Saveljeva, E (ed): *Specimina sibirica, Tomus V, The Arctic papers of an international conference. Syktyvkar, May 1992*: pps 127-136. 9 pps.
- Jasinski, Marek E.** 1994: "Russian Hunting in Svalbard – the Fourth Model." I: *Pomors in Grumant, Archaeological Studies of Russian Hunting Stations in Svalbard. Dr art thesis, Universitetet i Tromsø, Vol II, Marek E Jasinski. Part 5. 75 sider.*
- Jones, Andrew KG.:** 1992: Experiments with Fish Bones and Otoliths: Implications for the Reconstruction of Past Diet and Economy. In: *Medieval Europe 1992 Pre.-printed Papers vol 2, Maritime Studies, Ports and Ships, York*, pps 94-97. 4 pps.
- Kolsrud, Knut:** 1984: Fishermen and Boats. In: *The northern and Western isles in the Viking World*, Fenton A and H Palsson (eds) Edinburgh, pps 116-128. 13 pps.
- Lewis, A R & T J Runyan:** 1985: *European Naval and Maritime History – 300 – 1500*. Indiana University Press. Bloomington, pps 86-109. 23 pps.
- Maxwell, Moreau S.:** *Prehistory of the Eastern Arctic*. pps 247-273. 26 pps..
- McGhee, Robert:** 1978: Whalers in skin boats. In: *Canadian Arctic Prehistory*. Ch. 5. pps 74-82. pps. 5 pps.
- Moran, E. F.:** 1979: Human adaptability to arctic zones. Ch. 5. In: *Human adaptability*. pps 110-139. 29 pps.
- O'Sullivan, Aidan:** 2003. Place, memory and identity among estuarine fishing communities interpreting the archaeology of early medieval fish weirs. In: *World Archaeology vol 35/3, Dec. 2003*: 449-468. c. 10 pps.
- Yesner, D R:** 1980. Maritime Hunter-Gatherers: Ecology and Prehistory. In: *Current Anthropology vol 21*: including discussion pps 727-750. c. 20 pps.

Maritime symbolism

- Ballard, C./ Bradley, R./Nordenborg Myhre, L./ Wilson, M.:** 2003. The ship as symbol in the prehistory of Scandinavia and Southeast Asia. In: *World Archaeology (Seascapes) Vol. 35 (3)*: 385-403. s. 13 pps.

- Cederlund, Carl-Olof:** 1994b. The Regal Ships and Divine Kingdom. In: *Current Swedish Archaeology Vol 2, 1994:* 47-85. c. 30 pps.
- Crumlin-Pedersen, Ole:** 1995b. Boat-burials at Slusegaard and the Interpretation of the Boat-grave Custom. In: Crumlin-Pedersen/ Munch Thye/eds): *The Ship as Symbol*, Copenhagen. pps 87-99. c. 11 pps.
- Ellmers, Detlev:** 1995: Crew structure on board Scandinavian vessels. In: Olsen, O. (et al eds): *Shipshape – Essays for Ole Crumlin-Pedersen*. The Viking Ship Museum. Roskilde, pps 231-240. 9 pps.
- Jasinski, Marek E** 1994: "Tracing Crossroads of Shipbuilding Traditions in the European Arctic." I: *Crossroads in Ancient Shipbuilding*, Westerdahl, Christer (ed). Oxbow Monograph 40, Oxford, s 195-202. 7 pps.
- Kaul, Flemming:** 2004. Social and religious perception of the ship in Bronze Age Northern Europe. In: Clark, P. (ed). *The Dover Bronze Age boat in context: society and water transport in prehistoric Europe*. Oxford: 122-137. c. 10 pps.
- Kobylinski, Zbigniew:** 1988. Things as symbols: the boat in the early-medieval culture of northern Europe. In: *Archaeologia Polona XXVII*. Polska Akademia Nauk. Instytut Historii Kultury Materialnej: pps 185-200. Wroclaw etc.. c. 12 pps.
- Kobylinski, Zbigniew:** 1995. Ship, society, Symbols and archaeologists. In: Crumlin-Pedersen, O/ Munch-Thye, B.(eds): *The Ship as Symbol*. Publications of the National Museum. Studies in Archaeology & History vol. 1, Copenhagen: pps 9-18. 10 pps.
- McGhee, Robert:** 1977. Ivory for the Sea Woman: the Symbolic Attributes of a Prehistoric Technology. In: *Canadian Journal of Archaeology No 1 1977:* pps 141- 149. c. 6 pps.
- Müller-Wille, Michael:** 1974. Boat-graves in northern Europe. In: *IJNA 3.2. 1974:* 187-204. c. 11 pps.
- Müller-Wille, Michael:** 1995. Old and New Views. In: Crumlin-Pedersen, O./ Munch Thye, B.: *The Ship as Symbol*. Publications of the National Museum. Studies in Archaeology & History vol 1, Copenhagen 1995: pps 100-109. c. 6 pps.
- Sognnes, Kalle:** 1993: The Role of Rock Art in the Bronze Age and Early Iron Age in Trøndelag, Norway. In: *Acta Archaeologica* vol 63, 1992, pps 157-187. 30 pps.

Sognes, Kalle: 1994. Ritual Landscapes. Toward a Reinterpretation of Stone Age Rock Art in Trøndelag, Norway. In: *Norwegian Archaeological Review* 27/1 1994: 29-50. c. 15 pps.

Varenius, Björn: 1992. Det nordiska skeppet. Teknologi och samhällsstrategi i vikingatid och medeltid. *Stockholm studies in archaeology* 10. Stockholm. 219 pps. Summary, pps 134-146. c. 11 pps.

Westerdahl, Christer: 1995a. Society and Sail. In: Crumlin-Pedersen, O. (et al. eds): *The Ship as Symbol*: pps 41-50. c. 6 pps,

Westerdahl, Christer: 2002b. The ritual landscape at sea. In: Krueger, K./Cederlund, C.O. (Eds): 2002. *Maritime Archäologie heute. Maritime Archaeology Today. 3 International Marine Archaeological Conference of the Baltic Sea Area (2001)*: 51-72. Rostock. c. 16 pps.

Westerdahl, Christer: 2005 in pr.. Seal on Land, Elk at Sea. Notes on and Applications of the Ritual landscape at the Seaboard. In: *IJNA* 34.1.:pps c. 16 pps.

Cursory reading: Marine natural resources and cultural development

Bødtker Enghoff, Inge: 1986. Freshwater Fishing from a Sea-Coast Settlement-the Ertebølle *locus classicus* revisited. In: *Journal of Danish Archaeology* vol 5 1986: 62-76.

Bødtker Enghoff, Inge: 1991. Mesolithic Eel-Fishing at Bjørnsholm, Denmark, Spiced with Exotic Species. In: *Journal of Danish Archaeology* vol 10, 1991: 105-118.

Bødtker Enghoff, Inge: 1994. Fishing in Denmark During the Ertebølle Period. In: *International Journal of Osteoarchaeology* Vol 4 1994: 65-96.

Bødtker Enghoff, Inge: 1995. Fishing in Denmark during the Mesolithic Period. In: Fischer, A (Ed): *Man & Sea in the Mesolithic*: 67-74. Oxford.

Bødtker Enghoff, Inge: 1996. Denmark's first herring industry?. In: *Maritime Archaeological Newsletter from Roskilde* no 6, May 1996: 2-4.

Cipolla, Carlo M (ed): 1972 (1976 etc). *The Fontana Economic History of Europe. The Middle Ages* (e.g. Lynn White: The Expansion of Technology 500-1500: pps 143-174.

Fischer, Anders (ed): 1995. *Man and Sea in the Mesolithic. Coastal settlement above and below present sea level*. Oxbow Monograph 53. Oxford. Selected, in total 439 pps. Esp. Pedersen, L.: 1995. 7000 years of fishing: stationary fishing structures in the Mesolithic and afterwards: pps 75-86. 5 pps.

Jonsson, Leif: 1995. Vertebrate fauna during the Mesolithic on the Swedish west coast: pps 147-160.

Healy, J F: 1978. *Mining and Metallurgy in the Greek and Roman World*. Th & H. London.

Horden, Peregrine/ Purcell, Nicholas: 2000. *The Corrupting Sea. A Study of Mediterranean History*. Blackwell, Oxford. 761 pps.

Hourani, George: 1951 (1995). *Arab Seafaring*. Princeton nr 4, new printing Khayats Oriental Reprints 1963 Beirout, och paperback 1995 (Princeton, N.J.). 131 pps.

Jasinski, Marek E.:1991: Russian Hunters on Svalbard and the Polar Winter. In: *Arctic, Journal of the Arctic Institute of North America*, vol 44, no. 2, pps 156-162. 6 pps.

Kirch, Patrick Vinton: 2000. *On the Road of the Winds. An archaeological History of the Pacific Islands before European Contact*. Univ. of California, Berkeley/ Los Angeles. Kurlansky, Mark: 1997. *Cod*. Walker publishing Cy.

Kurlansky, Mark: 2002. *Salt. A World History*. Walker publishing Cy. Strahler, A N/ Strahler, A H: 1987. *Modern Physical Geography*. 3rd ed (or later). New York etc. Esp. 19. Landforms Made by Ways and Currents pps 324-341.

Urbanczyk, Przemyslaw: 1992: *Medieval Arctic Norway*, Ch. 3.4 – *Norse colonisation of the North Atlantic*, Warszawa. pps 67-78. 11 pps.

Vasilevsky, R. S.: 1975: Problems of the Origin of Ancient Sea Hunters` Cultures in the Northern Pacific. In: Fitzhugh, William (ed): *Prehistoric Maritime Adaptations of the Circumpolar Zone*, Paris, pps 113-122. 9 pps.

Wheeler, A & Jones, A. K. G: 1989. *Fishes*. Cambridge manual in archaeology. Cambridge.

Cursory reading – Maritime Symbolism

Adams, Jonathan/ Rönnby, Johan: *Furstens fartyg* (the Prince`s craft). Stockholm 1996. Summary in English: 84-102 c. 15 pps.

- Borg, J./Gustafson, M./Sjölin, M.:** *The story of the Viking-age ship from Åskekärr.* Göteborg 2000: 7-27 c. 15 pps.
- Crumlin-Pedersen, O./ Munch Thye, B.:** 1995. *The Ship as Symbol.* Publications of the National Museum. Studies in Archaeology & History vol 1, Copenhagen. (selected, as above): Esp. Capelle, Torsten: Bronze Age Stone Ships. 71-75 c. 3 pps, Ellmers, Detlev: 1995. Valhalla and the Gotland Stones. 165-171. c. 5 pps.
- Doumas, Christos:** 1992. *The Wall-Paintings of Thera.* The Thera Foundation, Petros M.Nomikos. Athens.
- Grima, Reuben:** 2001. An Iconography of Insularity: A Cosmological Interpretation of some Images and Spaces in the Late Neolithic Temples of Malta. *Papers from the Institute of Archaeology (PIA)*, Univ. of London, Vol. 12, 2001: 48-65. c. 11 pps.
- Nylén, Erik/Lamm, Jan Peder:** 1988. *Stones, ships and symbols.* Stockholm.
- Phillips, Tim:** Seascapes and landscapes in Orkney and northern Scotland. *World Archaeology(Seascapes) 35 (3), 2003:* 371-384. c. 10 pps.
- Unger, Richard:** *The Art of Medieval Technology. Images of Noah the Shipbuilder.* New Brunswick 1991: c 150 pps.
- Westerdahl, C./Artzy, M.:** 2002. The Fire of Tjelvar: Gutnic Symbols on Picture Stones. In: Gheorghiu, Dragos (ed): *Fire in Archaeology. Papers from a session held at the European Association of Archaeologists Sixth Annual Meeting in Lisbon 2000. BAR Int. Ser. 1089:* 147-154. c. 6 pps. Cf Ellmers in Crumlin-Pedersen/Thye (eds) 1995.
- Wilson, David:** 1985. *The Bayeux Tapestry.* The complete tapestry in colour with introduction, description and commentary by David M. Wilson. Thames & Hudson, London 1985.

ARK3020 MARITIME ARCHAEOLOGICAL FIELD RESEARCH I MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

- Bass, George F** 1966 (ed): *A history of seafaring – based on underwater archaeology*. New York, s 12-304. 130 pps.
- Bird, Eric, C.F.** 1984. *Coasts. An introduction to Coastal Geomorphology*. Basil Blackwell Publisher Limited. Oxford. Pp 1-63: 109-171. 100 pps.
- Dean, Martin; Ferrari, Ben** (eds), 1992. *Archaeology under water*. NAS guidebook to principles and practice. London. 1992. 110 pps.
- Dobbs, C T C.** 1994. The Mary Rose Archaeology and Salvage Combined. In: *Man Made Objects on the Seafloor: 87-98. Society for Underwater Technology*. London. 13 pps.
- Ferrari, Ben og Adams, Jonathan**, 1990: Biogenic modifications of marine sediments and their influence on archaeological material. *JNA* 19.2: 139-151. 12 pps.
- Robinson, W.S**, 1981, First aid for marine finds. Handbooks in maritime archaeology, No. 2, National Maritime Museum, London. 30 pps
- Ruppé, C. V. & Barstad, J. F.** (red.) 2002. *International Handbook of Underwater Archaeology*. Part I: Introduction, s 3-26; Part II: The geography of underwater archaeology, Section 3: Europe and the Mediterranean (pp. 331-496); Part III: Issues in underwater archaeology (pp. 571-636). The Plenum Series in Underwater Archaeology. New York etc. 250 pps.
- Throckmorton, Peter** (ed). 1991. *The Sea remembers : shipwrecks and archaeology : from Homer's Greece to the rediscovery of the Titanic*. Smithmark Publishers. New York. 140 pps.

ARK3025 MARITIME ARCHAEOLOGICAL FIELD RESEARCH II MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

- Akal T, Ballard R.D. & Bass G.F.** (ed), 2004, *The Application of Recent Advances in Underwater Detection and Survey Techniques to Underwater Archaeology*, Uluburun Publishing, Istanbul.
- Alfsen M, 2006**, Digging deep, In: *Archaeology Magazine*, Volume 59 Number 3, May/June 2006.
- Ballard R**, 1993: The Medea/Jason remotely operated vehicle system. In: *Deep Sea Research I, Vol 40, No 8*, pp. 1673-1687, 15p.
- Ballard R.** et.al, 2000: The discovery of ancient history in the deep sea using advanced deep submergence technology. In: *Deep-Sea Research I, Vol 47*, pp. 1591-1620. 30p.
- Ballard R.** et.al, 2002: Iron Age shipwrecks in deep water off Ashkelon, Israel. In: *American Journal of Archaeology, Vol 106, No 2*, pp 151-168. 18p.
- Delaporta K, Jasinski M.E. & Søreide F**, 2006, The Greek-Norwegian Deep-Water Archaeological Survey, In: *International Journal of Nautical Archaeology*, 35.1: 79-87.
- Holt P.** et.al, 2004: Acoustic technology in historic wreck recovery. In: *Hydro International, Vol 8, No 2*. 4p.
- Mazel C**, 1985: *Side scan sonar record interpretation*, Klein Associates. 144p.
- McCann A. M. & J. Freed**, 1994: Deep water archaeology: a late-Roman ship from Carthage and an ancient trade route near Skerki Bank off north-west Sicily. In: *Journal of Roman Archaeology, Supplementary series number 13*, 128p.
- MMS**, MMS Guidelines for archaeological resource field surveys and MMS Guidelines for ROV investigations.
- Morgan N**, 1990: *Marine technology reference book*. Chapters 4, 8, 12 (12/1-12/40) Butterworths, London. 143p.
- Odyssey Marine Exploration**, 2005: HMS Sussex deep ocean marine archaeological project plan. 80p.

- Singh H, Howland J. & Pizarro O**, 2004. Large area photomosaicking underwater , In: *IEEE Journal of Oceanic Engineering*, pp. 872-886, vol. 29, no 3, 2004.
- Søreide F**, 1999: *Applications of underwater technology in deepwater archaeology. Principles and practice*, NTNU, 260p.
- Søreide F, Jasinski M.E, & Sperre T.O**, 2006, Unique new technology enables archaeology in the deep sea. In: *Sea Technology*, Vol 46, No 10, 4p.
- Ward C. & Ballard R.D**, 2004, Deep-water Archaeological Survey in the Black Sea: 2000 Season, In: *The International Journal of Nautical Archaeology* (2004) 33.1: 2–13.
- Whitcomb L. L.**, 2000: Underwater Robotics: Out of the Research laboratory and into the field. In: *International Conference on Robotics and Automation, IEEE*, 8p.

ARK3030 ARCHAEOLOGICAL OCEANOGRAPHY
MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

Thurman, Harold V. 2003. *Introductory Oceanography*. Prentice Hall. 624 pps

Selected papers in *Oceanography*. Kompendium. NTNU 2006. ca 300 pps

ARK 3040 – MANAGEMENT OF MARITIME HERITAGE MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY

LIST OF OBLIGATORY READING

Brebbia, C.A., Gambin, T. (eds). 2003. Maritime Heritage. International Conference on Maritime Heritage, Malta 2003. In: *Advances in Architecture vol. 15*. Southampton WIT Press. 198 pages.

Cleere, Henry (ed). 1990. *Archaeological Heritage Management in the Modern World* (One World Archaeology). Routledge. 352 pages

Layton, R., Stone P. G. and Thomas, J. 2001 *Destruction and conservation of cultural property*. Routledge

Spirek, J.D., Scott-Ireton, D.A. (eds). 2003. *Submerged cultural resource management: preserving and interpreting our sunken maritime heritage*. Conference on Historical and Underwater Archaeology 2000 Québec. Springer. 198 pages.

Selected papers in Management of Maritime Heritage. Compendium. NTNU 2006. 97 pages.

Content:

Cultural heritage management

Auburn, F.M Convention for Preservation of Man's Cultural Heritage in the Oceans. Science New Series, Vol. 185 No 4153 (Aug. 30, 1974) pg. 763-764

Gifford, J.A., Redknapp, M. and Flemming, N.C. The UNESCO International Survey of Underwater Cultural Heritage. *World archaeology* Vol.16. No. 3 Watercraft and Water Transport (Febr. , 1985) pg. 373-376.

Carducci, G. New developments in the Law of the sea: The UNESCO Convention on the Protection of Underwater Cultural Heritage. *The American journal of International Law* Vol. 96 No. 2 (Apr. 2002) pg. 419-434.

Material and Immaterial cultural heritage

Buggey, S. Associative Values: Exploring Nonmaterial Qualities in Cultural Landscapes. *APT bulletin* Vol. 31 No.4 Managing Cultural Landscapes (2000). Pg. 21-27

Case studies

- King, T. F.** Preservation and Rescue. *Journal of Field Archaeology* Vol. 8 No. 2 (summer 1981) pg. 231-235
- Smith, R., Finegold, R and Stephens, E.** Establishing an Underwater Archaeological Preserve in the Florida Keys: A Case study. *APT bulletin*. Vol. 22, No. 3. (1990) pg. 11-18
- Black, D. W. and Turnbull, C. J.** Recent archaeological research in the insular Quoddy Region, New Brunswick, Canada. *Current Anthropology*, Vol. 27 No 4 (Aug.-Oct. 1986) pg. 400-402.
- Milne, G., Bates, M. and Webber, M. D.** Problems, Potential and Partial Solutions: An archaeological Study of the Tidal Thames, England. *World Archaeology* Vol. 29 No 1 Riverine Archaeology. (June 1997) pg. 130-146
- Oxley, I.** Towards the integrated Management of Scotland's Cultural Heritage: Examining Historic Shipwrecks as Marine Environmental Resources. *World Archaeology* Vol. 32 No. 3 Shipwrecks. (Feb. 2001) pg. 413 – 426
- Gibbins, D. and Adams, J.** Shipwrecks and Maritime Archaeology *World archaeology* Vol. 32 No. 3 Shipwrecks (feb. 2001) pg. 279-291

ARK 3050 – MARITIME ARCHAEOLOGICAL SCIENCE **MPHIL IN MARITIME ARCHAEOLOGY**

LIST OF OBLIGATORY READING

- Aitken, M.J.** (1990). *Dendrochronology. Science-based Dating in Archaeology*. London: Longman, 36-49, 14 pages.
- Cooke, B., Christensen, C. and Hammarlund, L.** (2002). Viking woollen square sails and fabric cover factor. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **31**(2), 202-210, 9 pages.
- Cronyn, J.** (1990). *The Elements of Archaeological Conservation*. London: Routledge, 14-42, 29 pages.
- Daley, T.W. and Murdock, L.D.** (1992). Excavating and raising artefacts from a marine environment. In: Payton, R. (ed.), I: *Retrieval of Objects from Archaeological Sites*. London: Archetype Publications, 133-145, 13 pages.
- Davidde, B.** (2002). Underwater archaeological parks: a new perspective and a challenge for conservation – the Italian panorama. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **31**(1), 83-88, 6 pages.
- Fellowes, D. and Hagan, P.** (2003). Pyrite oxidation: the conservation of historic shipwrecks and geological and palaeontological specimens. I: *Reviews in Conservation* **4**, 26-38, 13 pages.
- Ferrari, B. and Adams, J.** (1990). Biogenic modifications of marine sediments and their influence on archaeological material. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **19**(2), 139-151, 13 pages.
- Fox, G.** (1994). Cupreous metal corrosion at a Bronze Age coastal marine archaeological site: a study of site processes at Tel Nami, Israel. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **23**(1), 41-47, 7 pages.
- Gorham, L.D. and Bryant, V.M.** (2001). Pollen, phytoliths, and other microscopic plant remains in underwater archaeology. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **30**(2), 282-298, 17 pages.
- Greene, K.** (2002). *Archaeology: An Introduction*, 4th ed. London: Routledge, 182-229, 48 pages.

- Gregory, D.** (1999). Monitoring the effect of sacrificial anodes on the large iron artefacts on the Duart Point wreck, 1997. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **28**(2), 164-173, 10 pages.
- Gregory, D.** (1998). Re-burial of timbers in the marine environment as a means of their long-term storage: experimental studies in Lynæs Sands, Denmark. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **27**(4), 343-358, 16 pages.
- Henderson, J.** (2000). *The Science and Archaeology of Materials*. London: Routledge, 8-23, 16 pages.
- Heron, C.** (1990). Caulking and waterproofing agents used on the Tredunnoc boat: evidence for its date. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **19**(4), 247-248, 2 pages.
- Heron, C. and Evershed, R.P.** (1993). The analysis of organic residues and the study of pottery use. In: Schiffer, M.B. (ed.), I: *Archaeological Method and Theory*, Vol. 5. Tucson: University of Arizona Press, 247-284, 34 pages.
- Hoffmann, P.** (2001). To be and to continue being a cog: the conservation of the Bremen Cog of 1380. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **30**(1), 129-140, 12 pages.
- Johnston, P.F.** (2003). Treasure salvage, archaeological ethics and maritime museums. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **21**(1), 53-60, 8 pages.
- Jones, M.** (ed.) (2003). *For Future Generations*. Portsmouth: The Mary Rose Trust, 129 pages.
- Keith, D.H. and Simmons, J.** (1985). Analysis of hull remains, ballast and artefact distribution of a 16th-century shipwreck, Molasses Reef, British West Indies, I: *International Journal of Nautical Archaeology* **12**(42), 411-424, 14 pages.
- Mardikan, P.** (2004). Conservation and management strategies applied to the post-recovery analysis of the American Civil War submarine *H.L. Hunley* (1864). I: *International Journal of Nautical Archaeology* **33**(1), 137-148, 12 pages.
- Mass, J.L.** (1999). Instrumental methods of analysis applied to the conservation of ancient and historic glass. In: Tennent, N.H. (ed.), I: *The Conservation of Glass and Ceramics*. London: James & James, 15-41, 26 pages.
- Mills, J.S. and White, R.** (1994). *The Organic Chemistry of Museum Objects*, 2nd ed. London: Butterworths, 1-25, 25 pages.

- Morris, J.** (1992). Recovery of the 'Hasholme Boat', Iron Age, c. 400 BC. In: Payton, R. (ed.), *Retrieval of Objects from Archaeological Sites*. London: Archetype Publications, 105-113, 9 pages.
- O'Shea, J.M.** (2002). The archaeology of scattered wreck-sites: formation processes and shallow water archaeology in western Lake Huron. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **31**(2), 211-227, 17 pages.
- Palma, P.** (2005). Monitoring of shipwreck sites. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **34**(2), 323-331, 9 pages.
- Pearson, C.** (ed.) (1987). *Conservation of Marine Archaeological Objects*. London: Butterworths, 270 pages.
- Pournou, A., Jones, A.M. and Moss, S.T.** (2001). Biodeterioration dynamics of marine wreck sites determine the need for their *in situ* protection. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **30**(2), 299-305, 7 pages.
- Pradell, T., Vendrell-Saz, M., Krumbein, W. and Picon, M.** (1996). Altérations de céramiques en milieu marin: les amphores de l'épave romaine de la Madrague de Giens (Var). I: *Revue d'Archéométrie* **20**, 47-56, 10 pages.
- Riess, W. and Daniel G.** (1997). Evaluation of preservation efforts for the Revolutionary War *privateer* Defence. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **26**(4), 330-338, 9 pages.
- Robinson, W.** (1998). *First Aid for Underwater Finds*. London: Archetype Publications, 128 pages.
- Sandström, M., Jalilehvand, J., Persson, I., Gelius, U., Frank, P. and Hall-Roth, I.** (2002). Deterioration of the seventeenth-century warship *Vasa* by internal formation of sulphuric acid. I: *Nature* **415**, 893-897, 5 pages.
- Schweizer, F.** (1994). Bronze objects from lake sites: from patina to "biography". In: Scott, D.A., Podany, J. and Considine, B.B. (eds.), I: *Ancient & Historic Metals, Conservation and Scientific Research*. Marina del Rey: Getty Conservation Institute, 33-50, 18 pages.
- Selwyn, L.** (2003). *Metals and Corrosion, A Handbook for the Conservation Professional*. Ottawa: Canadian Conservation Institute, 5-34, 30 pages.
- Stewart, D.** (1999). Formation processes affecting submerged archaeological sites: an overview. *Geoarchaeology: An International Journal* **14**(6), 565-587, 23 pages.

Tomalin, D.J., Simpson, P. and Bingeman, J.M. (2000). Excavation versus sustainability *in situ*: a conclusion on 25 years of archaeological investigations at Goose Rock, a designated historic wreck-site at the Needles, Isle of Wight, England. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **29**(1), 3-42, 40 pages.

Walker, R. and Hildred, A. (2000). Quantitative non-destructive analysis of metal in artefacts. I: *International Journal of Nautical Archaeology* **29**(1), 163-166, 4 pages.

CURSORY READING

Aitken, M.J. (1990). *Science-based Dating in Archaeology*. London: Longman, 56-119, 64 pages.

Cronyn, J.M. (1990). *The Elements of Archaeological Conservation*. London: Routledge, 326 pages.

Singley, K. (1988). *The Conservation of Archaeological Artifacts from Freshwater Environments*. South Haven (MI): Lake Michigan Maritime Museum., 97 pages.

Watkinson, D. and Neal, V. (1998). *First Aid for Finds*. London: Rescue/UKIC Archaeology Section, 108 pages.